

ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH VE ZLÍNSKÉM KRAJI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLST
VLÁDE
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOV

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt P- KAP je projektem Národního ústavu pro vzdělávání. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a akcentuje soulad se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni krajů i škol.

1	Analýza potřeb na školách	5
1.1	CÍLE ANALÝZY POTŘEB NA ŠKOLÁCH A JEJÍ VÝZNAM PRO KRAJSKÉ AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ.....	5
1.2	POZADÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH“	5
1.2.1	Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti.....	6
1.2.2	Charakteristika datového souboru	6
1.3	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ ŠKOLAMI A DALŠÍ HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	7
1.4	ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY	9
2	Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli ve Zlínském kraji.....	11
2.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	13
2.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	14
2.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	15
2.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	17
2.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	18
2.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....	20
2.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI“ NA SOU, SOŠ A NA GYMNÁZIÍCH	24
3	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě ve Zlínském kraji	30
3.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	32
3.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	33
3.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	34
3.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	37
3.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	38
3.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....	39
3.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVITĚ A KREATIVITĚ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	43
4	Podpora polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji.....	49
4.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	51
4.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	52
4.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....	53
4.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	56
4.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	58
4.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....	59
4.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	63

5	Rozvoj školy jako centra celoživotního učení ve Zlínském kraji.	69
5.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	72
5.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	73
5.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>74</i>
5.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	76
5.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	77
5.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....</i>	<i>79</i>
5.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ ŠKOLY JAKO CENTRA CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	82
6	Rozvoj kariérového poradenství ve Zlínském kraji.....	88
6.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	90
6.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	91
6.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>92</i>
6.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	95
6.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	96
6.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....</i>	<i>97</i>
6.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	101
7	Podpora inkluzivního vzdělávání ve Zlínském kraji.....	107
7.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	109
7.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	110
7.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol.....</i>	<i>112</i>
7.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	115
7.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	117
7.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol.....</i>	<i>118</i>
7.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	122
8	Podpora infrastruktury škol – investiční část	128
8.1	ZÁJEM ŠKOL O ČERPÁNÍ INVESTIC V RÁMCI VE ZLÍNSKÉM KRAJI	128
8.2	PREFEROVANÉ OBLASTI ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ.....	129
9	Nepovinné oblasti	131
9.1	DŮLEŽITOST NEPOVINNÝCH OBLASTÍ.....	131
9.2	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ICT VČETNĚ POTŘEB INFRASTRUKTURY	132
9.3	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI JAZYKOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	134
9.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI	136
9.5	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ V OBLASTI ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI.....	138

1 Analýza potřeb na školách

1.1 Cíle analýzy potřeb na školách a její význam pro krajské akční plánování

KAP (krajský akční plán) je zaměřen na intervence směřující ke zkvalitnění řízení škol a zvýšení kvality ve vzdělávání a začlenění či rozvoj dlouhodobého plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol. To je podpořeno vzděláváním vedení škol a zřizovatelů, spoluprací v území. Klíčová témata, tzv. intervence, byla vybrána s ohledem na to, že mohou být svým konkrétním zaměřením územně specifická. Projekt P-KAP pomůže krajskému projektu a školám.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě
 - Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)
 - Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů
 - Rozvoj kariérového poradenství
 - Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání
 - Inkluzivní vzdělávání
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání)

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury
- Čtenářská a matematická gramotnost
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území

1.2 Pozadí dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“

Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl projektový tým Národního ústavu pro vzdělávání.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015 – leden 2016 (dosběr červen 2016), bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Výstupy šetření představují zpětnou vazbu pro kraje pro tvorbu regionální vzdělávací politiky a vytvářejí prostor pro sladění prioritizace potřeb krajů a jednotlivých škol.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

Na dotazníkové šetření zareagovalo 98 % škol.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer assisted self interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1365 škol. Z těchto škol se Národnímu ústavu pro vzdělávání vrátilo 1335 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 98 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky

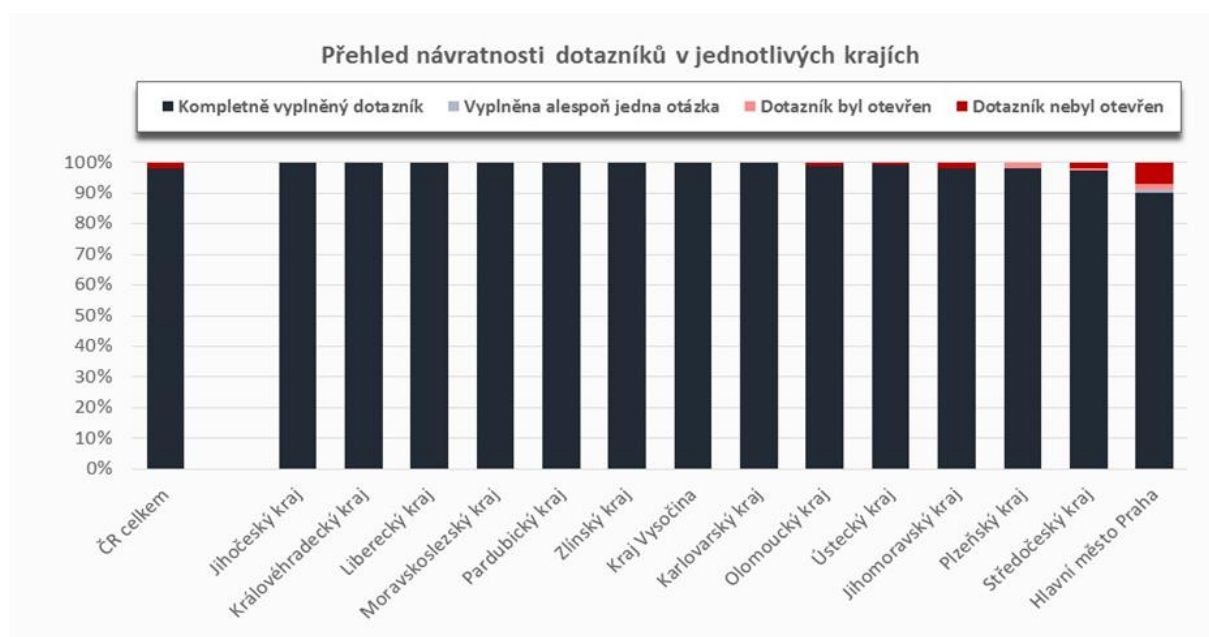
spolupráci s odbory školství v jednotlivých krajích, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajskými guaranty projektu, kteří jsou členy našeho projektového týmu.

Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v ČR.

Šetření se bude opakovat v roce 2018 a poté v roce 2020 jako závěrečné šetření, které bude sloužit jako podklad pro vyhodnocení účinnosti akčního plánování v jednotlivých krajích.

1.2.1 Evaluace sběru dat – monitoring návratnosti

Graf 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

Tab. 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

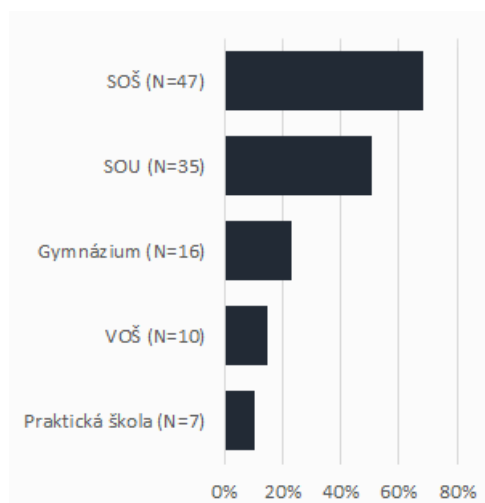
	Kompletně vyplněný dotazník		Vyplněna alespoň jedna otázka		Dotazník byl otevřen		Dotazník nebyl otevřen		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jihočeský kraj	94	100%	0	0%	0	0%	0	0%	94	100%
Královéhradecký kraj	83	100%	0	0%	0	0%	0	0%	83	100%
Liberecký kraj	51	100%	0	0%	0	0%	0	0%	51	100%
Moravskoslezský kraj	144	100%	0	0%	0	0%	0	0%	144	100%
Pardubický kraj	76	100%	0	0%	0	0%	0	0%	76	100%
Zlínský kraj	70	100%	0	0%	0	0%	0	0%	70	100%
Kraj Vysočina	63	100%	0	0%	0	0%	0	0%	63	100%
Karlovarský kraj	37	100%	0	0%	0	0%	0	0%	37	100%
Olomoucký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Ústecký kraj	97	99%	0	0%	0	0%	1	1%	98	100%
Jihomoravský kraj	126	98%	0	0%	0	0%	2	2%	128	100%
Plzeňský kraj	55	98%	0	0%	1	2%	0	0%	56	100%
Středočeský kraj	153	97%	0	0%	1	1%	3	2%	157	100%
Hlavní město Praha	189	90%	3	1%	4	2%	14	7%	210	100%
ČR celkem	1335	98%	3	0%	6	0%	21	2%	1365	100%

1.2.2 Charakteristika datového souboru

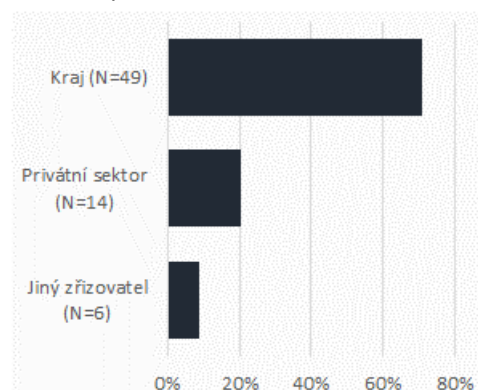
Ve struktuře středních a vyšších odborných škol Zlínského kraje jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, gymnázia, praktické školy a vyšší odborné školy. Kromě škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou školy často kombinované a nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ, nebo SOŠ a VOŠ apod.). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují

obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (68 %), dále školy s obory středního vzdělání s výučním listem (51 %), gymnázia (23 %), vyšší odborné školy 14 %) a nejméně praktických škol (10 %).

Graf 2: Zastoupení škol v datovém souboru

Graf 3: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele mají kraje, přes 70 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (20 %). Podíl škol, kde je jiný zřizovatel, je pak 9 %.

1.3 Vnímání důležitosti plánovaných intervencí školami a další hlavní zjištění

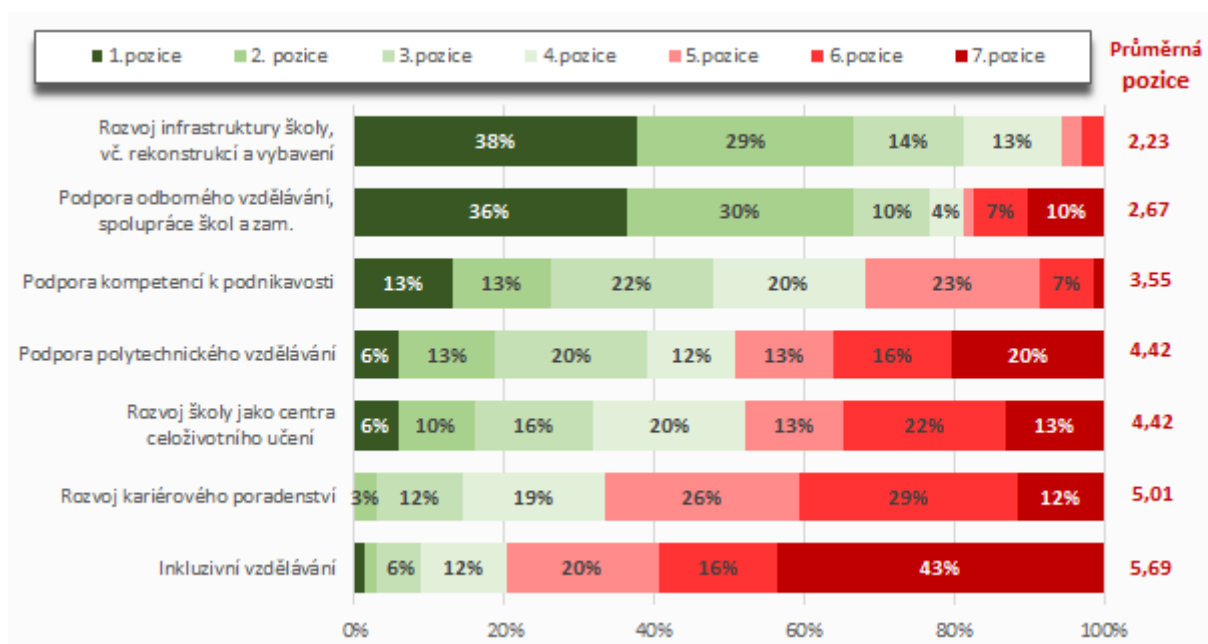
Střední a vyšší odborné školy měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných oblastí a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Ve srovnání s ostatními sledovanými oblastmi je pro střední a vyšší odborné školy ve Zlínském kraji nejvíce důležitá oblast infrastruktury vč. rekonstrukcí a vybavení škol (viz. investiční část). Nejvyšší míru důležitosti oblasti infrastruktury přisoudilo 38 % škol, dalších 29 % druhou pozici. Žádná škola neuvedla oblast infrastruktury na poslední pozici jako nejméně důležitou z uvedených povinných oblastí.

Na druhém místě je podpora odborného vzdělávání, zahrnující i spolupráci škol a zaměstnavatelů. Až 36 % škol považuje tuto oblast za nejdůležitější a 30 % ji přisuzuje druhou pozici. Třetí nejdůležitější oblastí podle škol je podpora kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě, kterou školy obvykle uváděly na třetím až pátém místě (nejdůležitější je pro 13 % škol).

Na dalším místě je oblast polytechnického vzdělávání a oblast rozvoje školy jako centra celoživotního učení. Pouze pro malou část škol je tato oblast zdaleka nejdůležitější (první pozice pouze pro 6 % škol), obvykle ji školy přisuzují nižší míru důležitosti (v závislosti také na typu školy). Oblast podpory polytechnického vzdělávání má v rámci hodnocení míry důležitosti školami největší zastoupení na třetí (20 %) a poslední pozici (také 20 %), oblast rozvoje školy jako centra celoživotního učení na předposlední šesté pozici (22 %) a čtvrté pozici (20 %).

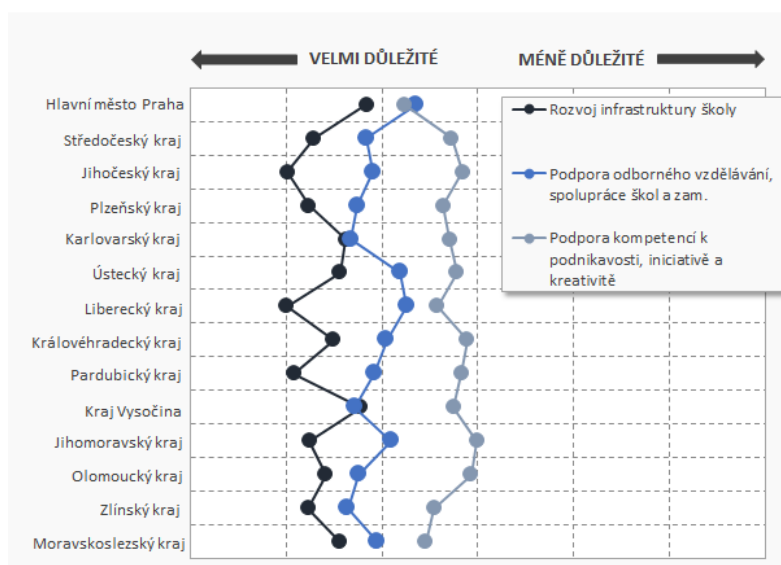
Na základě porovnání jednotlivých oblastí je školami ve Zlínském kraji přisuzována nejmenší důležitost rozvoji kariérového poradenství a inkluzivního vzdělávání. Oblast rozvoje inkluzivního vzdělávání umístilo na poslední pozici 43 % škol, naopak za nejdůležitější ji považuje pouze 1 % škol.

Graf 4: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán ve Zlínském kraji

Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

Graf 5: Prioritizace povinných oblastí v jednotlivých krajích

Vymezené tři nejdůležitější povinné oblasti rozvoje škol - rozvoj infrastruktury školy, podpora odborného vzdělávání vč. spolupráce škol a zaměstnavatelů a podpora kompetencí k podnikavosti, kreativě a iniciativě - jsou hodnoceny odlišně v jednotlivých krajích.

Rozvoj infrastruktury školy je prioritní oblastí téměř ve všech krajích, zejména pro školy v krajích Libereckém, Jihočeském a Pardubickém. V krajích

Vysočina a Hlavní město Praha je důležitost této oblasti pro školy ve srovnání s ostatními kraji relativně nižší. Ve Zlínském kraji dosahuje důležitost této oblasti ve srovnání s ostatními kraji nadprůměrných hodnot.

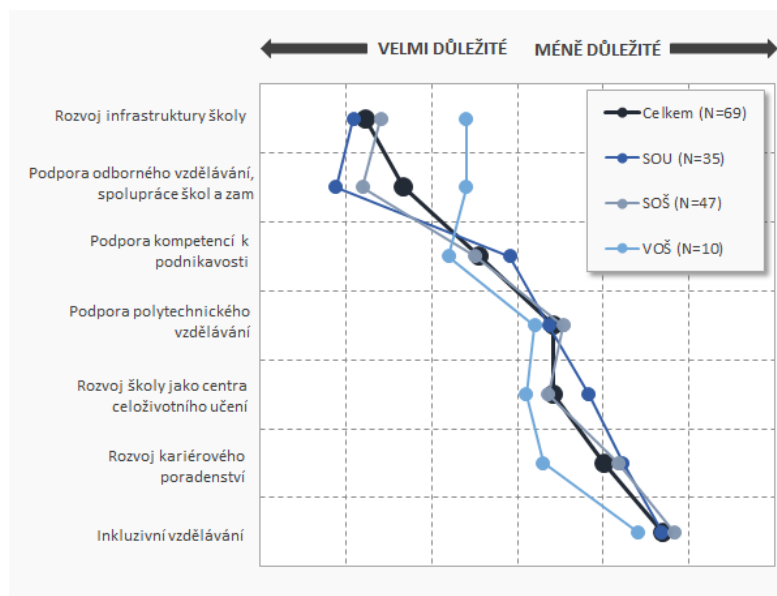
Důležitost podpory odborného vzdělávání vč. spolupráce škol a zaměstnavatelů je deklarována především ve Zlínském a Karlovarském kraji a v Kraji Vysočina. Relativně nejméně důležitá je pro kraj Hlavní město Praha (školy v Praze přisuzují vyšší důležitost podpoře kompetencí k podnikavosti než podpoře odborného vzdělávání).

Podpora kompetencí k podnikavosti je považována za vysoce důležitou zejména v Hlavním městě Praha, dále v Moravskoslezském a Zlínském kraji. Jihomoravský a Olomoucký kraj uvádí relativně nízkou míru důležitosti této oblasti.

1.4 Rozdíly ve vnímání důležitosti plánovaných intervencí podle typu školy

Hodnocení důležitosti povinných oblastí školami pro Krajský akční plán se ve velké míře liší v závislosti na typu školy.

Graf 6: Prioritizace povinných oblastí ve Zlínském kraji – SOU, SOŠ a VOŠ

SOU a SOŠ ve Zlínském kraji
vyzdvihují především důležitost
podpory odborného vzdělávání
včetně spolupráce se
zaměstnavateli. Větší důraz
kladou také na rozvoj
infrastruktury školy včetně
rekonstrukcí a vybavení škol.

SOU na dalších místech zdůrazňují podporu kompetencí k podnikavosti podporu, rozvoje školy jako centra celoživotního učení a polytechnického vzdělávání. SOŠ považují dále za důležité oblasti: podpora kompetencí k podnikavosti, podpora poly-

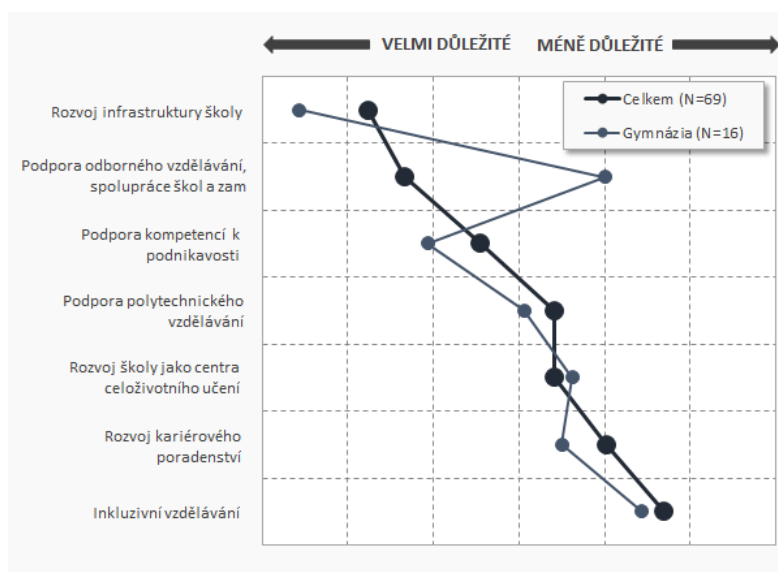
technického vzdělání a rozvoj školy jako centra celoživotního učení.

Pro VOŠ je nejdůležitější podpora kompetencí k podnikavosti, rozvoj infrastruktury školy a podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů.

Z povinných oblastí je pro SOU, SOŠ a VOŠ relativně nejméně důležitý rozvoj kariérového poradenství a inkluzivní vzdělávání.

Ve srovnání s celkovými výsledky hodnocení povinných oblastí všech typů škol Zlínského kraje je pro SOU a SOŠ výrazně důležitější podpora odborného vzdělávání vč. spolupráce škol a zaměstnavatelů. Pro SOU je naopak méně důležitá oblast podpory kompetencí k podnikavosti a rozvoj školy jako centra celoživotního učení (jiné typy škol přisuzují této oblasti vyšší důležitost). Pro VOŠ má menší význam podpora rozvoje infrastruktury školy a podpora odborného vzdělávání a naopak větší význam zbylé oblasti, zejména pak rozvoj kariérového poradenství.

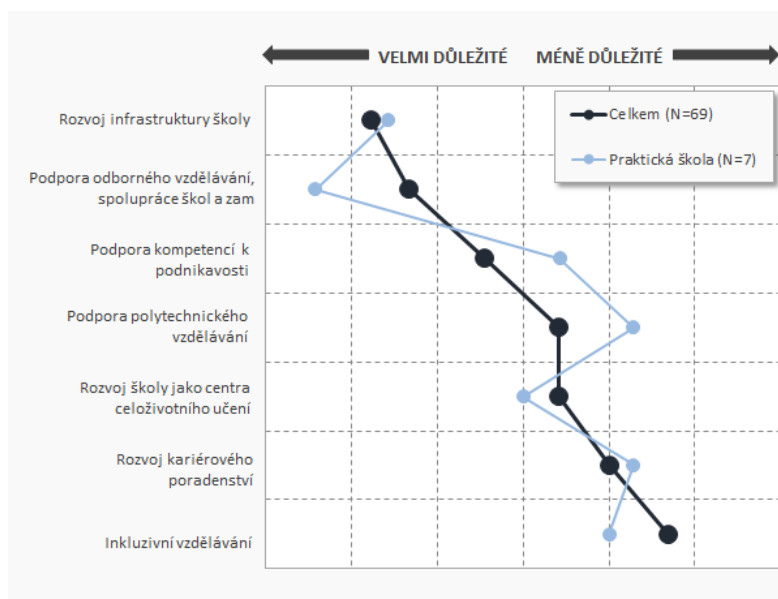
Graf 7: Prioritizace povinných oblastí ve Zlínském kraji – gymnázium

V případě gymnázií je kladen důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy, dále pak na podporu kompetencí k podnikavosti a podporu polytechnického vzdělávání. V menší míře dávají gymnázia do popředí zájmu rozvoj kariérového poradenství a rozvoj škol jako center celoživotního učení. Relativně malou důležitost přisuzují gymnázia podpoře odborného vzdělávání vč. spolupráce škol a zaměstnavatelů a inkluzivnímu vzdělávání.

Na základě porovnání důležitosti jednotlivých oblastí gymnázií s celkovým hodnocením všech škol v kraji vyplývá, že pro gymnázia je více důležitá oblast infrastruktury školy, dále také oblast podpory kompetencí k podnikavosti, rozvoj kariérového poradenství, ale i podpora polytechnického vzdělávání. Naopak výrazně menší důležitost připisují gymnázia oblasti podpory odborného vzdělávání vč. spolupráce škol a zaměstnavatelů.

Graf 8: Prioritizace povinných oblastí ve Zlínském kraji – praktická škola

Pro praktické školy je prioritou především podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce se zaměstnavateli a rozvoj infrastruktury škol. Menší důležitost přisuzují oblasti rozvoje školy jako centra celoživotního učení a podpoře kompetencí k podnikavosti.

Relativně nejmenší důležitost
přisuzují rozvoji kariérového
poradenství a podpoře
polytechnického vzdělávání.

Ve srovnání s průměrem všech škol v kraji, pro praktické školy má

výrazně menší důležitost zejména podpora polytechnického vzdělávání a podpora kompetencí k podnikavosti a naopak vyšší důležitost podpora odborného vzdělávání vč. spolupráce se zaměstnavateli a inkluzivní vzdělávání.

2 Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli ve Zlínském kraji

Odborné nebo též profesní vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.

Jedním z pilířů odborného vzdělávání je spolupráce škol a zaměstnavatelů, která umožňuje žákům a studentům osvojit si odborné dovednosti v reálném pracovním prostředí, tedy v reálném tempu, čase, se skutečnými nároky a především v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, který rychleji reflektuje nové trendy a dynamiku změn v odvětvích. Role zaměstnavatelů je ovšem nezastupitelná především při rozvíjení sociálních dovedností, které zaměstnavatelé od absolventů očekávají a škola sama je nemůže v plné míře zajistit. Mezi ně patří běžné pracovní návyky, jako např. dochvilnost, schopnost převzít zodpovědnost, pracovat v týmu nebo přijímat kritiku, ale významná je také možnost poznat firemní procesy a zvyky, které se ve školním prostředí nasimulovat nedají. Tyto dovednosti usnadňují absolventům přechod ze školy do praxe, napomáhají jim lépe se identifikovat s oborem a získat reálnou představu o tom, co je čeká.

Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce. Odborné vzdělávání je nemyslitelné především bez aktivního kontaktu školské a zaměstnavatelské sféry. Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí však byla v 90. letech 20. století přerušena a došlo tak k odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů.

Někteří zaměstnavatelé svou nespokojenost řešili zřízením tzv. firemních škol, které však nezajišťují duální vzdělávání po vzoru Německa či Rakouska. Hlasy volající po zavedení duálního systému vzdělávání se však stále ozývají, avšak firemní ani školské prostředí na tuto výraznou systémovou změnu není dostatečně připravené.

Samotná **spolupráce škol a zaměstnavatelů však v mnoha ohledech postrádá legislativní ukotvení** a je tedy založena především na dobrovolnosti a iniciativě jedné, či v ideálním případě obou stran. Novela školského zákona z roku 2016 klade školám za povinnost vyvíjet větší úsilí při spolupráci se zaměstnavateli – i tak zůstává zodpovědnost za přípravu žáků, a to i za přípravu poskytovanou na pracovištích zaměstnavatelů, formálně na školách, byť prakticky může a měla by být sdílená. I z tohoto důvodu nabývá spolupráce škol a zaměstnavatelů různých forem a podob. Odlišnosti jsou patrné s ohledem na velkou oborovou šíři, a to i napříč jednotlivými regiony, dále v závislosti na velikosti, přístupu a možnostech konkrétních firem a na schopnostech a strategii jednotlivých škol. Důležité však je, aby vzájemná, stabilní a dlouhodobá spolupráce přinášela benefity všem třem stranám, tedy škole, zaměstnavateli a především žákovi.

Často se také liší očekávání obou stran. Avšak **to, co školy a zaměstnavatele spojuje, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s potřebami trhu práce (aktuálními i budoucími)**. Stát i zaměstnavatelé se snaží na regionální, ale i na celostátní úrovni propagovat odborné vzdělávání jako rovnocennou, dlouhodobou a atraktivní perspektivu pro profesní život.

Hlavní zjištění

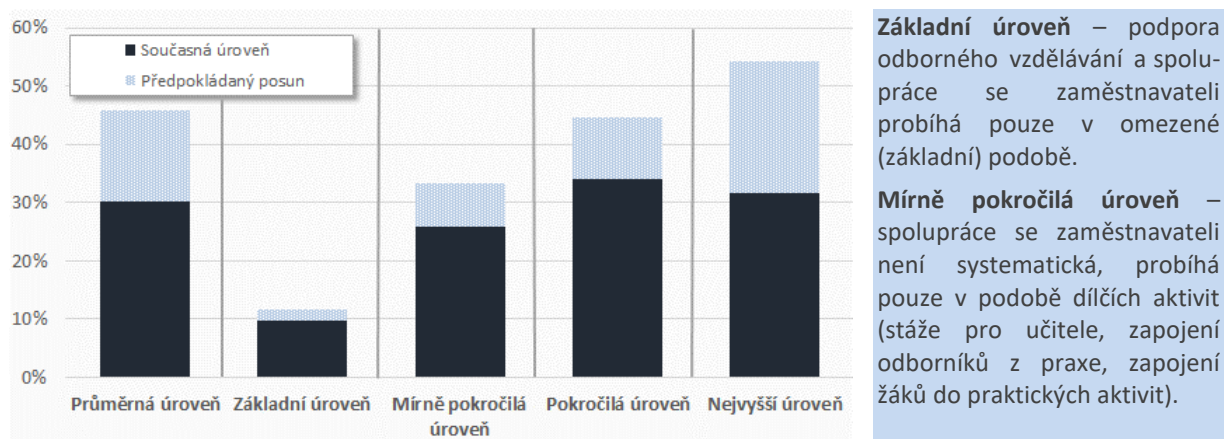
- Školy vykonávají největší množství aktivit na pokročilé úrovni formou systematické spolupráce se zaměstnavateli. Vzhledem k akcentaci důležitosti této oblasti chce většina škol systematickou spolupráci se zaměstnavateli dále rozvíjet, podporovat ji dalšími dílčími aktivitami a posunout se na nejvyšší možnou úroveň. Aktivní jsou zejména SOU a SOŠ.
- Z konkrétních aktivit školy nejčastěji zajišťují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, které mají zejména pro SOU a SOŠ velký význam. Vysokou důležitost připisují SOU a SOŠ také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru, jsou ale v této oblasti méně aktivní. Dále všechny typy škol organizují přednášky odborníků z praxe a obstarávají účast z řad zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách, i když těmto aktivitám nepřisuzují větší důležitost.
- Pro SOU, SOŠ a VOŠ je výrazně největší překážkou ve spolupráci škol a zaměstnavatelů finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatele. Dalšími překážkami ve spolupráci, stejně jako u praktických škol, je disciplína a motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí a nedostatečné možnosti firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků. Gymnázia spolupracují se zaměstnavateli v menší míře a hlavními překážkami jsou malá dostupnost firem pro daný obor a nezájem firem o spolupráci.
- Mezi opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci spolupráce se zaměstnavateli, patří finance na realizaci praxe žáků u zaměstnavatelů, stáže pro pedagogy na pracovištích a stáže žáků v zahraničních firmách. Pro SOU a SOŠ představuje největší prioritu zajištění financí pro organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik a na samotnou praxi žáků. Pro Gymnázia je prioritním opatřením zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozovnách a určitý potenciál lze sledovat v rozsáhlejších zajišťování stáží žákům v zahraničních firmách.

2.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Většina škol se v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli zaměřuje na systematickou spolupráci se zaměstnavateli (pokročilá úroveň – 34 %) – školy se snaží rozvíjet sledovanou oblast systematickou spolupráci se zaměstnavateli (školy mají smlouvu o spolupráci, zaměstnavatelé se účastní zkoušek na školách, odborný výcvik je realizován v modelovém pracovním prostředí). Školy vykonávají také řadu aktivit v rámci nejvyšší úrovně (32 %). Systematická spolupráce se zaměstnavateli je v takových případech doplňována dalšími dílčími aktivitami (například vyjednávání obsahu odborného výcviku a praxe se zaměstnavateli, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školy nebo vybrané žáky podporují). Dále školy vykonávají také hodně aktivit v rámci mírně pokročilé úrovně (26 %), kde není spolupráce se zaměstnavateli systematická, ale probíhá v podobě dílčích činností. V nejmenší míře je realizována činnost spadající do základní úrovně (10 %), kdy je spolupráce se zaměstnavateli a podpora odborného vzdělávání realizována pouze v omezené (základní) podobě.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje odborného vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 23 %) – školy deklarují zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Silný zájem o rozvoj oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli je koneckonců dobře patrný také z prioritizace povinných oblastí intervencí – tato oblast je ve srovnání s ostatními sledovanými oblastmi hodnocena jako druhá nejdůležitější. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 11 %) a rozvojem činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 8 %).

Graf 9: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun

Pokročilá úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli (smlouva o spolupráci, účast zaměstnavatelů u zkoušek, odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 1), jsou na většině **SOU** a **SOŠ** realizovány činnosti s prvky systematické spolupráce se zaměstnavateli (pokročilá úroveň – 53 % **SOU** a 44 % **SOŠ**) – tyto školy mají se zaměstnavateli smlouvu o spolupráci, zaměstnavatelé se účastní zkoušek a odborný výcvik probíhá v modelovém pracovním prostředí. **SOU** a **SOŠ** zároveň plánují se v budoucnu zaměřit na rozšiřování systematické spolupráce se zaměstnavateli o další dílčí aktivity a posunout se tak na nejvyšší úroveň v rámci této oblasti (předpokládaný posun v nejvyšší úrovni **SOU** o 25 %, **SOŠ** o 27 %).

Spolupráce **VOŠ** se zaměstnavateli probíhá nejčastěji pouze v podobě dílčích aktivit (stáže pro učitele, zapojení odborníků z praxe, zapojení žáků do praktických aktivit) a není systematická (mírně pokročilá úroveň – 38 %). Další část aktivit je realizována na nejvyšší úrovni (33 %), ve které se VOŠ předpokládají i výrazně posunout (předpokládaný posun o 28 %).

V rámci **gymnází** je rozvíjena spolupráce se zaměstnavateli převážně na základní úrovni (22 %) a probíhá v omezené podobě. Plánují se dále zaměřit na rozvíjení systematické spolupráce (nejvyšší úroveň - předpokládaný posun o 19 %).

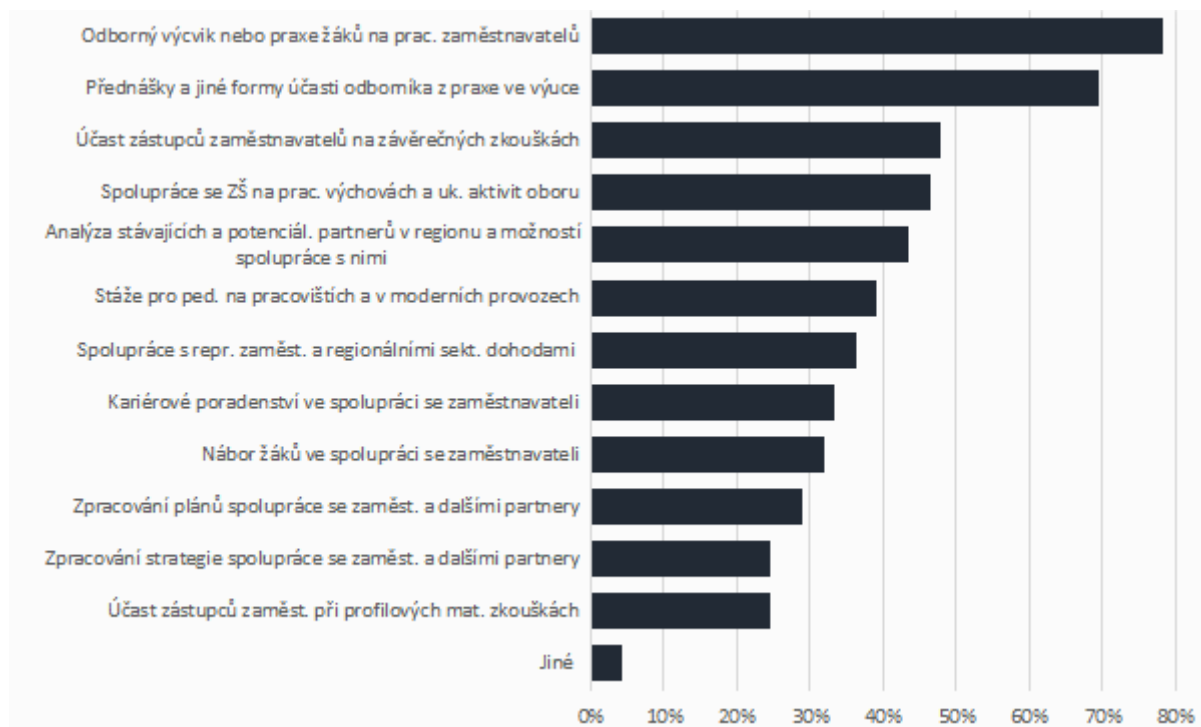
Spolupráce **praktických škol** se zaměstnavateli probíhá nejčastěji v podobě systematické spolupráce (pokročilá úroveň – 35 %). Předpokládaný posun škol je v této oblasti obecně nízký.

2.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli patří mezi nejčastější aktivity zajišťování odborného výcviku nebo praxe žáků přímo na pracovištích zaměstnavatelů (78 %) a zapojování odborníků z praxe do přednášek a jiných forem výuky (70 %). Z dalších aktivit 48 % středních a vyšších odborných škol v kraji zajišťuje účast zástupců z řad zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách, 46 % škol spolupracuje se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru a 43 % provádí analýzu stávajících a potencionálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce s nimi.

V menší míře školy dále zajišťují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (39 %), spolupracují s reprezentací zaměstnavatelů a regionálními sektorovými dohodami (36 %), uskutečňují kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (33 %), realizují nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (32 %) a zpracovávají plány spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (29 %). Pouze čtvrtina škol zpracovává strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery či zajišťuje účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách.

Graf 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí

Z hlediska zaměření škol (viz. Příloha 2) jsou v oblasti rozvoje odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů nejvíce aktivní **střední odborná učiliště a střední i vyšší odborné školy**. SOU (97 %) a SOŠ (96 %) se v rámci rozvoje této oblasti zaměřují především na odborný výcvik a praxe žáků u zaměstnavatelů. SOU dále na zajištění účasti zaměstnavatelů u zkoušek (89 %) a v menší míře na zapojení odborníků z praxe do výuky a přednášek v rámci studia (66 %). SOŠ také zapojují odborníky z praxe do výuky a přednášek (77 %) a spolupracují se základními školami na pracovních aktivitách a ukázkách oboru (60 %).

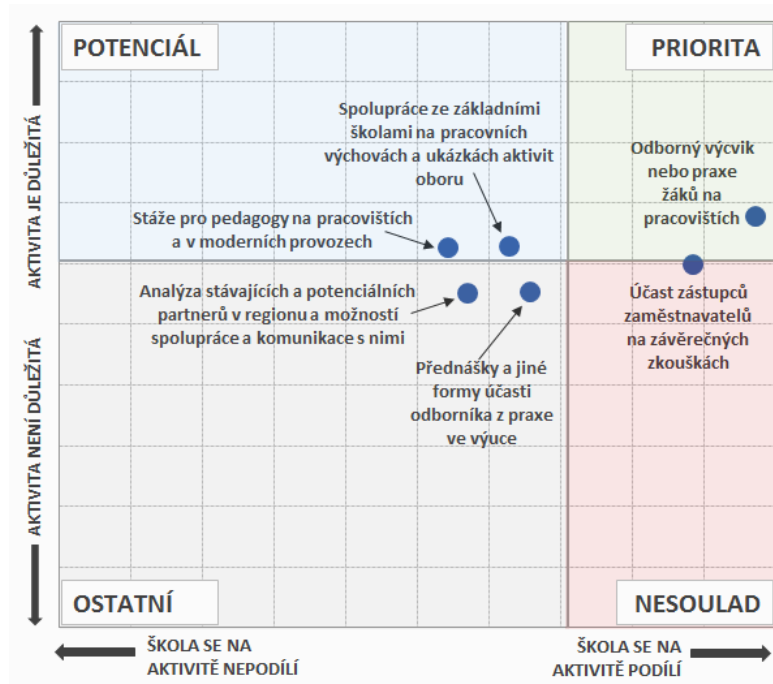
Vyšší odborné školy se v této oblasti výrazně angažují zejména v zajišťování odborného výcviku žáků na pracovištích zaměstnavatelů (90 %) a dále v zajištění přednášek a účasti odborníka z praxe ve výuce (70 %). Z dalších aktivit polovina VOŠ zajišťuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a poskytuje kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli.

Méně aktivní v oblasti odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli jsou **gymnázia**. O nichž se dá říci, že se soustředí především na zapojení odborníků z praxe do výuky (69 %), v malé míře i na rozvíjení kariérového poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (31 %) a zajištění praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (31 %). V případě **praktických škol** jsou aktivity v rámci podpory odborného vzdělávání zaměřené zejména na zajištění odborného výcviku či praxe žáků přímo u zaměstnavatelů (71 %).

2.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Vzhledem k oborovému zaměření **SOU**, je zcela logické, že se činnost soustředí primárně v odborném výcviku nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (97 %). Ve většině SOU je zajištěna účast zástupců zaměstnavatelů u závěrečných zkoušek (89 %), do značné míry jsou také zapojeni odborníci z praxe do výuky např. formou přednášek (66 %). 63 % škol spolupracuje se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Mezi další častěji zmiňované aktivity lze zařadit zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu (57 %), zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (54 %) a spolupráce s reprezentací zaměstnavatelů ve vyučovaných oborech, případně s regionálními sektorovými dohodami (51 %).

Graf 11: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

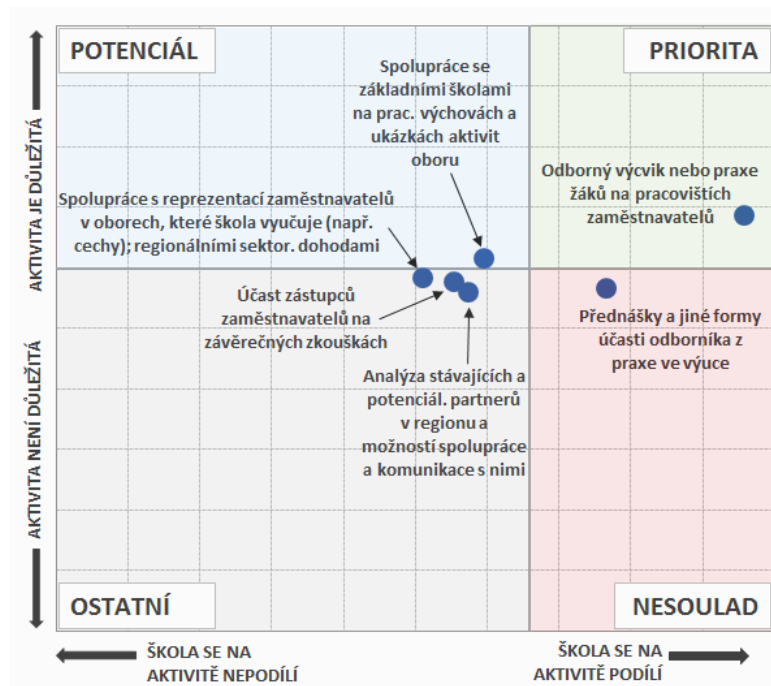

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro SOU je především odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích u zaměstnavatelů. Na této aktivitě se školy podílejí nejvíce a zároveň je školami vnímána jako nejvíce důležitá. Vysoká míra důležitosti je SOU přisuzována také spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru a stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech – na těchto aktivitách se nicméně SOU nepodílejí v takové míře, jako je tomu

u odborného výcviku na pracovištích zaměstnavatelů. Z hlediska realizovaných aktivit se SOU soustředí více na zajištění účasti zástupců zaměstnavatelů u závěrečných zkoušek, deklarovaná důležitost je u této aktivity nicméně mírně nižší.

V rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli patří mezi nejčastější aktivity **SOŠ** zajišťování odborného výcviku nebo praxe žáků přímo na pracovištích zaměstnavatelů (96 %). Dalšími nejčastěji zmiňovanými aktivitami jsou: zapojování odborníků z praxe do přednášek a jiných forem výuky (77 %), spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (60 %). V menší míře již SOŠ zpracovávají analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (57 %) a zajišťují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (55 %), spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které jsou na škole vyučovány (51 %), stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (49 %) i nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (45 %). Kariérové poradenství je rozvíjeno ve spolupráci se zaměstnavateli ve 40 % případů.

Graf 12: Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit je pro SOŠ prioritou odborný výcvik a praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů. Tato aktivita je realizována téměř všemi SOŠ a je jí zároveň přisuzována největší důležitost. Za potenciál pro SOŠ lze označit spolupráci se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru – ve srovnání s hlavní prioritou (odborný výcvik u zaměstnavatelů) je tato aktivita realizována v menší míře, nicméně ji SOŠ hodnotí jako poměrně důležitou aktivitu.

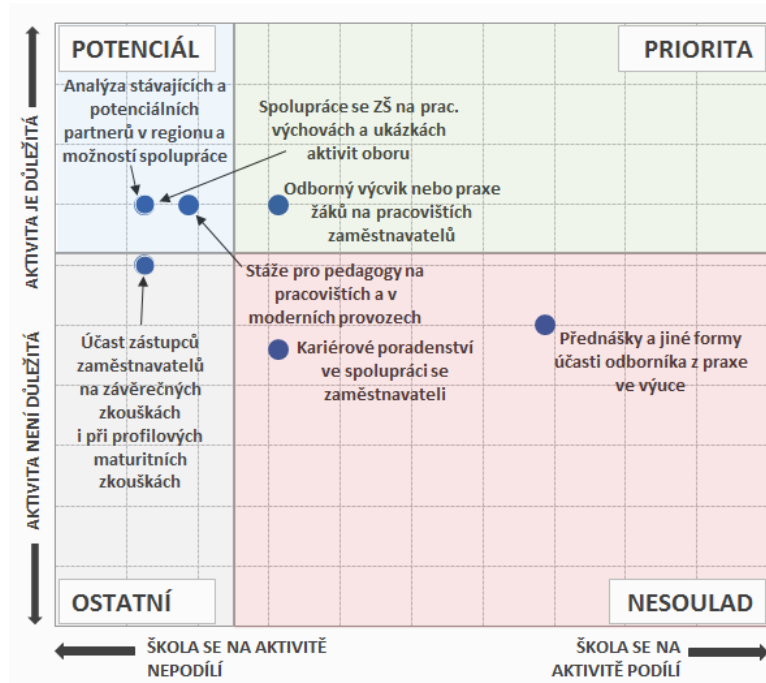
Ačkoliv se SOŠ v rámci svých aktivit soustředí i na přednášky

a účast odborníků z praxe ve výuce, přisuzují této aktivitě nižší míru důležitosti ve srovnání s ostatními činnostmi. Za méně důležité považují SOŠ i další aktivity: analýza stávajících a potencionálních partnerů v regionu, účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách a spolupráce s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které škola vyučuje. Tyto činnosti jsou ve srovnání s ostatními realizovány i v menší míře, ale v určitých případech můžou představovat potenciál v dalším rozvoji škol v oblasti odborného vzdělávání (nacházejí se na hranici aktivit s potenciálem).

Gymnázia rozvíjejí tuto oblast především prostřednictvím zapojování odborníků z praxe do výuky např. formou přednášek (69 %). Další uváděné aktivity jsou rozvíjení kariérového poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli a zajištění odborné praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (oba 31 %). Pokud jde o ostatní zmiňované aktivity, jsou gymnáziím realizovány spíše sporadicky a v omezené

míře, ať už jde o stáže pro pedagogy na pracovištích (19 %), analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu, spolupráci se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru a účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách i při profilových maturitních zkouškách (vše 13 %).

Graf 13: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska srovnání četnosti vykonávaných aktivit a jejich přisuzované důležitosti, jsou pro gymnázia prioritou odborné praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů.

Vysoká důležitost je gymnáziím přisuzována také stážím pro pedagogy na pracovištích, analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu i spolupráci se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Nicméně uvedené činnosti nejsou školami rozvíjeny ve větší míře, čímž představují pro gymnázia určitý potenciál pro další rozvoj této oblasti.

Gymnázia se primárně zaměřují na zajištění účasti odborníků z praxe ve výuce předmětů a ve větší míře se zabývají i kariérovým poradenstvím ve spolupráci se zaměstnavateli, nicméně deklarovaná důležitost těchto činností není ve srovnání s ostatními zmiňovanými aktivitami příliš vysoká. Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli je v gymnáziích realizován v menší míře, stejně tak důležitost nedosahuje nadprůměrných hodnot.

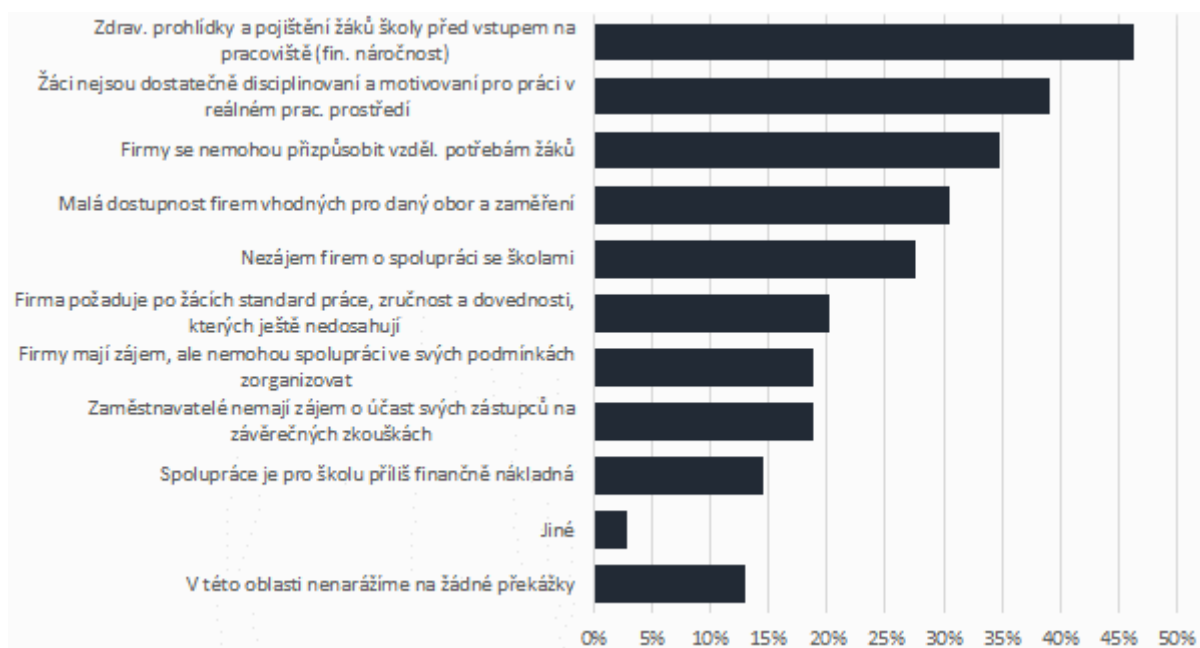
2.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj odborného vzdělávání a spolupráci se zaměstnavateli, školy ve Zlínském kraji nejčastěji uvádějí finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště zaměstnavatelů (46 %). Druhým nejčastěji zmiňovaným problémem je nedostatečná disciplinovanost a motivaci žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (39 %).

Mezi další nejčastěji zmiňované překážky lze zařadit omezenou možnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků (35 %), dále malou dostupnost firem vhodných pro vyučovaný obor a zaměření (30 %) a deklarovaný nezájem firem o spolupráci se školami (v 28 % případů).

V souvislosti s překážkami školy zmiňují i vysoké požadavky firem z hlediska standardu práce, zručností a dovedností, kterých žáci na SŠ ještě nemohou dosahovat (22 %), dále školy uvádí, že firmy sice mají o spolupráci zájem, nicméně nemohou spolupráci ve svých podmínkách organizovat (19 %) a část škol naráží na nezájem zaměstnavatelů o účast při závěrečných zkouškách a maturitách (19 %). Pro 14 % škol je spolupráce příliš finančně nákladná. Pouze 13 % škol uvádí, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 14: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Z hlediska typu školy (viz. Příloha 3) stejně jako nejvíce aktivit v oblasti odborného vzdělávání vykonávají **SOU a SOŠ**, stejně tak i nacházejí nejvíce překážek v oblasti rozvoje této oblasti. SOU a SOŠ zmiňují jako největší překážku finanční náročnost zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (69 % SOU a 57 % SOŠ). Dalšími zmiňovanými problémy jsou nedostatečná disciplinovanost a motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí i nedostatečná možnost firem přizpůsobit se vzdělávacím potřebám žáků.

V případě **VOŠ** je v souvislosti s překážkami zmiňován především problém finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (40 %) a skutečnost, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (40 %). 30 % vyšších odborných škol ale v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Vzhledem k oborovému zaměření **gymnází**, čtvrtina z nich v této oblasti na žádné překážky nenaráží. Gymnázia jinak uvádějí, že mají omezenou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (38 %) a narážejí na nezájem firem o spolupráci se školami (38 %).

Praktické školy se nejčastěji setkávají s tím, že se firmy nemohou vzdělávacím potřebám žáků přizpůsobit (57 %) a narážejí i na malou dostupnost firem vhodných pro obor a zaměření je velmi omezená (57 %).

2.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory odborného vzdělávání by školám nejvíce pomohly finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik nebo odborné předměty (64 %) a co se týče financí, tak i zajištění finančních prostředků pro praxe žáků, včetně úhrady zdravotních prohlídek (55 %). Školy dále často zmiňují zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (61 %) a stáží pro žáky v zahraničních firmách, které by zároveň podpořily výuku cizích jazyků (58 %).

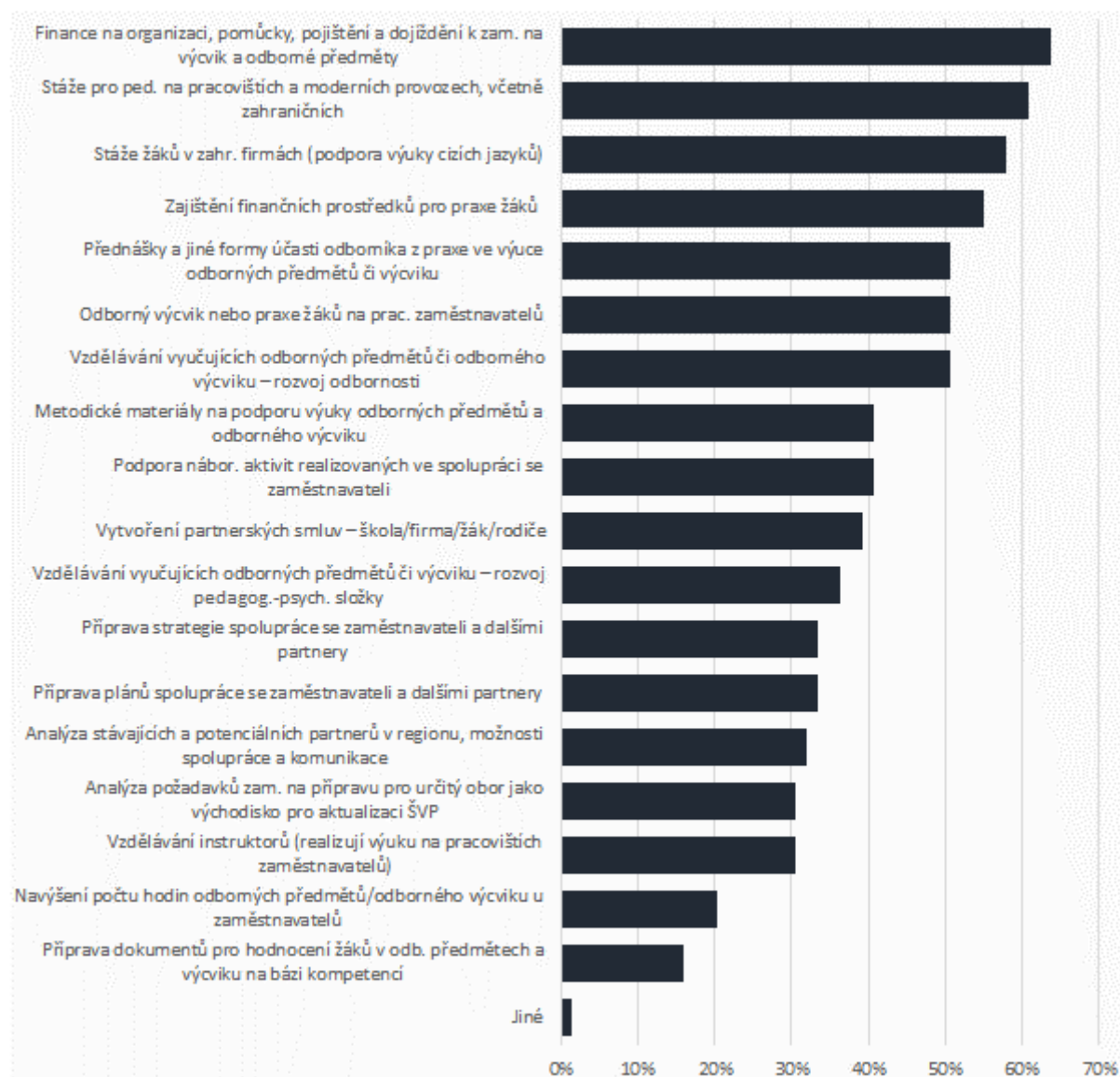
Polovina škol zahrnuje mezi opatření pro zlepšení realizace dané intervence zajištění odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, účasti odborníka z praxe ve výuce odborných

předmětů nebo odborného výcviku a vzdělávání vyučujících odborných předmětů nebo odborného výcviku a rozvoj jejich odbornosti.

Mezi další častěji zmiňovaná opatření patří tvorba a dostupnost metodických materiálů na podporu výuky odborných předmětů a výcviku (41 %), podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (41 %), vytvoření partnerských smluv mezi školou, zaměstnavatelem, žákem a jeho rodiči (39 %) a vzdělávání vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku (36 %).

Školy dále uvádějí potřebu přípravy strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (33 %) a plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (také 33 %), také potřebu zpracovat analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu (32 %) a analýzu požadavků vybraných zaměstnavatelů na přípravu pro konkrétní obor, která by byla východiskem pro aktualizaci ŠVP (30 %) i potřebu vzdělávání instruktorů (ideálně v podobě výuky na pracovištích u zaměstnavatelů; také 30 %). V menší míře dále zmiňují navýšení počtu hodin odborných předmětů nebo odborného výcviku (20 %) a přípravu dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech (16 % škol).

Graf 15: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Když se zaměříme na typ školy (viz. Příloha 4), v rámci opatření **SOU a SOŠ** zdůrazňují především důležitost financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění žáků k zaměstnavatelům na odborný výcvik (89 % SOU a 74 % SOŠ) a SOU i na zajištění praxe žáků (74 %). SOŠ dále uvedly i potřebu stáží žáků v zahraničních firmách jako podporu výuky cizích jazyků (74 %) a stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (72 %). Dvě třetiny SOU zmínily potřebu stáží žáků v zahraničních firmách jako podporu výuky cizích jazyků, také potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků přímo na pracovištích zaměstnavatelů a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku.

70 % **VOŠ** se shodují v potřebě zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích, stáží žáků v zahraničí, odborného výcviku žáků u zaměstnavatelů, vytvoření partnerských smluv – škola, firma, žák a rodiče a příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery.

Gymnázia doporučují především zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (56 %), zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (50 %) a zajištění stáží žáků v zahraničních firmách jako podporu výuky cizích jazyků (44 %).

Praktické školy zdůrazňují potřebu financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům, dále přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku a zajištění vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku (vše 57 %).

2.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

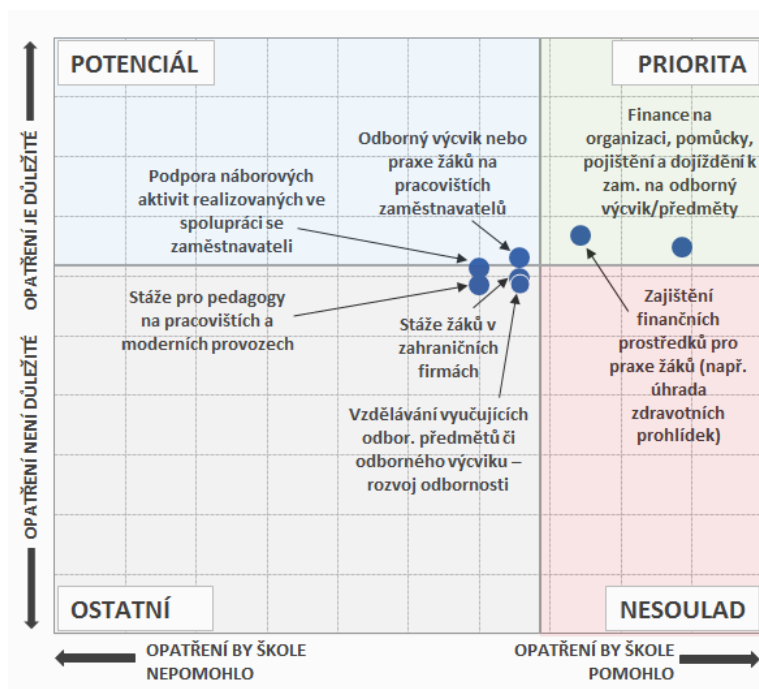
SOU by v dalším rozvoji odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli nejvíce pomohly finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik (89 %) a zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (74 %). Z dalších opatření třetina SOU zdůrazňuje potřebu stáží žáků v zahraničních firmách jako podporu výuky cizích jazyků, také potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků přímo na pracovištích zaměstnavatelů a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku.

SOU by dále pomohla podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli, zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (obojí 60 %) a účast odborníků z praxe ve výuce např. formou přednášek (57 %).

V menší míře SOU dále uvádějí důležitost vzdělávání instruktorů, kteří realizují výuku na pracovištích zaměstnavatelů (49 %), vytvoření partnerských smluv mezi školou, zaměstnavatelem, žákem a jeho rodiči (43 %), zpracování analýzy požadavků konkrétních zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (34 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku (31 %) vypracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace s nimi (29 %), a také strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (29 %).

Na potřebu přípravy plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery upozorňuje pouze 26 % SOU, navýšení počtu hodin odborných předmětů či odborného výcviku u zaměstnavatelů 20 % a přípravy dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech či odborném výcviku na bázi kompetencí pouze 11 % škol.

Graf 16: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Mezi hlavní priority SOU v oblasti opatření patří zajištění finančních prostředků na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění žáků na praxi k zaměstnavatelům a také pro praxi žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek). SOU potřebu zajištění těchto finančních prostředků uvádějí v hojné míře a současně jim přiřkládají i vysokou důležitost.

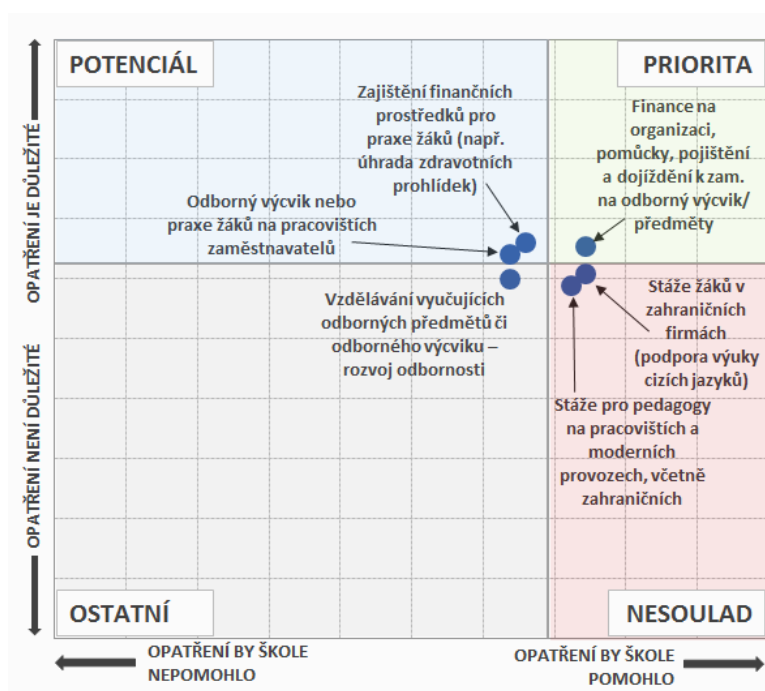
Potenciál lze vysledovat u samotného zajištění odborného výcviku žáků na pracovištích zaměstnavatelů. SOU je toto opatření zmiňováno méně často než zajištění dostatečných finančních prostředků, nicméně je

školy považovány za poměrně důležité. Určitý potenciál je i v podpoře náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli, protože školy těmto náborům přiřkládají také značnou důležitost. Vzdelávání vyučujících odborných předmětů a zajištění stáží žáků v zahraničních firmách i stáží pro pedagogy na pracovištích považují SOU za méně důležité.

Nejčastěji zmiňovanými opatřeními v oblasti rozvoje odborného vzdělávání, která SOŠ uvádí, jsou finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik (74 %), zajištění stáží žáků v zahraničních firmách (74 %) a stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (72 %). SOŠ dále zdůrazňují potřebu zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (66 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů a odborného výcviku ve smyslu rozvíjení odbornosti (64 %) a potřebu odborného výcviku a praxe žáků na pracovištích u zaměstnavatelů (také 64 %). 60 % SOŠ by ocenilo větší účast odborníků z praxe ve výuce v rámci oborové nabídky. 51 % SOŠ by ocenilo větší podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli, dalších 47 % mít k dispozici metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku a 45 % vytvoření partnerských smluv mezi školou, firmou, žákem a rodiči.

V menší míře školy dále uvítají vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku v oblasti rozvoje jejich pedagogicko-psychologické složky (43 %), vzdělávání instruktorů, kteří realizují výuku na pracovištích zaměstnavatelů (40 %) a zpracování analýzy požadavků konkrétních zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (38 %).

Graf 17: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také důležitost sledovaných opatření, stává se prioritou zajištění financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik – toto opatření je SOŠ vnímáno jako nejvíce potřebné a zároveň je školami hodnoceno jako nejvíce důležité.

Ačkoliv potřebu zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (úhrada zdravotních prohlídek), a také odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů uvedlo relativně méně škol,

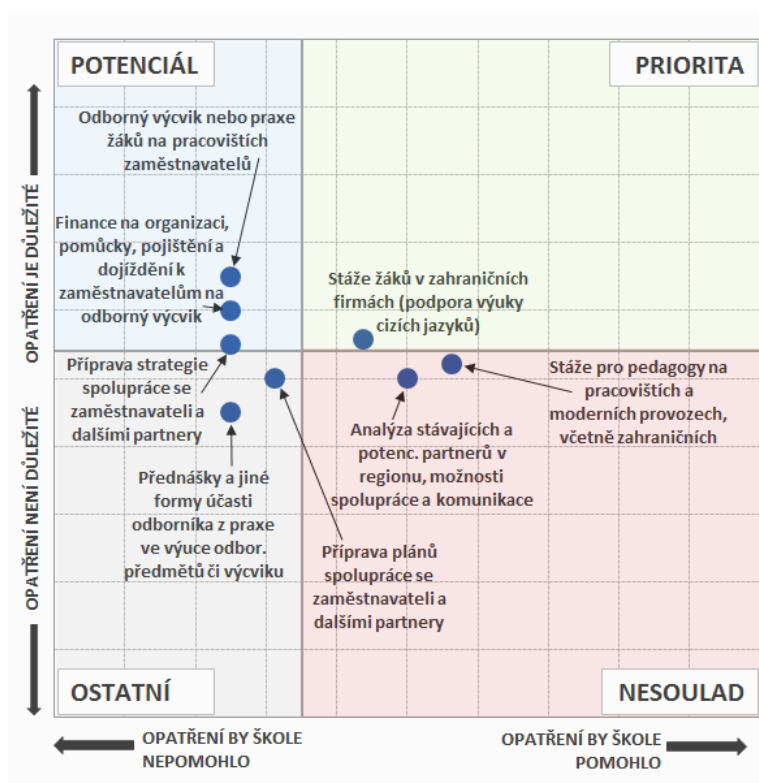
přisuzují těmto opatřením vysokou důležitost.

Určitý nesoulad lze naopak vyzorovat v případě stáží žáků v zahraničních firmách, které by mohly podpořit také výuku cizích jazyků a stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech – ačkoliv SOŠ hodnotí stáže jako velmi potřebné, jejich důležitost není ve srovnání s ostatními sledovanými opatřeními tak vysoká. Nižší důležitost můžeme pozorovat také u opatření, které se týká vzdělávání vyučujících odborných předmětů ve smyslu rozvoje odbornosti.

Gymnáziím by ve vazbě na rozvoj spolupráce se zaměstnavateli nejvíce pomohlo zajištění stáží pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech (56 %), analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu (50 %) a zajištění stáží žáků v zahraničních firmách, což by vedlo také k podpoře výuky cizích jazyků (44 %). Dále pak příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (31 %).

Čtvrtina gymnázií uvádí potřebu zajištění odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, dále potřebu financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům, také přípravy strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery a zajištění účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (např. formou přednášek). Zbýlá opatření uvádí méně než 20 % gymnázií.

Graf 18: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Jako prioritu lze v případě gymnázií označit zajištění stáží žáků v zahraničních firmách jako podporu výuky cizích jazyků – toto opatření je školami zmiňováno relativně často a zároveň je mu přisuzována značná důležitost.

Zajištění účast odborníka z praxe ve výuce, dále zajištění finančních prostředků na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům a příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery jsou gymnázii zmiňována v menší míře, ale gymnázia jim přisuzují vysokou míru důležitosti. Tato opatření mohou vytvářet pro školy do budoucna určitý potenciál.

Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a zpracování analýzy stávajících potencionálních partnerů v regionu vč. možností spolupráce se zaměstnavateli i dalšími partnery jsou uváděná gymnázii relativně často, ale současně tomuto opatření nepřikládají větší význam. Nacházejí se tedy v určitém nesouladu.

2.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli“ na SOU, SOŠ a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na SOU

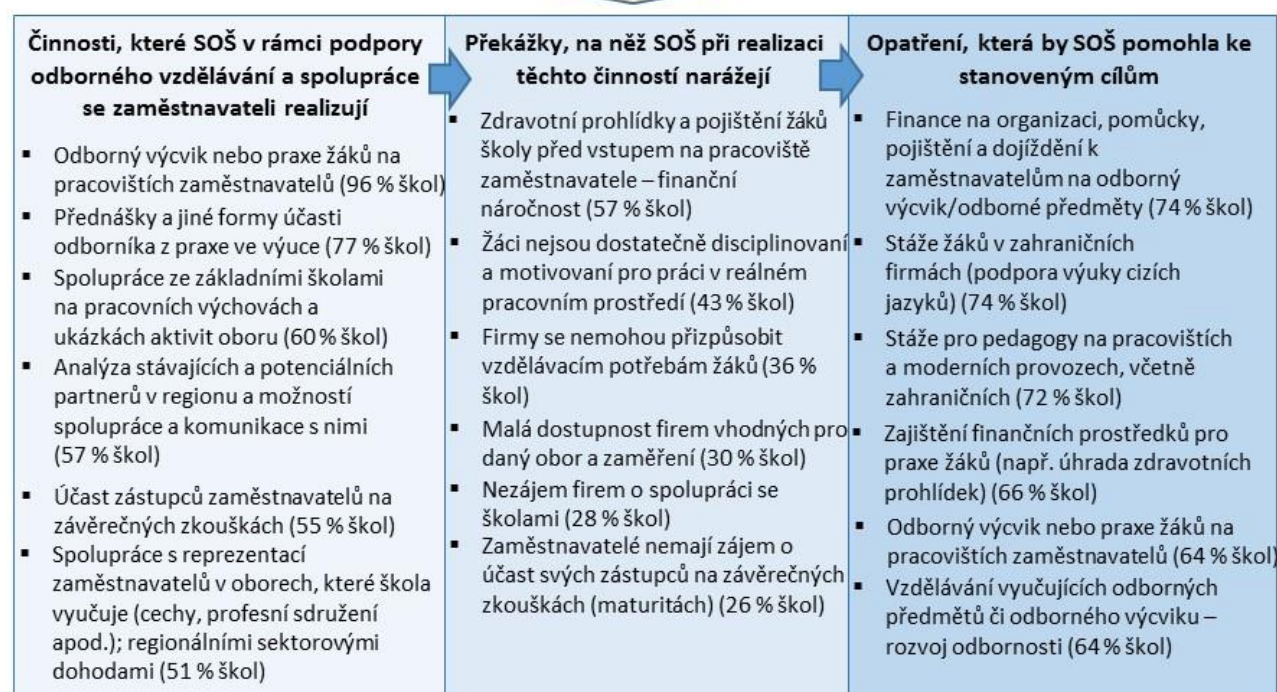
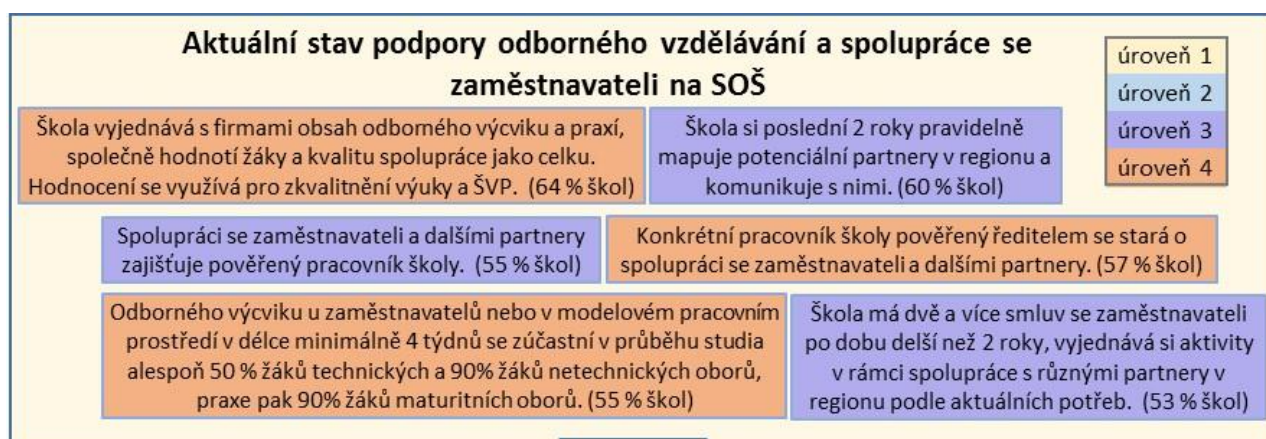
Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (77 % škol)	Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. Hodnocení se využívá pro zkvalitnění výuky a ŠVP. (71 % škol)	Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s různými partnery v regionu podle aktuálních potřeb. (66 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery. (66 % škol)		Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu a komunikuje s nimi. (63 % škol)	
Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (60 % škol)		Odborného výcviku u zaměstnavatelů nebo v modelovém pracovním prostředí v délce minimálně 4 týdnů se zúčastní v průběhu studia alespoň 50 % žáků technických a 90 % žáků netechnických oborů, praxe pak 90 % žáků maturitních oborů. (54 % škol)	

Činnosti, které SOU v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (97 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (89 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (66 % škol) - Spolupráce ze základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (63 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (57 % škol) - Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (54 % škol)	- Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele – finanční náročnost (69 % škol) - Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném pracovním prostředí (60 % škol) - Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (43 % škol) - Firma požaduje po žácích příliš vysoký standard práce, zručnost a dovednosti, které na SŠ ještě nedosahují (40 % škol) - Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (34 % škol) - Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (31 % škol)	- Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (89 % škol) - Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (74 % škol) - Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (66 % škol) - Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (66 % škol) - Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (66 % škol) - Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (60 % škol) - Podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (60 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli stanovila SOU

Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu spolupráce jako celku. Hodnocení se využívá pro zkvalitnění výuky a ŠVP. (89 % škol)	Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery. (86 % škol)	Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (77 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Odborného výcviku u zaměstnavatelů nebo v modelovém pracovním prostředí v délce minimálně 4 týdnů se zúčastní v průběhu studia alespoň 50 % žáků technických a 90 % žáků netechnických oborů, praxe pak 90 % žáků maturitních oborů. (71 % škol)	Zaměstnavatelé podporují školu či vybrané žáky finančně, př. poskytují škole materiál či vybavení. (71 % škol)	Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s různými partnery v regionu podle aktuálních potřeb. (69 % škol)	
Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu a komunikuje s nimi. (69 % škol)		Zaměstnavatelé podporují účast žáků školy v odborných soutěžích. (69 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli na gymnáziích

Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (31 % škol)	Získané zkušenosti jsou jednotlivé bez celkové strategie spolupráce s konkrétními cíli nebo smlouvou na další rok. (31 % škol)
Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu a komunikuje s nimi. (25 % škol)	V rámci projektů (ESF, programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) zapojuje škola žáky do praktických aktivit. (25 % škol)
Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (25 % škol)	Při vlastní iniciativě firem spolupráce nastane, ale není dlouhodobá a neovlivňuje jiné obory na škole ani celkovou strategii školy. (25 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli realizují	Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (69 % škol) - Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (31 % škol) - Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (31 % škol) - Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (19 % škol) - Spolupráce ze základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (13 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace s nimi (13 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (13 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (13 % škol) - Jiné (13 % škol)	- Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (38 % škol) - Nezájem firem o spolupráci se školami (38 % škol) - V této oblasti nenarážíme na žádné překážky (25 % škol) - Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (19 % škol) - Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměstnavatele – finanční náročnost (13 % škol) - Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném pracovním prostředí (13 % škol) - Zaměstnavatelé nemají zájem o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách (maturitách) (13 % škol) - Jiné (13 % škol)	- Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (56 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (50 % škol) - Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (44 % škol) - Příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (31 % škol) - Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (25 % škol) - Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (25 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (25 % škol) - Příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (25 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli stanovila gymnázia

Zaměstnavatelé podporují školu či vybrané žáky finančně, př. poskytují škole materiál či vybavení. (50 % škol)	Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu a komunikuje s nimi. (50 % škol)
Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (44 % škol)	
Zaměstnavatelé podporují účast žáků školy v odborných soutěžích. (38 % škol)	Škola učitelům nabízí stáže, zapojuje odborníky z praxe do výuky. (38 % škol)
	Získané zkušenosti jsou jednotlivé bez celkové strategie spolupráce s konkrétními cíli nebo smlouvou na další rok. (38 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 1: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=35)	Průměrná úroveň	43%	+ 15%
	Základní úroveň	4%	+ 1%
	Mírně pokročilá úroveň	24%	+ 6%
	Pokročilá úroveň	53%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň	45%	+ 25%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň	39%	+ 17%
	Základní úroveň	6%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	27%	+ 7%
	Pokročilá úroveň	44%	+ 10%
	Nejvyšší úroveň	43%	+ 27%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň	14%	+ 14%
	Základní úroveň	17%	+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň	22%	+ 11%
	Pokročilá úroveň	18%	+ 10%
	Nejvyšší úroveň	9%	+ 19%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň	27%	+ 20%
	Základní úroveň	3%	+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň	38%	+ 0%
	Pokročilá úroveň	19%	+ 19%
	Nejvyšší úroveň	33%	+ 28%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň	25%	+ 6%
	Základní úroveň	14%	+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň	11%	+ 4%
	Pokročilá úroveň	35%	+ 8%
	Nejvyšší úroveň	23%	+ 5%

Příloha 2: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí - podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU(N=35)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	34	97%	54	78%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	31	89%	33	48%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	23	66%	48	70%
SOŠ (N=47)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	45	96%	54	78%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	36	77%	48	70%
	Spolupráce se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru	28	60%	32	46%
Gymnázium (N=16)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	11	69%	48	70%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	5	31%	54	78%
	Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli	5	31%	23	33%
VOŠ (N=10)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	9	90%	54	78%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	7	70%	48	70%
	Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli	5	50%	23	33%
	Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech	5	50%	27	39%
Praktická škola (N=7)	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	5	71%	54	78%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce	4	57%	48	70%
	Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách	4	57%	33	48%
	Spolupráce se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru	3	43%	32	46%

Příloha 3: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	24	69%	32	46%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	21	60%	27	39%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	15	43%	24	35%
SOŠ (N=47)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	27	57%	32	46%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	20	43%	27	39%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	17	36%	24	35%
Gymnázium (N=16)	Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření	6	38%	21	30%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	6	38%	19	28%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	4	25%	9	13%
VOŠ (N=10)	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	4	40%	32	46%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	4	40%	24	35%
	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	3	30%	27	39%
	Nezájem firem o spolupráci se školami	3	30%	19	28%
	V této oblasti nenarážíme na žádné překážky	3	30%	9	13%
Praktická škola (N=7)	Žáci nejsou dostatečně disciplinovaní a motivovaní pro práci v reálném prac. prostředí	4	57%	27	39%
	Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků	4	57%	24	35%
	Zdrav. prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště (fin. náročnost)	2	29%	32	46%
	Firma požaduje po žácích příliš vysoký standard práce, zručnost a dovednosti	2	29%	14	20%

Příloha 4: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	31	89%	44	64%
	Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek)	26	74%	38	55%
	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	23	66%	40	58%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	23	66%	35	51%
	Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti	23	66%	35	51%
SOŠ (N=47)	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	35	74%	44	64%
	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	35	74%	40	58%
	Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	34	72%	42	61%
Gymnázium (N=16)	Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	9	56%	42	61%
	Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace	8	50%	22	32%
	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	7	44%	40	58%
VOŠ (N=10)	Stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních	7	70%	42	61%
	Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků)	7	70%	40	58%
	Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů	7	70%	35	51%
	Vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče	7	70%	27	39%
	Příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery	7	70%	23	33%
Praktická škola (N=7)	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či výcviku	4	57%	35	51%
	Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zam. na výcvik a odborné předměty	4	57%	44	64%
	Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku – rozvoj pedagog.-psych. složky	4	57%	25	36%

3 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě ve Zlínském kraji

V rámci projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána v nejširším slova smyslu, tedy ve smyslu proaktivního přístupu jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby seberealizace (při využití silných stránek jedince).

Podpora rozvoje těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem výchova k podnikavosti (dále VkP), používaný i odbornou veřejností. Tuto podporu lze chápat jako **výchovu k podnikavosti zahrnující všechny výukové metody, jež směřují k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností.**

S výchovou k podnikavosti je pak také spojen pojem „**podnikavý člověk**“, kterého lze definovat jako: osobu aktivně hledající příležitosti, jež umí také využít (nikoliv však zneužít). Ty pak může uplatnit jak v roli podnikatele, ale i jako kvalitní zaměstnanec.

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře, ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Z tohoto pohledu je součástí VkP nauka o podnikání (vč. problematiky etiky v podnikání) a také oblast společenské odpovědnosti (z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví).

Zejména se však v rámci VkP jedná o rozvoj určitých kompetencí, které by se daly nazvat „podnikavé“ a jsou rozvíjeny v rámci těchto témat:

- vidění příležitostí – tj. schopnost vyhledávat, kriticky hodnotit příležitosti,
- iniciativa a aktivita – tj. schopnost využívat příležitosti, aktivně přicházet s nápady a realizovat je,
- kreativní myšlení a tvořivost – tj. schopnost rozvíjet nápady,
- strategické řízení – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, dlouhodobě plánovat, schopnost předvídat,
- týmová práce – tj. leadership a schopnost práce v týmu,
- flexibilita – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám,
- vytrvalost a smysl pro zodpovědnost,
- schopnost přijímat riziko,
- finanční gramotnost – tj. schopnost vidět věci i ve finančních souvislostech.

Podle závěrů Evropské komise definovaných ve strategii Evropa 2020 **musí mít do konce roku 2020 každý žák počátečního vzdělávání praktickou zkušenost s VkP.** Prováděcím opatřením evropského cíle v ČR by mělo být **začlenění VkP plošně do výuky středních a vyšších odborných škol.** Právě uchopení podnikavosti jako klíčové kompetence dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „**proroste**“ do celé **kultury školy**, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Pro začlenění podnikavosti do výuky je zapotřebí zejména **vzdělávání pedagogů a jejich pozitivní motivace k rozšíření praktické výuky**, která bude zajímavější a lépe přijatelná ze strany žáků a studentů.

Doporučujeme, aby **na každé škole** byl ustanoven **jeden pracovník**, který bude VkP zaštiťovat, bude se seznamovat s aktuálními informacemi a ty předávat dál ostatním učitelům. Tímto pracovníkem nemusí nezbytně být vyučující ekonomických předmětů. Vhodnou osobou je například vyučující, který má osobní zkušenost s podnikáním, či vyučující, který organizuje školní i mimoškolní aktivity. Tato role

může být také dána koordinátorovi spolupráce škol a firem či kariérovému poradci, na jehož oblast VcP úzce navazuje. V některých případech může být vhodnou osobou i aktivní rodič.

Na národní úrovni je zapotřebí vybudovat metodickou podporu a bázi znalostí, aby měli učitelé z čeho čerpat nové znalosti a dovednosti spojené s rozvojem podnikavosti a mohli kvalitně pracovat s žáky a studenty. V optimální variantě by měla vzniknout Národní strategie VcP.

V rámci volnočasových aktivit nebo dalších aktivit školy souvisejících s odborným vzděláváním by měli mít žáci **možnost vyzkoušet si podnikání v praxi**. K tomu slouží např. akcelerační a start-up programy či inkubátory, jejichž síť by měla být přístupná také pro středoškoláky. Cílem by v tomto směru mělo být hlavně praktické vzdělávání. Zde je třeba konstatovat, že některé aktivity, které se na většině škol dějí formou vyučovacích předmětů, mohou být zařazeny i jako **předmět volitelný či nepovinný** (fiktivní firmy, JA firmy, ad.).

Hlavní zjištění

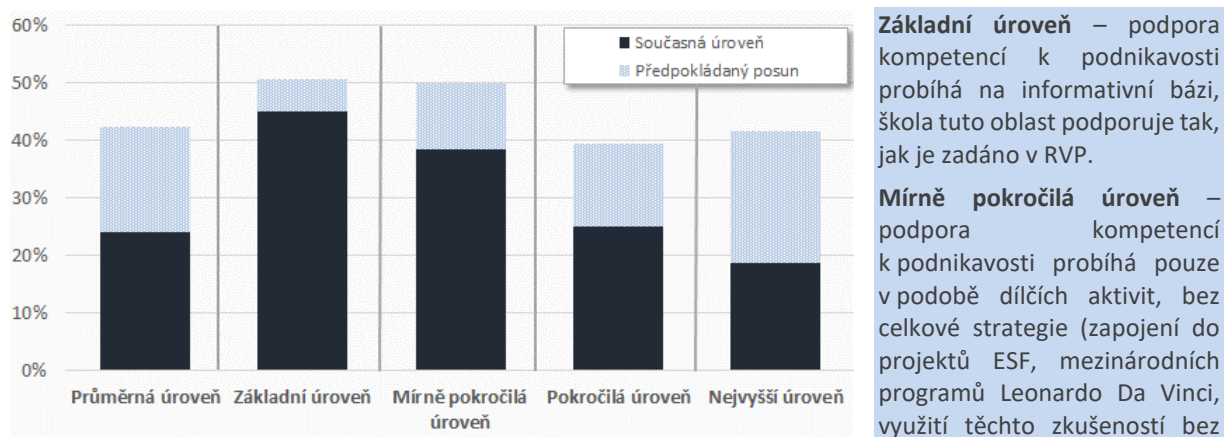
- Podporu kompetencí k podnikavosti rozvíjí většina škol pouze na základní úrovni a v rámci zadání RVP, případně vyvíjejí činnosti na mírně pokročilé úrovni – podpora podnikavosti probíhá v podobě dílčích aktivit, nad rámec RVP. Školy mají nicméně zájem tuto oblast dále rozvíjet. Výrazný posun lze očekávat v rámci nejvyšší úrovně, kdy je podpora kompetencí k podnikavosti jednou z priorit školy (posun v rámci nejvyšší úrovně je výrazný především u gymnázií, SOU a SOŠ).
- Aktivity, které školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě vykonávají nejvíce, jsou začlenění výchovy k podnikavosti do rámce odborného (u odborných škol) i všeobecného (u gymnázií) vzdělávání, dále učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení problémů, což v případě gymnázií je prioritním opatřením. SOU a SOŠ považují učení žáků myslet kriticky za velice důležité, ale uskutečňují to prozatím v menší míře.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo výuku a s malým zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (tyto problémy jsou zmiňovány u většiny typů škol). Dalším velmi často zmiňovaným problémem SOU, SOŠ i gymnázií je nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik. V případě VOŠ je také zmiňován nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogů v této oblasti.
- Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla v rozvoji kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, je podpora školních projektů (pouze gymnázia jsou výjimkou) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení škol (uvádějí ho především SOŠ a gymnázia). Těmto aktivitám školy přisuzují i značnou důležitost. Školní projekty jsou pro SOU i SOŠ prioritním opatřením, zlepšení ICT vybavení školy zase opatření s doposud málo využitým potenciálem. Dále mezi častěji zmiňované opatření patří účast odborníka z praxe ve výuce a zajištění metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti.

3.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci podpory kompetencí k podnikavosti školy nejčastěji vykonávají činnosti, jež je možné zařadit do základní úrovně, tedy tak, jak je zadáno v RVP, nebo do mírně pokročilé úrovně, kdy podpora podnikavosti probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, bez celkové strategie (zejména na základě zapojení škol do projektů ESF nebo jiných projektů). V rámci základní úrovně vykonávají střední a vyšší odborné školy necelou polovinu činností (45 %), v rámci mírně pokročilé úrovně pak realizují 38 % činností a v rámci pokročilé úrovně 25 % činností. Nejmenší podíl aktivit (19 %) je školami vykonáván v rámci nejvyšší úrovně. Na této úrovni se systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti stává jednou z priorit školy.

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 23 %). O něco méně výrazný posun (o 14 %) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by do budoucna, podle odpovědí škol, měl být zaznamenán posun o 12 % a jen k velice nízkému posunu (o 6 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 19: Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun

celkové koncepce).

Pokročilá úroveň – systematický a aktivní rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti (škola spolupracuje s celorepublikovými iniciativami na podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblasti).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se stará o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů; je doplňováno dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 5), na **SOU a SOŠ** nejintenzivněji probíhá podpora kompetencí k podnikavosti pouze na základní úrovni dle zadání RVP (49 % SOU, 43 % SOŠ) nebo na mírně pokročilé úrovni formou dílčích aktivit bez celkové strategie (42 % SOU, 44 % SOŠ). U SOU i SOŠ je nicméně patrný zájem o systematické rozvíjení kompetencí k podnikavosti na nejvyšší úrovni. **VOŠ** podporují podnikavost pouze v rámci dílčích aktivit, bez celkové strategie (mírně pokročilá úroveň – 48 %), případně VOŠ podporuje tuto oblast dle zadání RVP (základní úroveň – 40 %). Největší rozvoj aktivit plánují v oblasti systematického rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti, tj. na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 19 %).

Podpora kompetencí k podnikavosti probíhá na většině **gymnází** pouze ve své základní podobě, v rámci RVP (základní úroveň – 50 %). Předpokládaný posun je v případě gymnází výrazný a lze ho očekávat především v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 32 %).

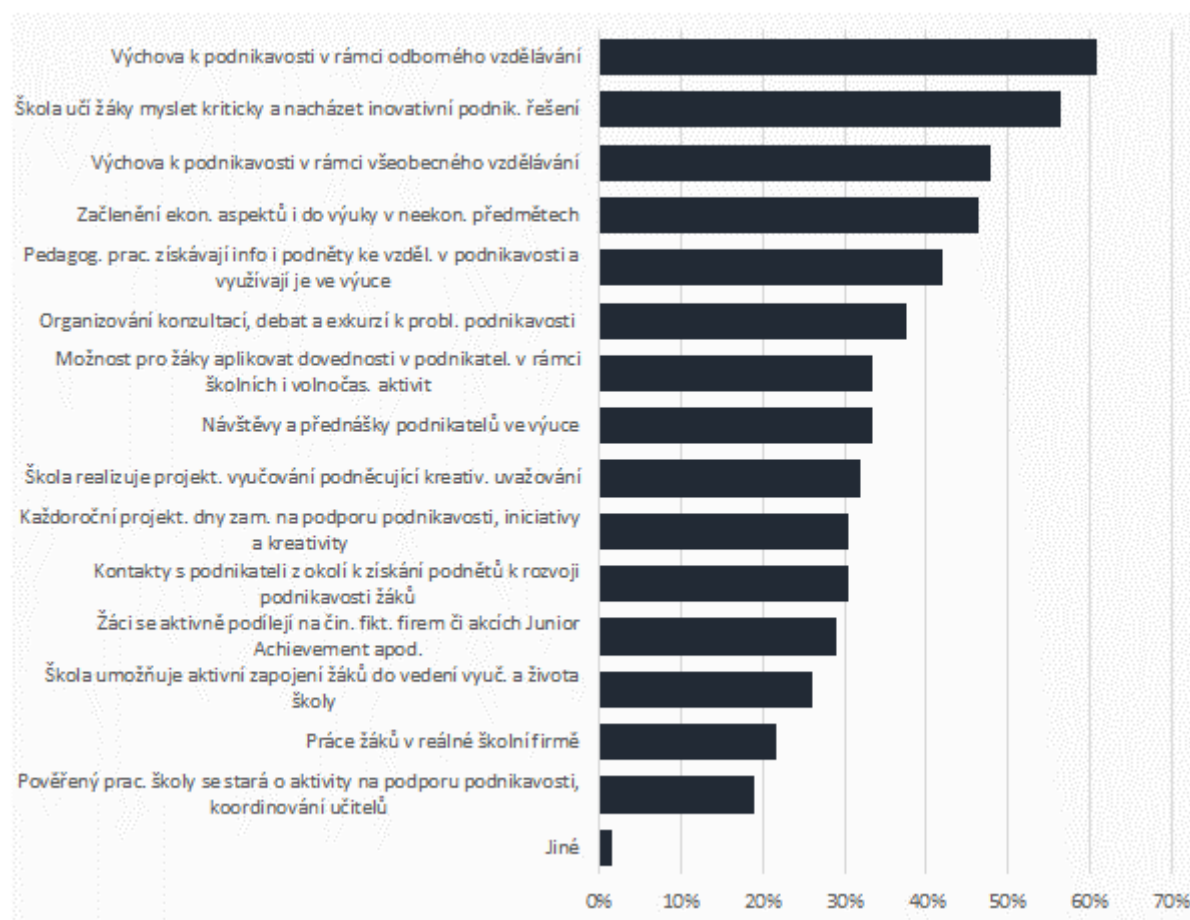
Praktické školy realizují činnosti, jež spadají také především do základní úrovně (36 %) a mají pouze malý zájem o další rozvíjení podnikavosti, přitom nejvíce na mírně pokročilé úrovni (předpokládaný posun o 11 %).

3.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Z hlediska aktivit, které v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě realizují, školy nejčastěji zahrnují určité podněty a podporu těchto kompetencí přímo do výuky, zejména se školy zaměřují na výchovu k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (61 %) a učí žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení (57 %). Další část škol se zaměřuje na výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (48 %) a na začlenění ekonomických aspektů do výuky neekonomických předmětů (46 %). Ve 42 % škol pedagogové získávají informace a podněty ke vzdělávání v oblasti podnikavosti a využívají je ve výuce. Organizování konzultací, debat a exkurzí k probl. podnikavosti realizují 38 %, možnost aplikace dovedností v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit 33 %, návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce 33 % a realizaci projektového vyučování, které podněcuje kreativní uvažování žáků (32 %).

Část škol realizuje i konkrétní aktivní kroky, které spočívají organizování různých akcí nebo zapojení dalších subjektů do výuky. Zejména se jedná o organizaci konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti (38 %), možnost aplikace dovedností v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (33 %), návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (33 %) a realizaci projektového vyučování, které podněcuje kreativní uvažování žáků (32 %).

Graf 20: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí

Dále školy pořádají každoroční projektové dny zaměstnavatelů na podporu podnikavosti, iniciativy a kreativity (30 %), navazují kontakty s podnikateli z okolí školy, které vedou k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (30 %) a zajišťují aktivní účast žáků na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement a dalších (29 %).

Již v menší míře školy aktivně zapojují žáky do vedení vyučování a života školy (26 %) a zajišťují práce žáků v reálné školní firmě (22 %). Situace, kdy školy a kde se pověřený pracovník školy stará o aktivity na podporu podnikavosti a koordinování učitelů (19 % škol), je zatím poměrně málo častá.

V rámci aktivit na podporu kompetencí k podnikavosti existují rozdíly z hlediska typu škol (viz. Příloha 6). **Střední odborná učiliště a střední odborné školy** se soustředí především na výchovu k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (74 % SOU a 81 % SOŠ) a na začlenění ekonomických aspektů do neekonomických předmětů (54 % SOU a 49 % SOŠ). Pedagogové SOU také získávají podněty ke zlepšování vzdělávání v oblasti podnikavosti (54 %), SOŠ učí žáky myslet kriticky a inovativně (62 %). Polovina **VOŠ** vede své žáky ke kritickému a inovativnímu myšlení, začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech, vychovávají k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a jejich pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti.

Na **gymnáziích** je v rámci této oblasti soustředěna pozornost na výchovu k podnikavosti ve všeobecném vzdělávání (88 %). Dále učí své žáky myslet kriticky a inovativně (56 %) a začleňují ekonomické aspekty i do neekonomických předmětů (44 %).

Praktické školy se soustředí na podporu podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (43 %) a pedagogové získávají podněty ke zlepšení vzdělávání v podnikavosti (43 %).

3.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

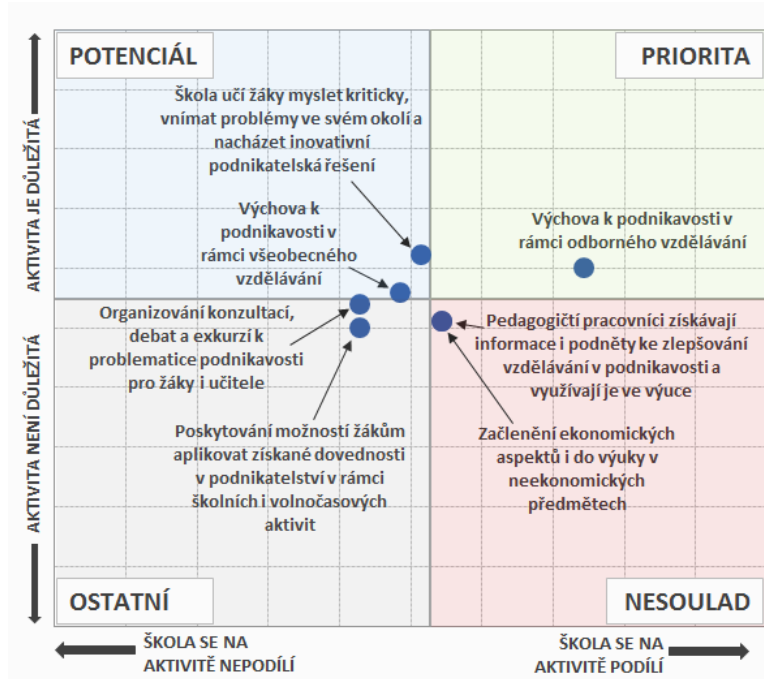
Jednoznačně nejčastější aktivitou, na které se v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě **střední odborná učiliště** podílejí, je výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (74 %). Dále se školy věnují začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (54 %), pedagogičtí pracovníci získávají informace a podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (54 %), učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (51 %) a začleňují výchovu k podnikavosti i do rámce všeobecného vzdělávání (49 %).

Značná část SOU, podobně jako SOŠ, organizuje konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele a poskytuje možnosti žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (obojí 43 %).

Třetina SOU umožňuje žákům aktivně se podílet na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných dalších (např. Podnikavá škola), zajišťují žákům pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků a zajišťuje návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. SOU realizují i projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními (31 %) a umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínku úspěšného kreativního vyučování (26 %).

V menší míře SOU pověří vybraného pracovníka školy, který se stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů, dále pořádají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity a umožňují žákům pracovat v reálné školní firmě (vše 20 % SOU).

Graf 21: Aktivita, na niž se SOU podílí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje prioritu středních odborných učilišť výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Na této aktivitě se školy podílejí v nejvyšší míře a zároveň ji ve srovnání s ostatními považují za velmi důležitou.

Aktivitou, kterou učiliště rovněž považují důležitou, ale SOU se podílejí na ní v menší míře ve srovnání s aktivitou prioritní, je snaha učit žáky myslet kriticky a nacházet inovativní

podnikatelská řešení. V menší míře také školy začleňují výchovu k podnikavosti i do rámce všeobecného vzdělávání. Tyto aktivity představují určitý potenciál pro další rozvoj škol v této oblasti.

Začlenění ekonomických aspektů i do výuky neekonomických předmětů a získávání informací a podnětů pedagogy ke zlepšení vzdělávání v podnikavosti patří k aktivitám, na kterých se střední odborná učiliště výrazněji podílejí, ale nepovažují je za příliš podstatné.

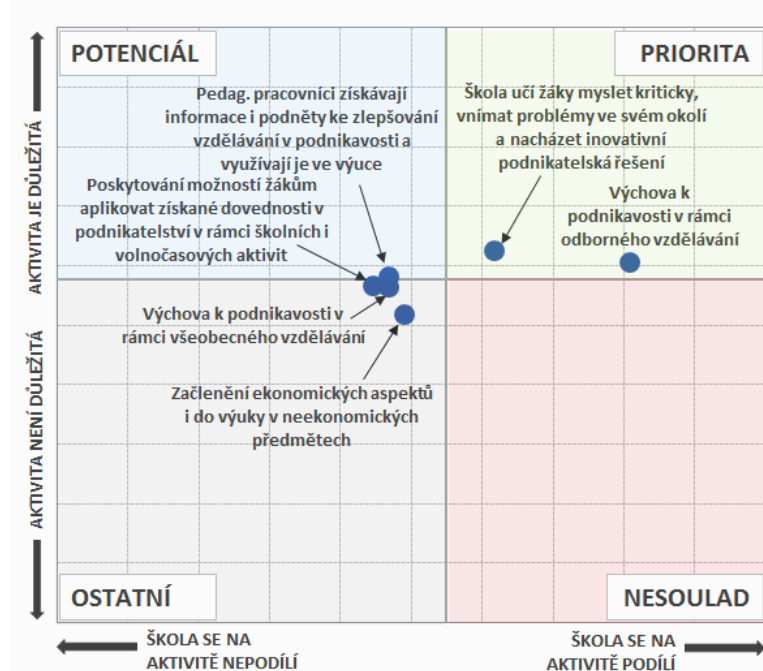
Organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti a poskytování možností žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci volnočasových aktivit uskutečňují již SOU v menší míře a současně je považují i za méně důležité.

Nejfrekventovanější aktivitou, kterou v rámci podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě **střední odborné školy** realizují, je výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (81 %). Značná část SOŠ učí žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení (62 %) a začleňuje ekonomické aspekty i do výuky neekonomických předmětů (49 %). Pedagogové SOŠ rovněž získávají informace i podněty ke vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 %) a školy výchovu k podnikavosti uskutečňují i v rámci všeobecného vzdělávání (47 %).

Střední odborné školy poskytují možnost žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (45 %), zajišťují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (43 %) a organizuje konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (také 43 %). Školy dále realizují projektové vyučování podnětující kreativní uvažování a zajišťují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (obojí 38 %).

Ve třetině škol probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity a žáci třetiny škol se také aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných dalších. Zbývající aktivity probíhají na SOŠ ještě v menší míře.

Graf 22: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit pro podporu kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představují pro střední odborné školy největší priority především výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a rozvoj kritického a inovativního myšlení u žáků. Tato opatření zmínilo velké množství škol a zároveň jsou jimi v porovnání s ostatními považována za relativně důležitá.

Pedagogičtí pracovníci SOŠ získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti, výchova k podnikavosti je ve školách začleněna do rámce

všeobecného vzdělávání a školy poskytují možnosti žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit. Školy jmenované činnosti vykonávají v menší míře než činnosti označené za prioritní, současně ale jim přikládají poměrně značný důraz, a tak v některých případech můžou představovat potenciál pro rozvoj školy v této oblasti.

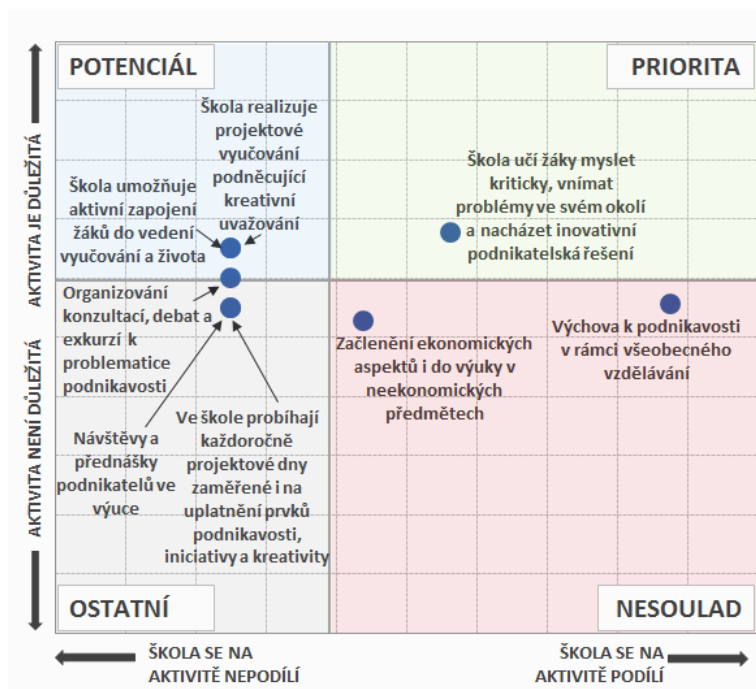
Aktivita, kterou školy také relativně často zmiňovaly, ale není jimi v porovnání s ostatními hodnocena jako příliš důležitá, je začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech.

Z dotazníkem vymezených aktivit se **gymnázia** nejčastěji zaměřují na výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (88 %) a učí žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení (56 %). 44 % škol začleňuje ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech. Dále čtvrtina gymnázia realizuje i projektové vyučování podnětující kreativní uvažování, umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínku úspěšného kreativního vyučování, organizuje každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity, zajišťuje návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a také konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti.

V malé míře gymnázia dále umožňují žákům aktivně se podílet na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných dalších (20 %). Další aktivity v rámci oblasti rozvoje kompetencí k podnikavosti jsou na gymnáziích realizovány spíše výjimečně.

Ve srovnání s odbornými školami gymnázia vzhledem ke všeobecnému zaměření výuky častěji uvádějí výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání. Naopak v nižší míře pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce a rovněž méně často organizují konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti nebo realizují návštěvy a přednášky podnikatelů.

Graf 23: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých činností podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje prioritu gymnázií rozvoj kritického myšlení a hledání inovativních řešení nalezených problémů. Tuto aktivitu gymnázia zmiňovala velmi často a ve srovnání s ostatními ji považují za nejdůležitější.

Určitý potenciál lze spatřovat v intenzivnější realizaci projektového vyučování podněcujícího kreativní uvažování a umožnění aktivního zapojení žáků do vedení vyučování a života – přestože se na těchto činnostech gymnázia podílejí ve srovnání

s nejfrekventovanějšími aktivitami méně, jsou tyto činnosti školami pokládány za důležité. Částečně lze za potenciál pokládat i organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti.

Výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání či začleňování ekonomických aspektů i do výuky neekonomických předmětů školy gymnázia realizují poměrně často, ale nepřisuzují jim větší důležitost, nacházejí se tedy tyto aktivity v určitém nesouladu.

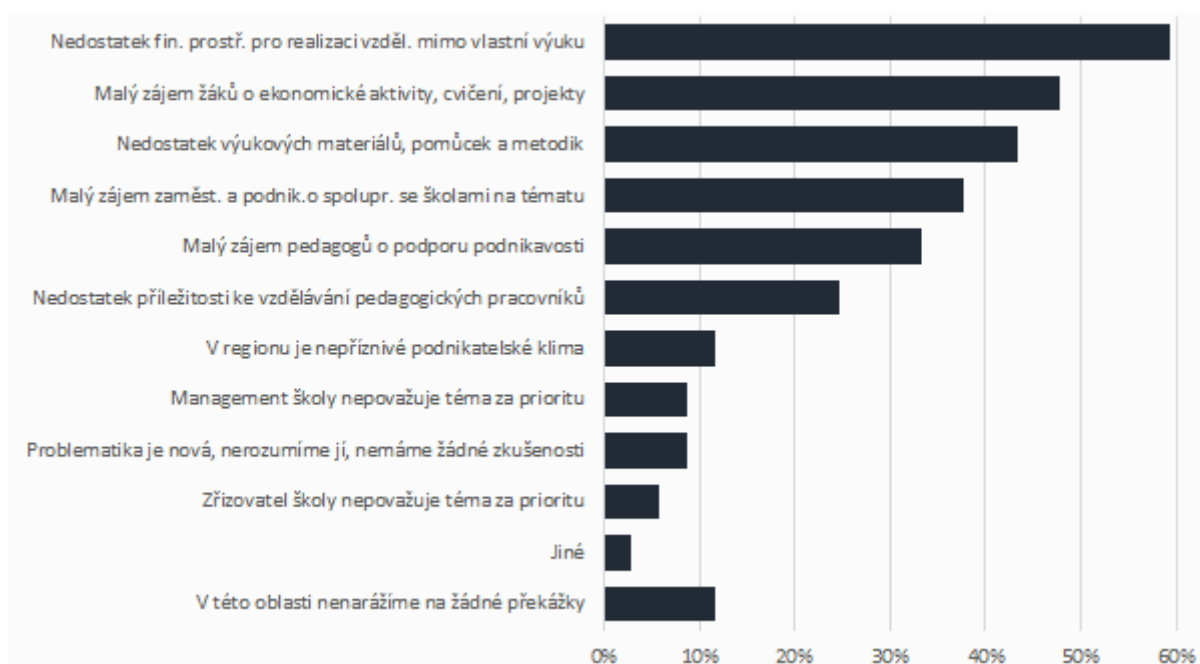
3.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

Zaměříme-li se na překážky, které školám brání ve větší podpoře kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, je dominantní nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (59 %). S tím souvisí i další významný problém, nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (43 %).

Významnou skupinu překážek tvoří nízký zájem o podporu kompetencí k podnikavosti, a to jak na straně žáků, kteří projevují malý zájem o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (48 %), tak na straně zaměstnavatelů a podnikatelů, kteří mají malý zájem o spolupráci se školami na tomto tématu (38 %) a i na straně pedagogů, u kterých se setkávají s nízkým zájmem o podporu podnikavosti (33 %). Čtvrtina škol uvádí nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků.

Méně často uváděnými překážkami v rámci podpory kompetencí k podnikavosti jsou: nepříznivé podnikatelské klima v regionu (12 %), skutečnost, že problematika je pro školy nová, nerozumějí jí a nemají s ní žádné zkušenosti (9 %) a problém, kdy téma podpory kompetencí k podnikavosti není managementem (9 %) nebo zřizovatelem školy (6 %) považováno za prioritu. Přibližně 12 % škol nenaráží v této oblasti na žádné překážky.

Graf 24: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

Z hlediska typu školy (viz. Příloha 7) je v rámci **středních odborných učilišť** a **středních odborných škol** mezi překážkami nejčastěji zmiňován nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (57 % SOU a 60 % SOŠ), malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (63 % SOU, 49 % SOŠ) a nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (49 % SOU, 40 % SOŠ). **VOŠ** uvádějí nejčastěji také nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku, nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik a malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (vše 40 %).

Za největší problém považují **gymnázia** také nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo výuku (75 %), dále nedostatek výukových materiálů (63 %) a malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (56 %).

V případě **praktických škol** je problémem, stejně jako u ostatních typů škol, především malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (57 %) a nedostatek finančních prostředků na vzdělávání mimo výuku (43 %). Praktické školy dále upozorňují na malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci s nimi na tomto tématu (29 %).

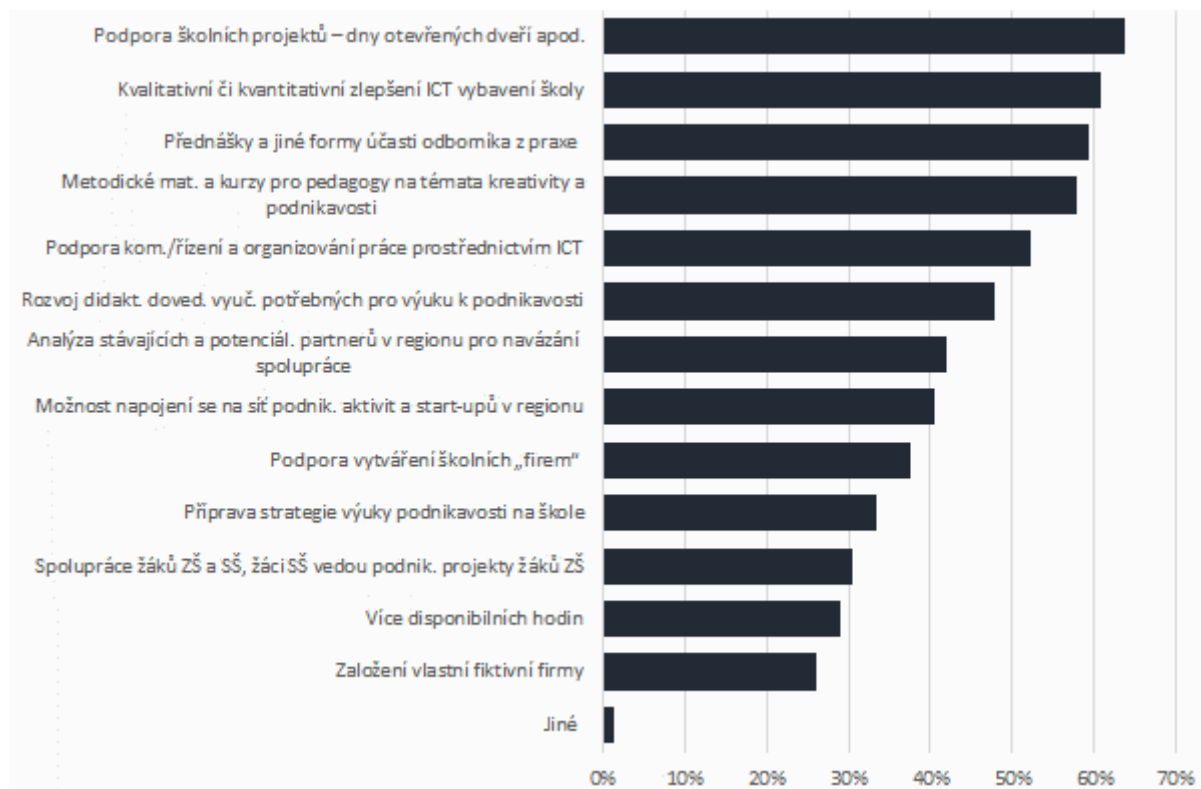
3.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

K opatřením, která by školám pomohla v oblasti rozvoje kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, patří zejména podpora školních projektů – dny otevřených dveří a další (64 %), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (61 %) a dále přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (59 %). Vzhledem k tomu, že k významným překážkám patří nedostatečná připravenost pedagogů a téma podpory kompetencí k podnikavosti je nové a pedagogové s ním nemají dostatečné zkušenosti, by školy potřebovaly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti (58 %).

Méně často zmiňovanými opatřeními jsou podpora komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (52 %), podpora rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (48 %), zpracování analýzy stávajících a potencionálních partnerů v regionu pro

navázání spolupráce (42 %), možnost napojení se na síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (41 %) a podpora vytváření školních „firem“ (38 %). Třetina škol shledává příležitost v přípravě strategie výuky podnikavosti na škole. V menší míře školy dále uvádějí potřebu spolupráce základních a středních škol (30 %), více disponibilních hodin (29 %) a založení vlastní fiktivní firmy (26 %).

Graf 25: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti

Při pohledu na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 8) je podpora školních projektů opatřením, které by v rámci podpory kompetencí k podnikavosti nejvíce pomohlo **SOŠ** (72 %) a **SOU** (71 % z nich). Z dalších opatření pak **SOU** a **SOŠ** uvedly účast odborníků z praxe ve výuce (60 % **SOU** i 60 % **SOŠ**). **SOU** dále uvedly potřebu zajištění dostatečného množství metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (63 %), **SOŠ** zase kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení škol (57 %). **Vyšší odborné školy** by nejvíce uvítaly podporu komunikace a organizování práce prostřednictvím ICT (80 %). Dále uvedly potřebu zajištění účasti odborníků z praxe ve výuce, podpory školních projektů a analýzy stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu (vše 70 %).

Gymnázia nejčastěji zmiňují kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení škol (81 %), podporu komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (69 %) a dostupnost metodických materiálů a kurzů pro pedagogické pracovníky (56 %).

Praktické školy nejčastěji zmiňují podporu rozvoje školních projektů a účast odborníka z praxe ve výuce např. formou přednášek (obojí 71 %). Další často zmiňovaným opatřením jsou metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (57 %).

3.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

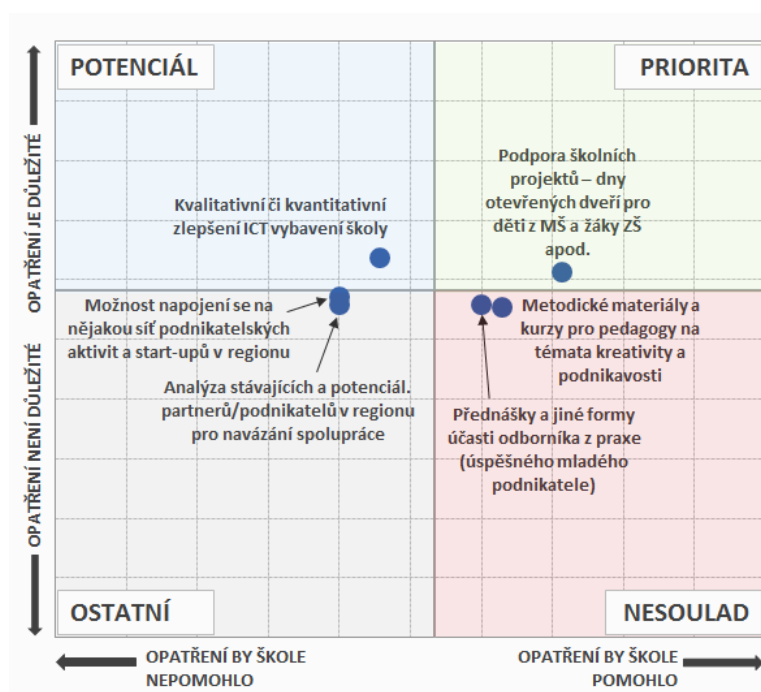
K opatřením, která by **SOU** nejvíce pomohla v podpoře kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě, patří podpora školních projektů – dny otevřených dveří pro děti MŠ a žáky ZŠ apod. (71 %),

dále dostatek metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (63 %) a účast odborníka z praxe ve výuce např. formou přednášky (60 %).

Vzhledem k tomu, že téma podpory kompetencí k podnikavosti je poměrně nové, potřebnými opatřeními jsou i zajištění kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (46 %), zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (40 %) i opatření týkající se možnosti napojení na síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (také 40 %). SOŠ dále uvedly potřebu podpory pro vytváření školních „firem“, také podpory komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT i rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (vše 37 %).

V menší míře SOU uvádějí potřebu hlubší spolupráce žáků ZŠ a SŠ (34 %), příprava strategie výuky podnikavosti na škole (31 %), požadavek na větší množství disponibilních hodin (26 %) a založení vlastní fiktivní firmy (20 %).

Graf 26: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představuje pro střední odborná učiliště největší prioritu podpora školních projektů, jako jsou například dny otevřených dveří pro děti MŠ a žáky ZŠ. Toto opatření je pro školy ve srovnání s ostatními opatřeními důležité a zároveň je uvádí nejvíce škol.

Prostor pro další rozvoj podnikavosti by mohly přinést zlepšení kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Toto opatření představuje výrazný potenciál v oblasti

podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě ve školách.

Přestože jsou přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce i metodické materiály a kurzy pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti často označovány za potřebné, důležitost těchto opatření je pro SOU ve srovnání s ostatními o něco nižší.

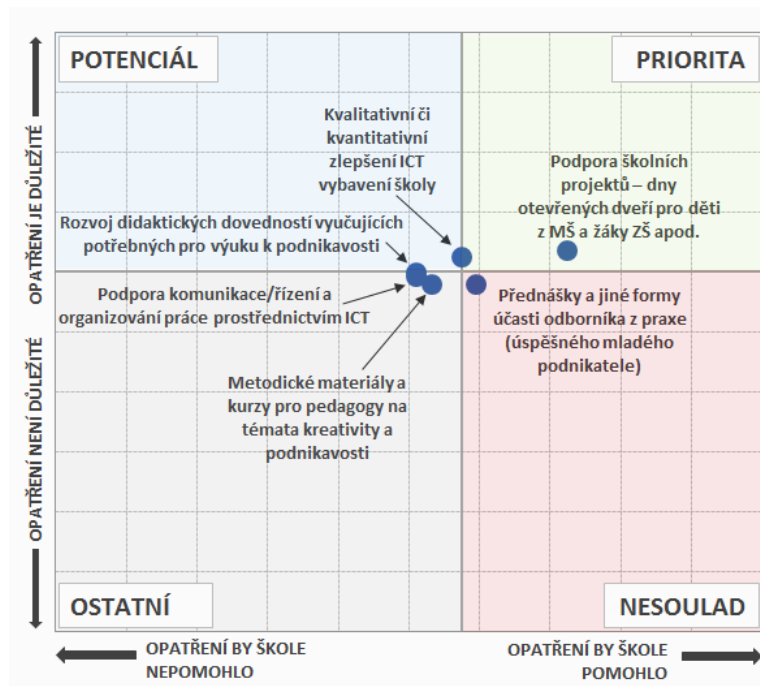
Možnost napojení na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu, příp. zpracování analýzy stávajících a potencionálních partnerů v regionu pro navázání spolupráce školy uváděly v menší míře a přisuzují jim i nižší důležitost.

K hlavním opatřením, která by **středním odborným školám** pomohla, patří podpora školních projektů – dny otevřených dveří apod. (72 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (60 %) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (57 %). Pro podporu pedagogů a zvýšení kvality výuky jsou potřebné metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti

(53 %) a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (51 %). Polovina škol požaduje podporu komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT a téměř polovina škol podporu při vytváření školních „firem“.

V menší míře školy uvedly, že by jim pomohla možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (45 %), zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro navázání spolupráce (40 %), navázání spolupráce žáků ZŠ a SŠ (také 40 %), příprava strategie výuky podnikavosti na škole (34 %), více disponibilních hodin (32 %) a založení vlastní fiktivní firmy (28 %).

Graf 27: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření pro podporu kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě představují pro střední odborné školy největší priority podpora školních projektů, jako je například organizace dnů otevřených dveří. Toto opatření zmínilo největší množství škol a zároveň je jimi v porovnání s ostatními považováno za relativně důležitá. Za částečnou prioritu lze považovat i kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT školy.

Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe zmiňovaly školy ve velké míře, ale přisuzují jim nižší míru důležitosti ve srovnání

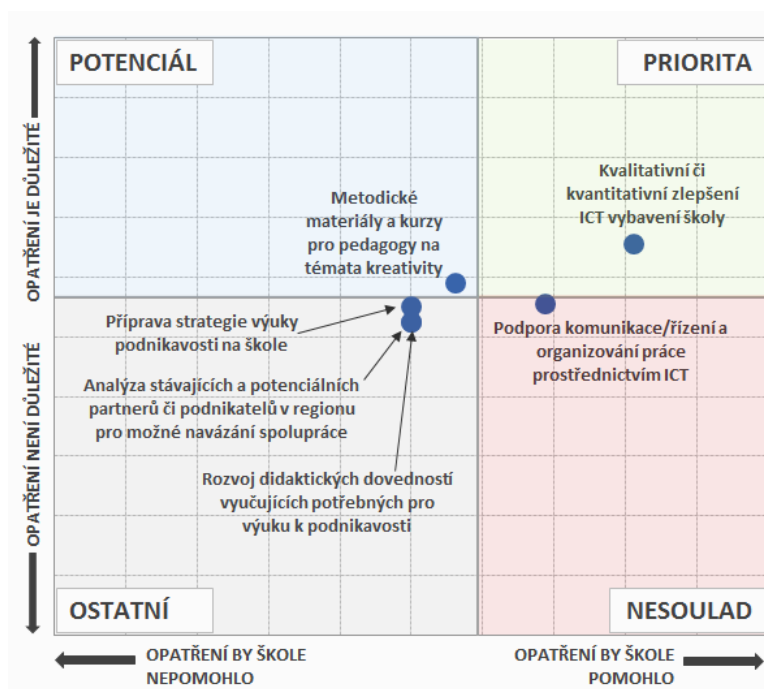
s dalšími nejčastěji uváděnými opatřeními.

Kromě potřeby kvalitativního či kvantitativního zlepšení ICT vybavení škol lze spatřovat určitý potenciál i v rozvoji didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti. Ve srovnání s ostatními opatřeními, těmto opatřením školy přisuzují značnou důležitost.

Z opatření, která by školám pomohla v rozvoji podnikavosti, považuje většina **gymnázií** za důležité především kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (81 %), podporu pro komunikaci, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (69 %) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (56 %). Polovina gymnázií se domnívá, že je nutná příprava strategie výuky podnikavosti ve škole, zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů a podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce a zajistit rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti.

Dalšími oblastmi, které jsou pro gymnázia důležitá, jsou zajištění přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (44 %), školní projekty a jejich podpora – například dny otevřených dveří pro děti z MŠ či žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy (38 %) a možnost napojení na síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (31 %). Čtvrtina gymnázií uvádí potřebu spolupráce se žáky ZŠ, podporu vytváření školních „firem“ a založení vlastní fiktivní firmy. 20 % škol požaduje více disponibilních hodin.

Graf 28: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Opatření, které gymnázia považují za prioritní, je kvantitativní či kvalitativní zlepšení ICT vybavení školy. Toto opatření školy uváděly nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními považují za nejdůležitější.

Podporu pro komunikaci, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT gymnázia zmiňují také poměrně často, ale přisuzují jim nižší důležitost než zlepšení ICT vybavení školy.

Opatření, které je pro gymnázia poměrně důležité, ale zároveň je zmiňovalo již menší množství škol, je zajištění metodických materiálů

a kurzů pro pedagogy na téma kreativity a podnikavosti. Toto opatření tedy představuje jistý potenciál dalšího rozvoje podnikavosti na gymnáziích.

Méně podstatné jsou ve srovnání s ostatními opatřeními příprava strategie výuky podnikavosti ve škole, zpracování analýzy stávajících a potenciálních partnerů a podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti. Gymnázia je zmiňují v menší míře a rovněž těmto opatřením přisuzují podprůměrnou důležitost.

3.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativitě a kreativitě“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (80 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (54 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (54 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (43 % škol)

Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (34 % škol)

Škola realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci definují, prezentují a obhajují před ostatními. (31 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (74 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (54 % škol)
- Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (54 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (51 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (49 % škol)
- Organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (43 % škol)
- Poskytování možností žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (43 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (63 % škol)
- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (57 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (49 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (37 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (37 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (17 % škol)
- V regionu je nepříznivé podnikatelské klima (17 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (71 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (63 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (60 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (46 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (40 % škol)
- Možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (modelové aktivity) (40 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (83 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (71 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (69 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (66 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (63 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (57 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (72 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativě. (62 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (55 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (49 % škol)

Škola realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci definují, prezentují a obhajují před ostatními. (40 % škol)

Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (36 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (81 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (62 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (49 % škol)
- Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (47 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (47 % škol)
- Poskytování možností žákům aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (45 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (60 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (49 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (40 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (38 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (34 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (26 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (72 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (60 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (57 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (53 % škol)
- Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (51 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (51 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovily SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (79 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (74 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativě. (70 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (66 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (66 % škol)

Pro žáky a učitele jsou organizovány konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti. (55 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na gymnáziích

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (63 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (56 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (50 % škol)

Jsou značné rezervy v motivaci a zkušenostech učitelů a přenosu do dalších předmětů. (38 % škol)

Podpora zůstává na informativní bázi, průřezové téma či vzdělávací oblast Člověk a svět práce není podpořeno praktickou ukázkou z oblasti podnikání, exkurzí, žákovským projektem apod. (38 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (31 % škol)

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (88 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (56 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (44 % škol)
- Organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (25 % škol)
- Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (25 % škol)
- Škola realizuje projektové vyučování podnětující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními (25 % škol)
- Ve škole probíhají každoročně projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (25 % škol)
- Škola umožňuje aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínku úspěšného kreativního vyučování (25 % škol)

Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (75 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (63 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (56 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (44 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (38 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (31 % škol)

Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům

- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (81 % škol)
- Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (69 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (56 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (50 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (50 % škol)
- Příprava strategie výuky podnikavosti na škole (50 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (44 % škol)

Cíle, které si v rámci podpory kompetencí k podnikavosti stanovila gymnázia

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (75 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (75 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (75 % škol)

Pro žáky a učitele jsou organizovány konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti. (75 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (63 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (50 % škol)

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o aktivity na podporu podnikavosti, informování a koordinování učitelů. (50 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 5: Současná úroveň podpory kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě a předpokládaný posun - podle typu školy

			Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=35)	Průměrná úroveň		24%	+ 19%
	Základní úroveň		49%	+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		42%	+ 14%
	Pokročilá úroveň		24%	+ 17%
	Nejvyšší úroveň		18%	+ 22%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň		29%	+ 18%
	Základní úroveň		43%	+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		44%	+ 12%
	Pokročilá úroveň		30%	+ 16%
	Nejvyšší úroveň		24%	+ 22%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň		19%	+ 23%
	Základní úroveň		50%	+ 6%
	Mírně pokročilá úroveň		25%	+ 13%
	Pokročilá úroveň		25%	+ 14%
	Nejvyšší úroveň		12%	+ 32%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň		26%	+ 16%
	Základní úroveň		40%	+ 15%
	Mírně pokročilá úroveň		48%	+ 0%
	Pokročilá úroveň		20%	+ 18%
	Nejvyšší úroveň		23%	+ 19%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň		15%	+ 6%
	Základní úroveň		36%	+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň		32%	+ 11%
	Pokročilá úroveň		14%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň		11%	+ 4%

Příloha 6: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	26	74%	42	61%
	Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech	19	54%	32	46%
	Pedag.prac. získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti	19	54%	29	42%
SOŠ (N=47)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	38	81%	42	61%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatel. řešení	29	62%	39	57%
	Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech	23	49%	32	46%
Gymnázium (N=16)	Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání	14	88%	33	48%
	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatel. řešení	9	56%	39	57%
	Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech	7	44%	32	46%
VOŠ (N=10)	Škola učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatel. řešení	5	50%	39	57%
	Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech	5	50%	32	46%
	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	5	50%	42	61%
	Pedag.prac. získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti	5	50%	29	42%
Praktická škola (N=7)	Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání	5	43%	42	61%
	Pedag.prac. získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti	5	43%	29	42%

Příloha 7: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	22	63%	33	48%
	Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	20	57%	41	59%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	17	49%	30	43%
SOŠ (N=47)	Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	28	60%	41	59%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	23	49%	33	48%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	19	40%	30	43%
Gymnázium (N=16)	Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	12	75%	41	59%
	Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik	10	63%	30	43%
	Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti	9	56%	23	33%
VOŠ (N=10)	Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	4	40%	41	59%
	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	4	40%	33	48%
	Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků	4	40%	17	25%
Praktická škola (N=7)	Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty	4	57%	33	48%
	Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku	3	43%	41	59%
	Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu	2	29%	26	38%

Příloha 8: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory kompetencí k podnikavosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ apod.	25	71%	44	64%
	Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	22	63%	40	58%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele)	21	60%	41	59%
SOŠ (N=47)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ apod.	34	72%	44	64%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele)	28	60%	41	59%
	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	27	57%	42	61%
Gymnázium (N=16)	Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy	13	81%	42	61%
	Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT	11	69%	36	52%
	Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	9	56%	40	58%
VOŠ (N=10)	Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT	8	80%	36	52%
	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ apod.	7	70%	44	64%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele)	7	70%	41	59%
	Analýza stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu	7	70%	29	42%
Praktická škola (N=7)	Podpora školních projektů – dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ apod.	5	71%	44	64%
	Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele)	5	71%	41	59%
	Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti	4	57%	40	58%

4 Podpora polytechnického vzdělávání ve Zlínském kraji

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání **integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání** a jako **komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi**. Jedná se o integraci:

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání;
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění **základním přírodovědným pojmům a zákonům**, na porozumění a užívání **metod vědeckého zkoumání přírodních faktů** (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je **rozvíjet schopnosti potřebné při využívání** přírodovědných vědomostí a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec. Cílem **technické výchovy** je získat správné postoje k technice a k využívání techniky v životě.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly **osvěty** jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Hlavní zjištění

- Naprostá většina škol rozvíjí podporu polytechnického vzdělávání pouze na základní úrovni, v rámci RVP vyučovaných oborů (bez ohledu na zaměření školy). Vyšší podíl škol dále realizuje činnosti také na mírně pokročilé úrovni – pouze v podobě dílčích aktivit, nad rámec RVP – a na pokročilé úrovni (systematická podpora polytechnického vzdělávání). Výraznější posun lze očekávat v rámci nejvyšší úrovně – školy mají zájem realizovat aktivity s prvky systematické podpory polytechnického vzdělávání společně s dalšími dílčími aktivitami. Především gymnázia plánují navýšit počet aktivit v této oblasti, SOU a SOŠ také, ale v menší míře.
- V rámci aktivit, na nichž se školy aktivně podílí, školy ve velké míře uvádějí, že součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (všechny typy škol).

Další význačnou aktivitou je zapojování žáků do soutěží či olympiád. Na SOU, SOŠ a praktických školách pořádají také motivační akce pro žáky ZŠ, které mají pro ně i velkou důležitost.

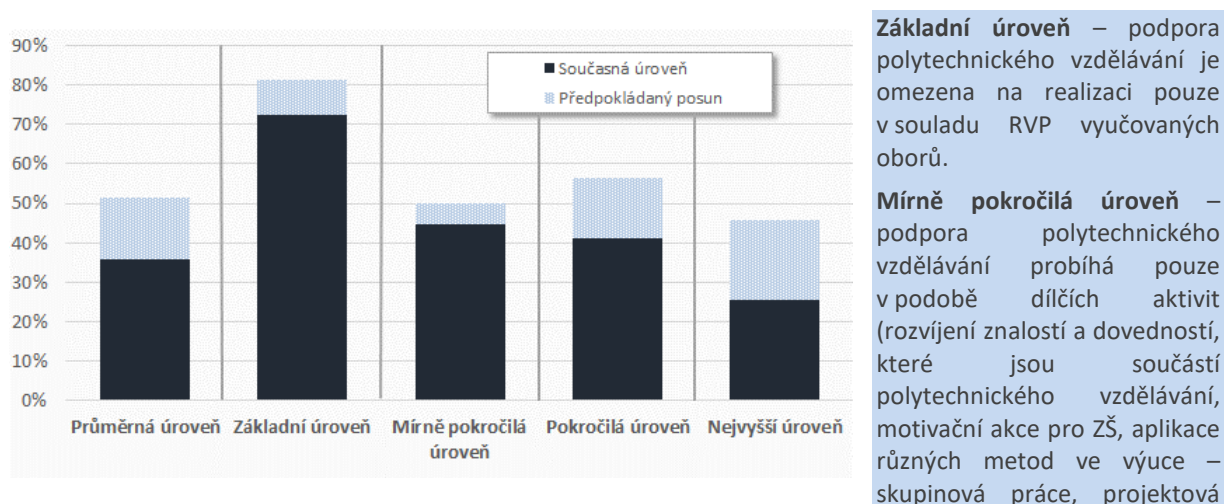
- Školy při realizaci podpory polytechnického vzdělávání nejčastěji naráží na nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů a nedostatečnou jazykovou vybavenost učitelů polytechnických předmětů. SOŠ a SOU naráží také na nedostatečné znalosti žáků ZŠ z oblasti polytechnického vzdělávání a SOU i na nízkou motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání. Praktické školy se setkávají především s nezájmem žáků o polytechnické vzdělávání.
- Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla v podpoře polytechnického vzdělávání, je u SOU a SOŠ zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, které považují za velmi důležité. Dále také možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů, ale o jejich důležitosti už nejsou tak přesvědčeni. Gymnázia naopak považují nákup učebnic, pomůcek a výukových materiálů za prioritní opatření. Uvítají také podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku, i když potenciálem je v jejich případě zlepšení vybavení odborných učeben, zkvalitnění IT sítě ve škole a nákup softwarového vybavení. VOŠ uvádějí potřebu zkvalitnit IT síť ve škole a vybavení IT učeben a zajištění účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně

4.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Střední a vyšší odborné školy ve Zlínském kraji se v rámci polytechnického vzdělávání pohybují především v rámci vymezené základní úrovně vycházející z RVP, kde zabezpečují 72 % aktivit a nepředpokládají už velký posun, pouze o 9 p. b na 81 %. Z aktivit mírně pokročilé úrovně, kam spadají motivační akce pro žáky základních škol a různorodé metody výuky zacílené více na rozvíjení polytechnických dovedností žáků, uskutečňují školy 45 % vymezených dílčích aktivit. Rozšíření v rámci mírně pokročilé úrovně lze očekávat na 50 %. O něco větší rozšíření, a to na 57 % ze současných 41 %, očekáváme u aktivit spadajících do pokročilé úrovně. Sem spadá vzájemné propojení polytechnických předmětů a jejich provázání s výukou matematiky, žákovské soutěže a další aktivity nad rámec RVP.

V nejmenším měřítku školy provádějí aktivity nejvyšší úrovně, z nichž školy v současnosti realizují pouze 26 %. Rády by ale podporu polytechnického vzdělávání rozšířily o další dílčí aktivity této úrovně, takže by ji naplnily z téměř 46 %. Nejvíce se tedy školy ve Zlínském kraji plánují rozvíjet především směrem k systematické podpoře polytechnického vzdělávání, která bude doplněná o další dílčí aktivity.

Graf 29: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun

výuka, laboratorní cvičení, praxe atd.).

Pokročilá úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání (vzájemné propojení polytechnických předmětů a provázání s výukou matematiky, realizace aktivit nad rámec RVP, zapojování do soutěží, spolupráce se ZŠ v regionu).

Nejvyšší úroveň – systematická podpora polytechnického vzdělávání a podpora v rámci dílčích aktivit (zpracované plány výuky polytechnických předmětů a matematiky, které jsou vzájemně provázány, individuální podpora žáků, spolupráce s VŠ v rámci maturitních oborů, podpora samostatné práce žáků – spolupráce se zaměstnavateli, VŠ a výzkumnými institucemi).

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz. Příloha 9) jsou na většině **SOU** i **SOŠ** pro podporu polytechnického vzdělávání realizovány činnosti omezené na rámec RVP vyučovaných oborů, tj. na základní úrovni (71 % SOU a 70 % SOŠ). Posun v rozvoji polytechnického vzdělávání lze očekávat především v rámci nejvyšší úrovně – školy mají v plánu realizovat aktivity, jež v sobě mají prvky systematické podpory a jsou dále rozvíjeny o další činnosti.

VOŠ vykonávají aktivity převážně na základní úrovni (60 %) a na pokročilé úrovni (30 %). Nejvíce aktivit plánují rozvíjet na úrovni pokročilé a nejvyšší, tj. na úrovni systematické podpory polytechnického vzdělávání a podpory v rámci dílčích aktivit.

Také **gymnázia** se soustředí především na činnosti omezené na rámec RVP vyučovaných oborů (základní úroveň – 69 %). Školy nicméně dále vykazují také aktivity, jež lze zařadit do pokročilé (50 %)

a mírně pokročilé úrovně (45 %). Výraznější posun lze očekávat v nejvyšší úrovni – školy deklarují zájem o realizaci činností s prvky systematické podpory, která je dále rozšiřována dílčími aktivitami (předpokládaný posun o 34 %).

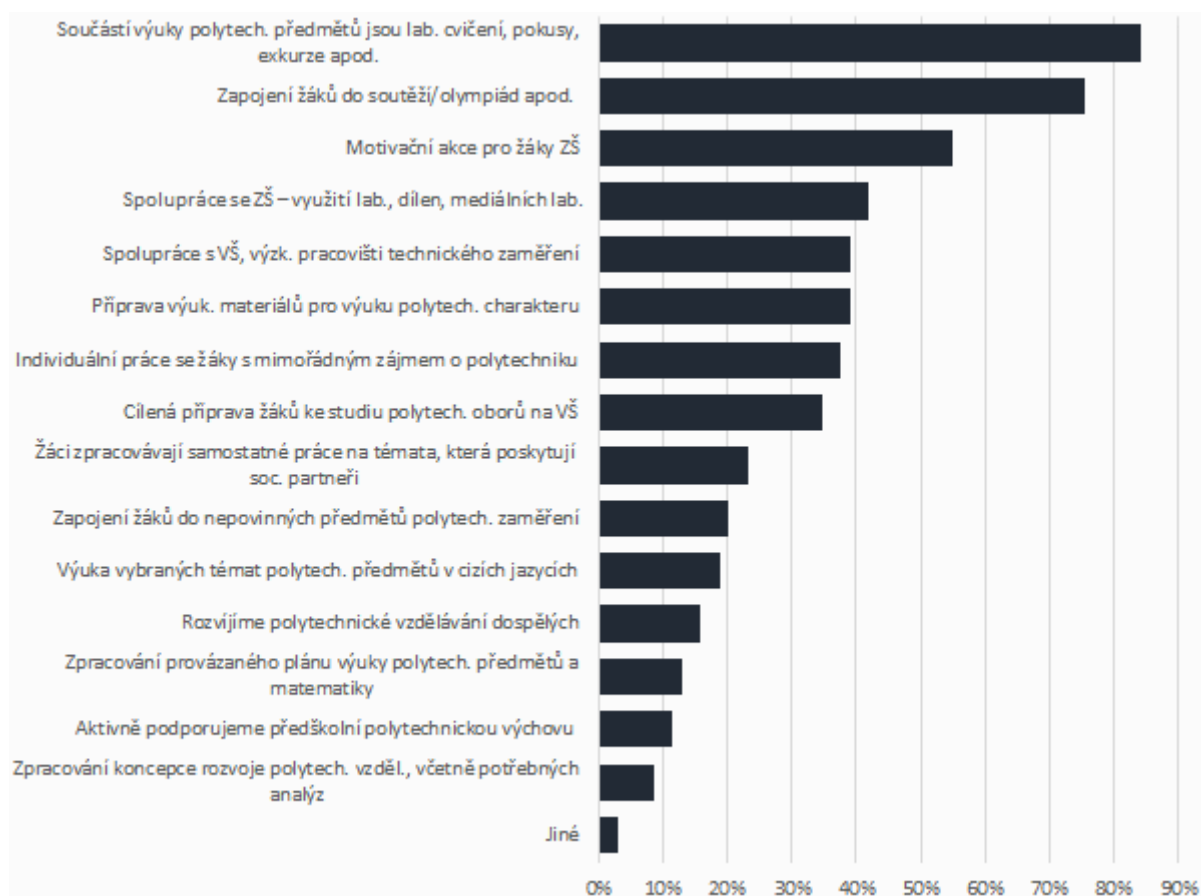
V případě **praktických škol** je naprostá většina aktivit podporujících polytechnické vzdělávání omezena RVP vyučovaných předmětů (základní úroveň – 71 %). Praktické školy plánují pouze menší posuny, a to zejména v podobě dílčích aktivit v rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání (mírně pokročilá úroveň – předpokládaný posun o 14 %).

4.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Nejčastější aktivita škol v rámci podpory polytechnického vzdělávání má své těžiště už v samotné výuce. Na 84 % škol se výuku polytechnických předmětů snaží zpestřit zařazením pokusů, laboratorních cvičení a exkurzí a 75 % se pak aktivně snaží zapojit žáky do soutěží, olympiád a podobně.

Na třetím místě se co do četnosti využívání umístily motivační akce pro žáky základních škol, díky nimž se střední školy snaží nalákat potenciální budoucí studenty. Provádí je 55 % škol. Dalším způsobem podpory zájmu žáků základních škol o polytechniku a budoucí studium na příslušné střední škole je nabídka využití volné kapacity školních dílen a laboratoří základním školám. Tato varianta se však využívá v menší míře, v dotazníkovém šetření tuto aktivitu uvedlo pouze 42 %. Polytechnické vzdělávání na školách je z větší míry také rozvíjeno prostřednictvím aktivní spolupráce s vysokými školami nebo výzkumnými pracovišti technického zaměření (39 %), přípravy výukových materiálů (39 %), individuální práce s žáky se zájmem o polytechniku (38 %) či cílenou přípravou žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (35 %).

Graf 30: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí

V menší míře na školách probíhá možnost zadat žákům zpracování samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (23 %), zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (20 %) a výuka vybraných témat polytechnických předmětů v cizích jazycích (19 %). Nepříliš četnou aktivitou je dále rozvoj polytechnického vzdělávání dospělých (16 %), zpracování provázaného plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky (13 %), podporují předškolní polytechnickou výchovu (12 %). V nejnižší míře pak školy aktivně zpracování koncepce rozvoje polytechnického vzdělávání, včetně potřebných analýz (9 %).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz. Příloha 10) **SOU** a **SOŠ** se v rámci podpory polytechnického vzdělávání začleňují laboratorní cvičení, pokusy a exkurze do výuky polytechnických předmětů (86 % SOU, 87 % SOŠ), dále zaměřují zejména na zapojování žáků do soutěží či olympiád (71 % SOU, 77 % SOŠ) a organizují motivační akce pro žáky ZŠ (66 % SOU i SOŠ).

VOŠ jsou nejaktivnější v zařazování laboratorní cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů (80 %), dále zapojují žáky do soutěží či olympiád (70 %) a aktivně navazují spolupráci s VŠ a s výzkumnými pracovišti polytechnického charakteru (40 %).

Gymnázia jsou v oblasti podpory polytechnického vzdělávání velice aktivní. Především kladou důraz na zapojení žáků do soutěží či olympiád (100 %), dále zahrnují do výuky polytechnických předmětů laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí (94 %), spolupracují s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (69 %) i individuálně se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (také 69 %).

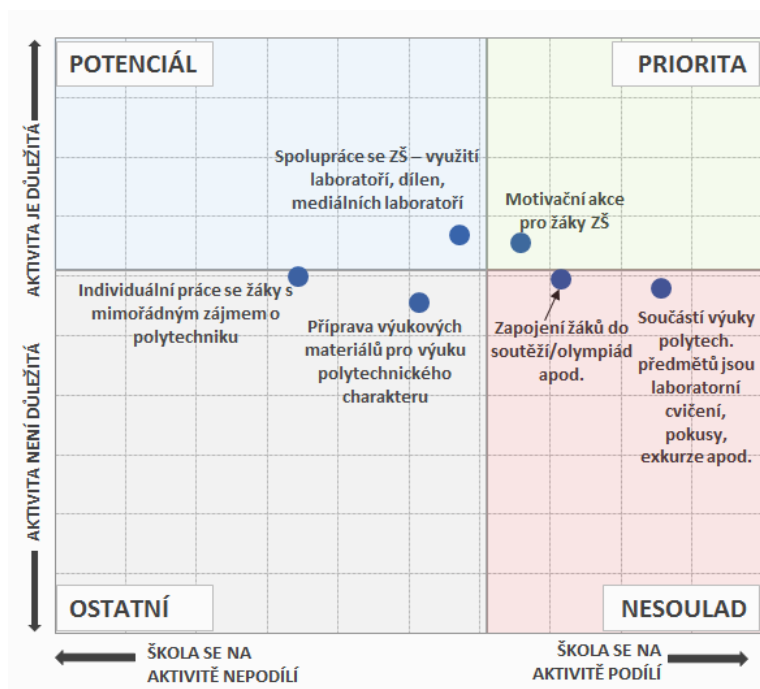
Praktické školy zaměřují aktivity v této oblasti směrem k začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí (57 %), zapojení žáků do soutěží či olympiád (také 57 %) a organizaci motivačních akcí pro žáky ZŠ (43 %).

4.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Aktivita **středních odborných učilišť** se odráží v samotné výuce polytechnických předmětů, součásti, které jsou laboratorní cvičení, pokusy a exkurze (86 %) a také zapojováním svých žáků do soutěží a olympiád (71 %). Výrazná je i jejich spolupráce se ZŠ – SOU pořádají motivační akce pro žáky ZŠ (66 %) a poskytují ZŠ laboratoře, dílny i mediální laboratoře pro využití (57 %). SOU dále rozvíjejí polytechnickou výuku tím, že na výuku polytechnického charakteru připravují výukové materiály (51 %) a soustředí se na individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (34 %).

V dalších činnostech jsou již SOU méně aktivní. 29 % středních odborných spolupracuje s vysokými školami nebo výzkumnými pracovišti technického zaměření a provádí cílenou přípravu žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ. Čtvrtina SOU umožňuje žákům zpracovávat samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři a rozvíjí polytechnické vzdělávání dospělých, pětina umožňuje výuku vybraných témat polytechnických předmětů v cizích jazycích a zapojuje žáky do nepovinných předmětů polytechnického zaměření. Aktivní podpora předškolní polytechnické výchovy a zpracování provázaný plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky je pro SOU zcela okrajovou aktivitou (činí tak pouze 14 % SOU). Pouze výjimečně SOU zpracovávají koncepci rozvoje polytechnického vzdělávání na škole, včetně potřebných analýz (11 %).

Graf 31: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit představuje pro střední odborná učiliště prioritu organizování motivačních akcí pro žáky ZŠ. Tato aktivita je SOU vnímána jako důležitá a současně je vykonávána vysokým podílem škol.

Přestože se SOU soustředí zejména na začlenění laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů a zapojování žáků do soutěží či olympiád, ale podle jejichž hodnocení těmito aktivitám nepřikládají tak vysokou důležitost jako prioritní činnosti.

Potenciál středních odborných učilišť představuje spolupráce se základními školami především na využití laboratoří, dílen či mediálních laboratoří, kterou realizuje menší počet škol, ale je ve srovnání s ostatními považována za důležitější činnost.

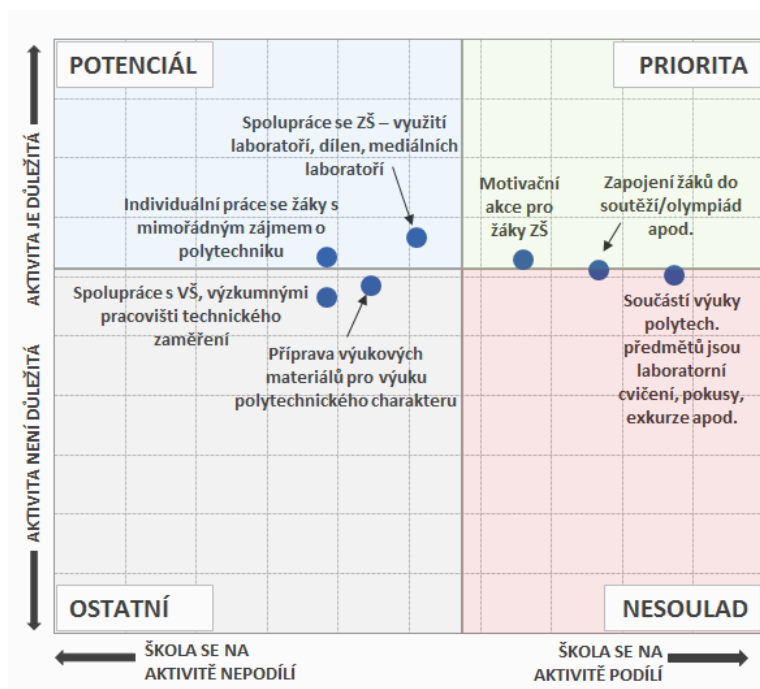
Přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru a individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku se SOU věnují již v menší míře a jsou vnímány i za relativně méně důležité činnosti.

Střední odborné školy se v současné době v oblasti podpory polytechnického vzdělávání v největší míře věnují začlenění laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů (87 %) a zapojování žáků do soutěží a olympiád (77 %). Motivační akce pro žáky základních škol jsou také časté, realizuje je 66 % středních odborných škol. 51 % SOŠ spolupracuje se základními školami při využití dílen, laboratoří a odborných učeben a 45 % se podílí na přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru. SOŠ také spolupracují s vysokými školami a výzkumnými pracovišti technického zaměření a najdou si čas na individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (38 % z nich).

Poměrně významná část SOŠ (34 %) cíleně připravuje žáky ke studiu polytechnických oborů na VŠ. Mezi další aktivity středních odborných škol patří: zpracování samostatné práce žáků na témata, která poskytují sociální partneři (30 %) zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (21 %), výuka vybraných témat polytechnických předmětů v cizích jazycích (19 %) a rozvíjení polytechnické vzdělávání dospělých (17 %).

Pouze malá část SOŠ, stejně jako SOU, má zpracovávaný provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky (13 %), aktivně podporuje předškolní polytechnickou výchovu (také 13 %) a má zpracovanou koncepci rozvoje polytechnického vzdělávání na škole, včetně potřebných analýz (9 %).

Graf 32: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit, které střední odborné školy ve velké míře realizují, představují pro školy prioritu především konání motivačních akcí pro žáky základních škol. Tuto aktivitu realizuje relativně velké množství škol a zároveň ji přikládají nejvyšší důležitost.

Za částečnou prioritu lze považovat zapojování žáků do soutěží či olympiád, příp. i začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů – jedná se o nejčastěji realizované činnosti a jejich důležitost je jen o něco nižší než u pořádání

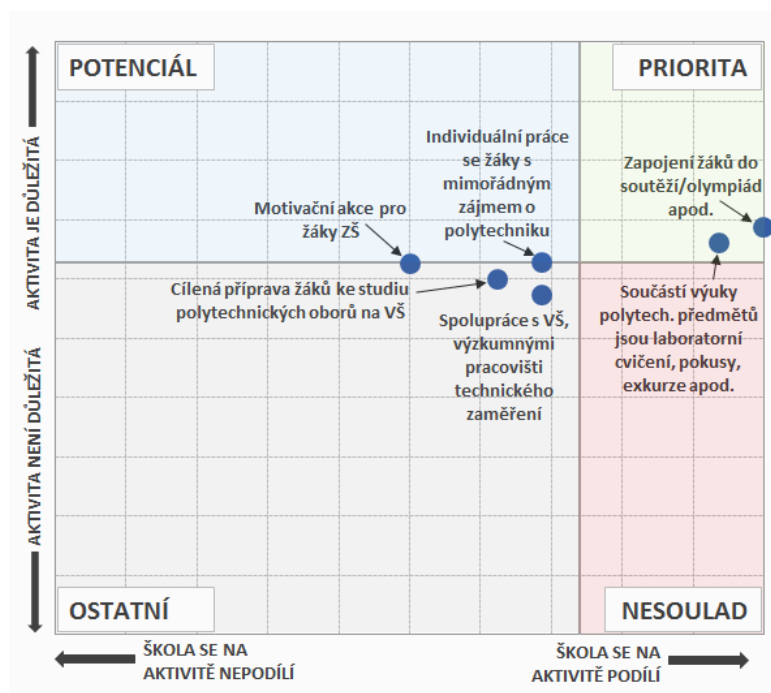
motivačních akcí pro žáky ZŠ.

Prostor pro realizaci podpory polytechnického vzdělávání lze u středních odborných škol spatřovat ve spolupráci se ZŠ (využití laboratoří a dílen) a v individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku. SOŠ, i když tyto aktivity vykonávají v menší míře, považují je za velice důležité.

Na rozdíl od ostatních typů škol všechna **gymnázia** zapojují žáky do soutěží a olympiád (tj. 100 %). Další velmi četnou aktivitou gymnázií pak je zařazování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do výuky polytechnických předmětů (94 %). Značná část gymnázií dále v rámci rozvoje polytechnického vzdělávání spolupracuje s vysokými školami nebo výzkumnými pracovišti technického zaměření (69 %), individuálně pracuje s žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (69 %) a cíleně připravuje žáky ke studiu polytechnických oborů na vysokých školách (63 %). Polovina gymnázií pořádá motivačních akcí pro žáky ZŠ.

V menší míře jsou gymnázia aktivní ve spolupráci se ZŠ např. formou využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (38 %), v zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (31 %) a v přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (také 31 %). Ještě v menší míře gymnázia zpracovávají provázaný plán výuky polytechnických předmětů a matematiky a vyučují vybraná témata polytechnických předmětů v cizích jazycích (obojí 19 %). Aktivně podporuje předškolní polytechnickou výchovu 13 % gymnázií. Zbýlé aktivity jsou prováděny gymnázii pouze ve výjimečných případech.

Graf 33: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Nejčastěji zmiňované aktivity gymnázií představují také jejich priority, a to i se zohledněním hodnocení jejich důležitosti. Priority gymnázií tedy jsou: zapojení žáků do soutěží a olympiád a zařazení laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů. Nejen že gymnázia tyto dvě aktivity zmiňují nejčastěji, ale zároveň je v porovnání s ostatními činnostmi považují za nejdůležitější.

Určitý potenciál je patrný v individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a v pořádání motivačních akcí pro žáky

ZŠ – gymnázia se těmto aktivitám věnují v menší míře, nicméně je hodnotí jako důležité.

Navázání spolupráce s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření a cílené přípravě žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ se gymnázia věnují také, současně ale ve srovnání s ostatními prioritami, nepřikládají těmto aktivitám vysokou důležitost.

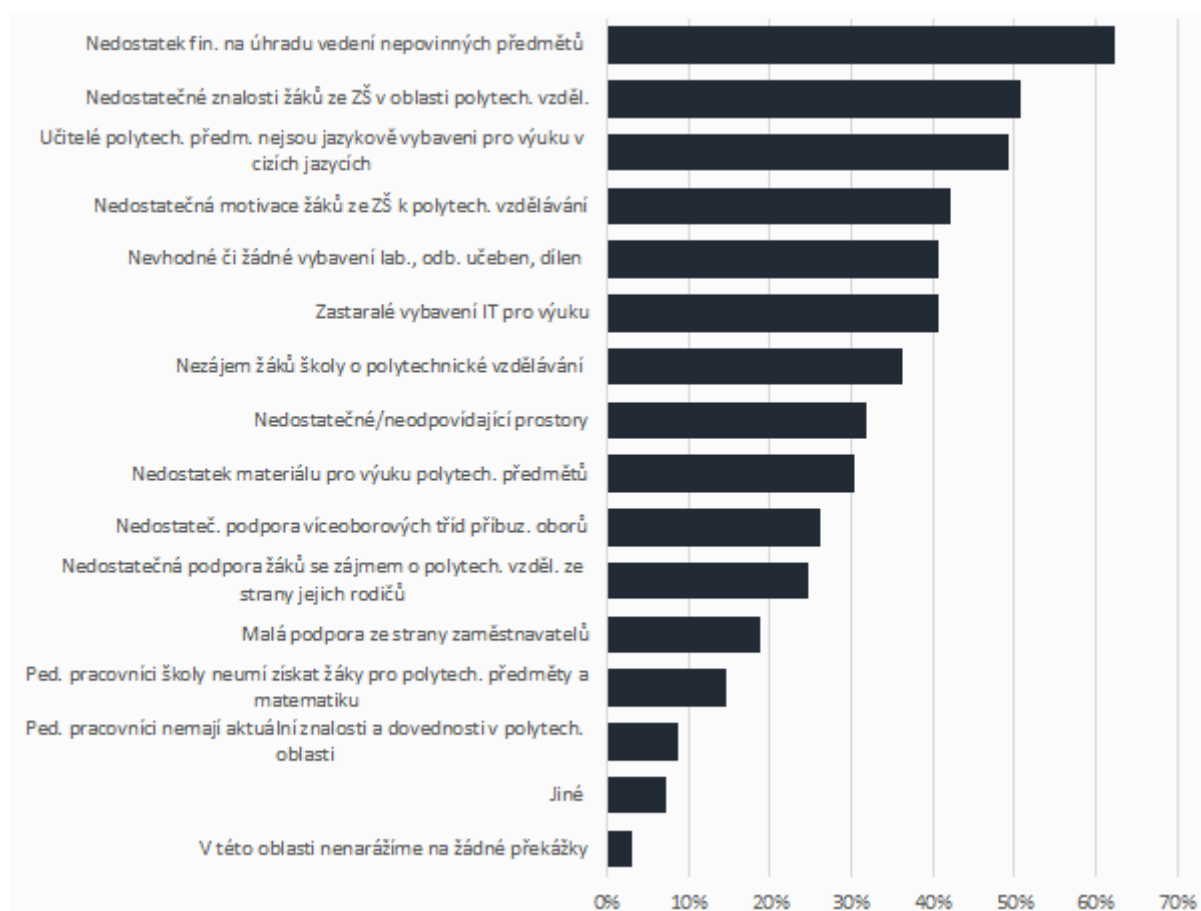
4.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

Při analýze překážek, na které školy narážejí při snaze podporovat polytechnické vzdělávání, se jako největší překážka jeví nedostatek finančních prostředků na úhradu vedení nepovinných předmětů (62 % škol). To je také vysvětlením pro nízký podíl škol realizujících nepovinnou výuku. Další velmi významný problém školy vnímají především v souvislosti se svými žáky. Na 51 % uvedlo, že žáci ze ZŠ nemají dostatečné znalosti v oblasti polytechnického vzdělávání. Problémem 49 % škol je nedostatečná jazyková vybavenost pedagogů pro výuku v cizích jazycích. 42% škol se domnívá, že žáci ze ZŠ nejsou k polytechnickému vzdělávání dostatečně motivováni.

Část středních a vyšších odborných škol upozorňuje na zastaralé IT vybavení pro výuku a na nevhodné či žádné vybavení odborných učeben a dílen (obojí 41 %), dále na nedostatečný zájem žáků školy o polytechnické vzdělávání (36 %), nedostatečné či neodpovídající prostory (32 %) a na nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů (30 %).

V menší míře se školám nedostává dostatečné podpory víceoborových tříd příbuzných oborů (26 %), ale i žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (25 %) a podpory ze strany zaměstnavatelů (19 %). Dále uvádějí, že pedagogičtí pracovníci školy neumí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (14 %) a také nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytechnické oblasti (9 %). Pouze 3 % škol v této oblasti na žádné problémy nenaráží.

Graf 34: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Z pohledu dle typu školy (viz. Příloha 11) v rámci podpory polytechnického vzdělávání **SOU** a **SOŠ** nejčastěji narážejí na nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (60 % SOU a 70 % SOŠ) a na nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (66 % SOU a 64 % SOŠ). SOU dále na nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (63 %) a SOŠ na nedostačenou jazykovou vybavenost učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizích jazycích (57 %).

Také **VOŠ** nejčastěji zmiňovanou překážkou je nedostatek financí na vedení nepovinných předmětů (polovinou z nich). Dále 40 % VOŠ upozorňuje na nevhodné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen, také na zastaralé vybavení IT pro výuku, nedostatečné či neodpovídající prostory, nedostačenou jazykovou vybavenost učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizích jazycích i na nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání.

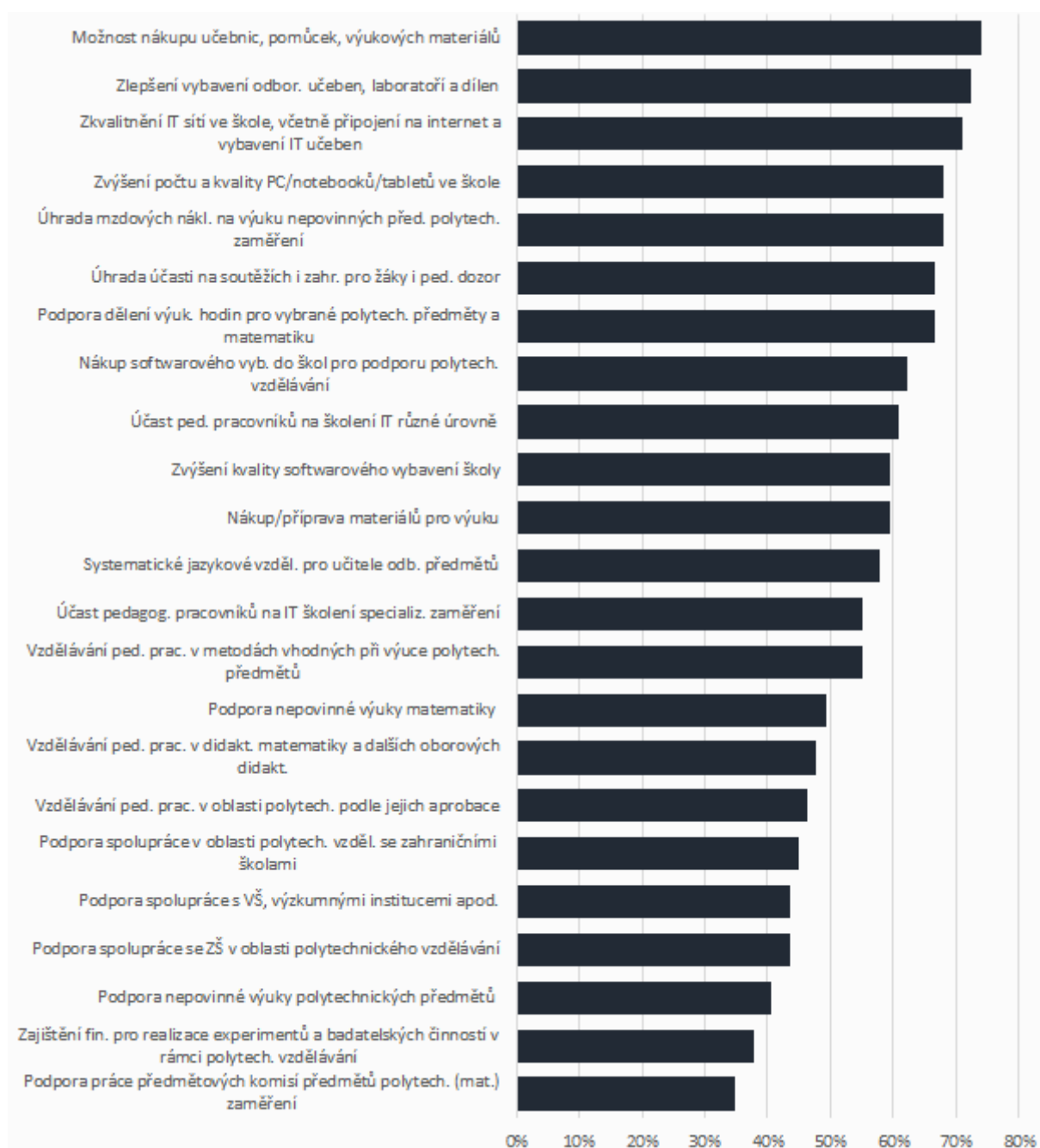
Tři čtvrtiny **gymnázií** se shodují v tom, že hlavním problémem je nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů. Další překážky rozvoje polytechnického vzdělávání vidí v nedostatečné jazykové vybavenosti učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizích jazycích (69 %), v nevhodných vybaveních laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (56 %) a v nedostatku materiálu pro výuku polytechnických předmětů (také 56 %).

Pro **praktické školy** je největší překážkou nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání (45 %). Další problémy spatřují v nedostatečných znalostech žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání a v nedostatečné motivaci žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání.

4.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

K opatřením, která by školám Zlínského kraje nejvíce pomohla v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, patří možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (74 %), zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen (72 %) a potřebu zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (71 %). Školy uvádí řadu dalších opatření: zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů ve škole (68 %), úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (68 %) i účasti na soutěžích pro žáky i pedagogický dozor (67 %) a podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (také 67 %).

Graf 35: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Co se týče vybavení škol pro podporu polytechnického vzdělávání, školy dále uvádějí potřebu nákupu softwarového vybavení (62 %), zvýšení kvality softwarového vybavení škol (59 %) a nákup a přípravu materiálů pro výuku (59 %). Školy uvádějí celou řadu opatření, které se týkají vzdělávání pedagogů – potřebu jejich účasti na školení IT různé úrovně (61 %), systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů (58 %), jejich účasti na IT školení specializovaného zaměření (55 %) a dále potřebu vzdělávání v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (55 %). Další v pořadí poptávaných opatření je podpora nepovinné výuky matematiky (49 %).

Pro 48 % škol je potřebné vzdělávání pedagogů v didaktice matematiky a dalších oborových didaktikách a pro 46 % jejich vzdělávání v oblasti polytechniky podle jejich aproby (52 %). Doporučují také podpořit spolupráci v oblasti polytechnického vzdělávání se zahraničními školami (45 %), se ZŠ (43 %) a s VŠ, výzkumnými institucemi apod. (také 43 %). Školy dále navrhují podpořit nepovinnou výuku polytechnických předmětů (41 %), zajistit finance pro realizaci experimentů a badatelských činností (38 %) a podpořit práci předmětových komisí předmětů polytechnického zaměření (35 %).

Z hlediska typu školy (viz. Příloha 12) jsou v rámci **SOU** a **SOŠ** nejčastěji navrhovanými opatřeními zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (74 % škol) a možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (71 % SOU, 74 % SOŠ). SOU by dále pomohla úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor, nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání a materiálů pro výuku (vše 71 %). SOŠ zmiňují i potřebu úhrady mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (74 %). **VOŠ** nejčastěji uvádějí potřebu zkvalitnění IT sítě ve škole a vybavení IT učeben, účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (obojí 80 %), zvýšení počtu a kvality PC ve škole a podporu nepovinné výuky matematiky (obojí 70 %).

Gymnáziím by nejvíce pomohla podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (88 %) a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (81 %).

Praktickým školám by v dosažení jejich cílů v oblasti podpory polytechnického vzdělávání nejvíce pomohla úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (86 %) a vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (71 %).

4.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

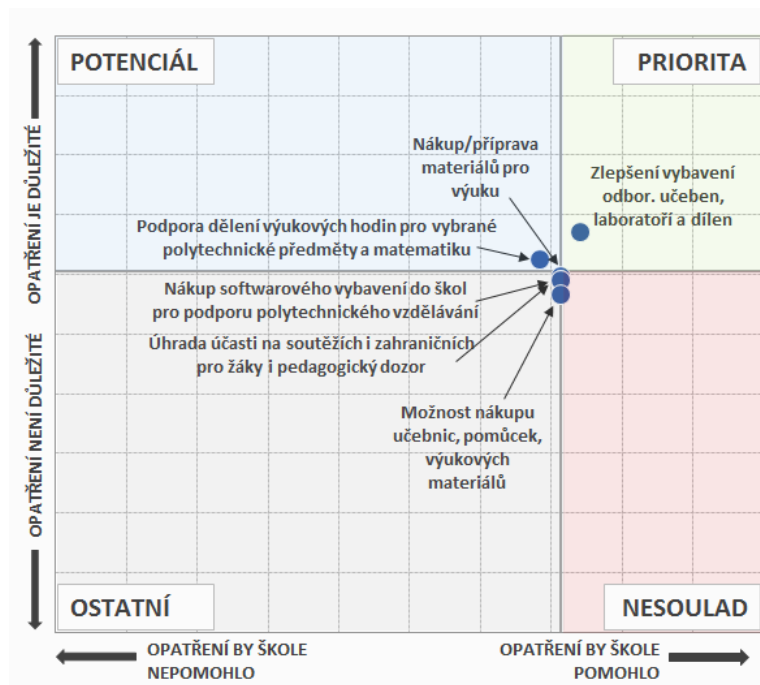
V oblasti podpory polytechnického vzdělávání by **středním odborným učilištím** nejvíce pomohlo zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (74 %). Velký podíl škol (téměř 71 %) by dále uvítal úhradu účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor, nákup softwarového vybavení pro podporu polytechnického vzdělávání i materiálů pro výuku a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů. Střední odborná učiliště uvádějí i několik doporučení k výuce, a to především (69 %).

Dvě třetiny SOU uvítají možnost zvýšit počet a kvalitu PC, resp. notebooků nebo tabletů ve škole a úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. 63 % středních odborných učilišť dále zmínilo potřebu vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku a systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů. Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben navrhuje 60 % SOU a zvýšit kvalitu softwarového vybavení školy 54 % škol.

Vzdělávání pedagogů se týkají i další doporučená opatření, a to jejich účast na IT školení specializovaného zaměření (57 %) i na školení IT různé úrovně (54 %). SOU si uvědomují potřebnou podporu nepovinné výuky polytechnických předmětů (54 %), také podporu spolupráce v oblasti

polytechnického vzdělávání se základními (51 %) i zahraničními (46 %) školami a podporu nepovinné výuky matematiky (46 %). SOU dále poukazují na požadavek i na nutnost vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky a dalších oborových didaktikách (43 %) i v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (40 %). Zbýlé aktivity vykonává přibližně třetina SOU.

Graf 36: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Zájem o opatření, která by napomohla rozvoji polytechnické výuky, úzce souvisí s prioritními aktivitami. Z hlediska důležitosti i deklarované potřeby jednotlivých opatření jsou výsledky více opatření velmi podobné. Za hlavní prioritu středních odborných učilišť lze označit zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen.

Požadavek na úhradu účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor, nákup softwarového vybavení pro podporu polytechnického vzdělávání i materiálů pro výuku uvádí značný podíl škol, současně těmto

opatřeními přisuzují nižší míru důležitosti. Nacházejí se tedy v určitém nesouladu, ale v některých případech mohou představovat i prioritní opatření.

Potřebnou podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku uvádí o něco méně škol, ale školy ji přisuzují značnou důležitost. V oblasti podpory rozvoje polytechnického vzdělávání představuje pro SOU určitý potenciál.

Středním odborným školám by v rozvoji polytechnické výuky mohlo pomoci zejména zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (za nejčastěji zmiňovaným problémem byl uveden nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů) a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (vše 74 %).

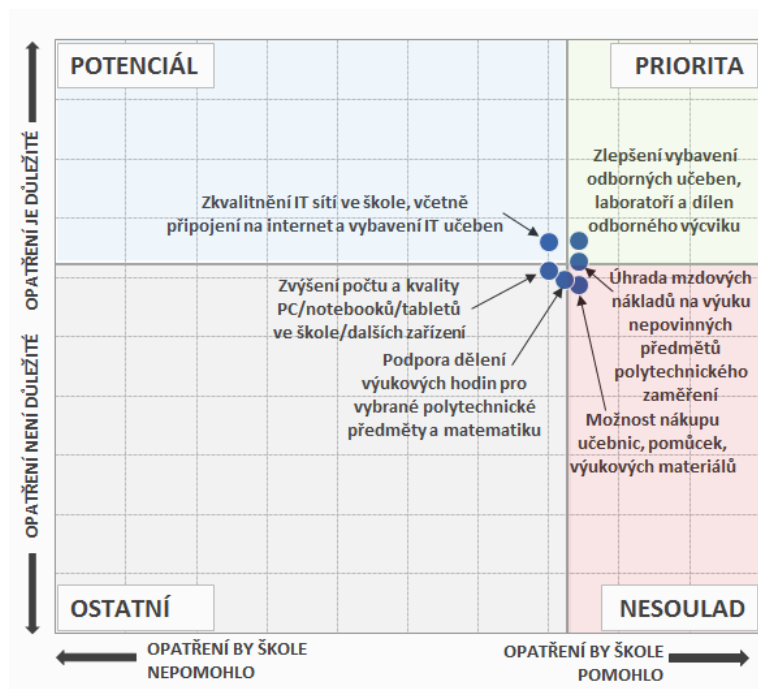
Střední odborné školy obdobně jako střední odborná učiliště navrhuji podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (72 %). SOŠ dále uvádějí nutnost zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů ve škole (70 %) a s tím související zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (také 70 %).

Další skupina opatření, která by přispěla k rozvoji polytechnického vzdělávání na středních odborných školách, se týká pedagogických pracovníků školy. SOŠ vidí smysl zejména v úhradě účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (68 %), v účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (64 %), v systematickém jazykovém vzdělávání pro učitele odborných předmětů (64 %) i v účast pedagogických pracovníků na IT školení specializovaného zaměření (60 %).

V oblasti polytechnického vzdělávání je pro školy důležité i další technické a materiálové zabezpečení, tj. zvýšení kvality softwarového vybavení školy, nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (obojí 60 %) a nákup a příprava materiálů pro výuku (57 %). Školy dále uvádějí potřebu vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (55 %) i v didaktice matematiky a dalších oborových didaktikách (53 %).

Potřebnou podporu spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání uvádí více než polovina škol (55 %), se zahraničními školami (51 %), v menší míře s VŠ, výzkumnými institucemi (43 %). Dále podporu pro nepovinnou výuku matematiky (55 %) a nepovinnou výuku polytechnických předmětů (45 %). Na tyto opatření navazuje vzdělávání pedagogických pracovníků, vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (38 %), spolupráce škol a práce předmětových komisí předmětů polytechnického (matematického) zaměření (36 % škol) a zajištění financí pro realizace experimentů a badatelských činností v rámci polytechnického vzdělávání (34 %).

Graf 37: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také důležitost sledovaných opatření, prioritou se stává zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku. Toto opatření školy zmiňují nejčastěji a přisuzují mu i největší důležitost.

Mezi další priority SOŠ lze zařadit úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření, protože ji uvedlo hodně škol a současně toto opatření hodnotí jako velmi důležité.

Prostor pro další rozvoj podpory polytechnického vzdělávání může přinést zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben - důležitost tohoto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná.

Možnost nákupu učebnic a výukových materiálů, podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku i zvýšení počtu a kvality počítačů ve škole uvedlo poměrně hodně škol, ale přisoudili těmto opatřením nižší míru důležitosti.

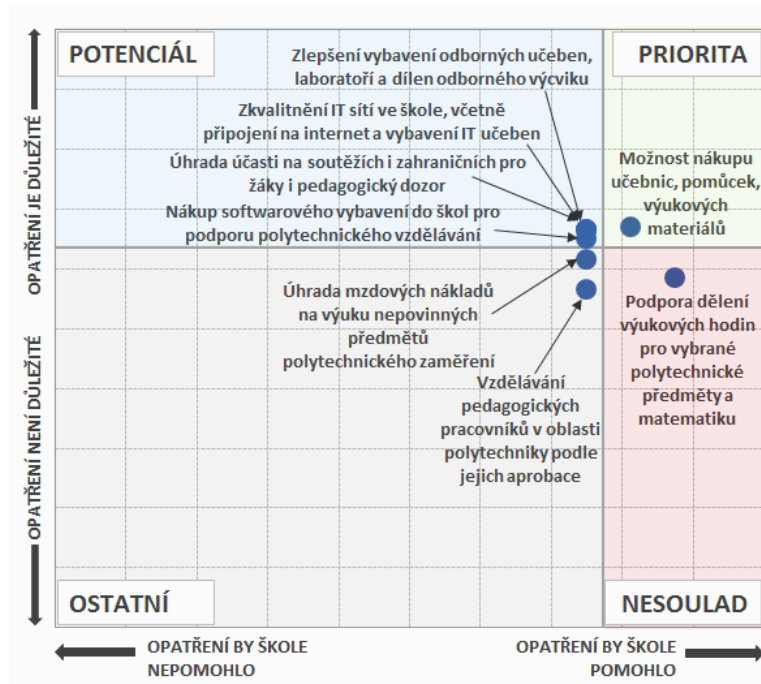
Z hlediska opatření, která by **gymnáziím** pomohla k dosažení jimi zvoleného cíle v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, nevíce škol navrhuje podporu dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (88 %) a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (81 %). Tři čtvrtiny gymnázií dále uvedlo, že by jim pomohlo zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku, zkvalitnění IT sítí ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben, nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání, úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor, úhrada mzdových nákladů na

výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření a vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aproby.

Více než dvě třetiny gymnázií (69 %) uvádí z hlediska technického polytechnické zajištění výuky potřebu zvýšení počtu a kvality PC, notebooků, tabletů, nebo dalších zařízení ve škole, dále zvýšení kvality softwarového vybavení školy. Z materiálového a finančního hlediska dále uvádějí, zajištění financí pro realizace experimentů a badatelských činností v rámci polytechnického vzdělávání a nákupu a přípravě materiálů pro výuku. Další skupina opatření se týká pedagogických pracovníků: potřeba systematického jazykového vzdělávání učitelů odborných předmětů (69 %), účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně i IT školení specializovaného zaměření (obojí 63 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (56 %).

Gymnázia, co se týče samotné výuky, uvádějí i potřebu podpořit nepovinnou výuku matematiky a podpořit dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (obojí 56 %). V oblasti spolupráce s jinými subjekty spatřují potřebu podpořit spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi i spolupráci se zahraničními školami (také obojí 56 %). Polovina gymnázií zmiňuje potřebu vzdělávání pedagogických pracovníků v didaktice matematiky a dalších oborových didaktikách. Pro část gymnázií je důležitá i podpora nepovinné výuky polytechnických předmětů (38 %). Pouze ve výjimečných případech uvedly potřebu podpořit spolupráci se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (13 %).

Graf 38: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Pro gymnázia je prioritou možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů – vyplývá tak z hodnocení hlediska důležitosti i deklarované potřeby jednotlivých opatření, přičemž tomuto opatření přisuzují nejvyšší důležitost.

Řada opatření představují pro gymnázia potenciál. Ten je obsažen v zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří či dílen odborného výcviku, ve zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben, v nákupu softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického

vzdělávání a v úhradě účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor - přestože tato opatření nejsou školami tak často zmiňována, důležitost těchto opatření lze považovat za nadprůměrnou.

Nejčastěji gymnázii zmiňovanému opatření - podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku – přisuzují gymnázia lehce podprůměrnou důležitost, čímž se toto opatření dostává do jistého nesouladu mezi četností deklarované potřeby a ji přisuzované důležitosti.

4.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora polytechnického vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory polytechnického vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpurných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOU

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (71 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (66 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (60 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (54 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (54 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (51 % škol)

Snažíme se spolupracovat se ZŠ v regionu a umožňujeme jim využívat naše dílny či laboratoře. (51 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (86 % škol)
- Zapojení žáků do soutěží, olympiád apod. (71 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (66 % škol)
- Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (57 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (51 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (34 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (66 % škol)
- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (63 % škol)
- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (60 % škol)
- Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (54 % škol)
- Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (43 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (43 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (74 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (71 % škol)
- Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (71 % škol)
- Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (71 % škol)
- Nákup/příprava materiálů pro výuku (71 % škol)
- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (69 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila SOU

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (86 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (77 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (74 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (71 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (66 % škol)

Snažíme se spolupracovat se ZŠ v regionu a umožňujeme jim využívat naše dílny či laboratoře. (66 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (70 % škol)	Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (68 % škol)	Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (51 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (49 % škol)		Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (49 % škol)	
Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (47 % škol)		Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (47 % škol)	

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují	Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům
- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (87 % škol) - Zapojení žáků do soutěží, olympiád apod. (77 % škol) - Motivační akce pro žáky ZŠ (66 % škol) - Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (51 % škol) - Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (45 % škol) - Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (38 % škol) - Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (38 % škol)	- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (70 % škol) - Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (64 % škol) - Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (57 % škol) - Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (49 % škol) - Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (38 % škol) - Zastaralé vybavení IT pro výuku (38 % škol)	- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (74 % škol) - Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (74 % škol) - Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (74 % škol) - Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (72 % škol) - Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (70 % škol) - Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (70 % škol) - Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (68 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovily SOŠ

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (81 % škol)	Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (74 % škol)	Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (64 % škol)
Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (62 % škol)		Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (62 % škol)
úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4	Snažíme se spolupracovat se ZŠ v regionu a umožňujeme jim využívat naše dílny či laboratoře. (60 % škol)	Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (60 % škol)
	Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (60 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na gymnáziích

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (81 % škol)	Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (69 % škol)	Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (63 % škol)
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (63 % škol)	Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (63 % škol)	
úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4	Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (56 % škol)	Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (56 % škol)

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují	Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům
- Zapojení žáků do soutěží, olympiád apod. (100 % škol) - Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (94 % škol) - Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (69 % škol) - Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (69 % škol) - Cílená příprava žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (63 % škol) - Motivační akce pro žáky ZŠ (50 % škol)	- Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (75 % škol) - Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (69 % škol) - Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (56 % škol) - Nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů (56 % škol) - Zastaralé vybavení IT pro výuku (44 % škol) - Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (38 % škol) - Nedostatečné/neodpovídající prostory (38 % škol)	- Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (88 % škol) - Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (81 % škol) - Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odb. výcviku (75 % škol) - Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (75 % škol) - Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (75 % škol) - Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (75 % škol) - Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (75 % škol) - Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobační (inovace) (75 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila			
Žáci školy se dobře umísťují v soutěžích polytechnického či matematického zaměření či v soutěžích odborných dovedností. (88 % škol)	Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody (např. skupinová práce, projektová výuka, laboratorní cvičení, exkurze, praxe či odborný výcvik ve firmách). (81 % škol)	Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (81 % škol)	
Součástí polytechnického vzdělávání není pouze výuka a nepovinné předměty, ale i individuální podpora žáků. (81 % škol)	Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (75 % škol)	Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (69 % škol)	
Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (69 % škol)	Usilujeme o vzájemné obsahové propojení výuky polytechnických předmětů a funkční provázání této výuky s výukou matematiky. (69 % škol)	Na maturitních oborech rozvíjíme spolupráci s technickými VŠ a cíleně připravujeme žáky na VŠ studium. (69 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Příloha 9: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání
a předpokládaný posun – podle typu školy*

			Současná úroveň		Předpokládaný posun
SOU (N=35)	Průměrná úroveň		40%		+ 16%
	Základní úroveň		71%		+ 14%
	Mírně pokročilá úroveň		50%		+ 8%
	Pokročilá úroveň		47%		+ 15%
	Nejvyšší úroveň		28%		+ 19%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň		37%		+ 16%
	Základní úroveň		70%		+ 11%
	Mírně pokročilá úroveň		45%		+ 6%
	Pokročilá úroveň		44%		+ 16%
	Nejvyšší úroveň		27%		+ 20%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň		44%		+ 22%
	Základní úroveň		69%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		45%		+ 2%
	Pokročilá úroveň		50%		+ 19%
	Nejvyšší úroveň		38%		+ 34%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň		24%		+ 11%
	Základní úroveň		60%		+ 10%
	Mírně pokročilá úroveň		28%		+ 5%
	Pokročilá úroveň		30%		+ 13%
	Nejvyšší úroveň		16%		+ 12%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň		13%		+ 7%
	Základní úroveň		71%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		14%		+ 14%
	Pokročilá úroveň		17%		+ 5%
	Nejvyšší úroveň		6%		+ 6%

*Příloha 10: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí –
podle typu školy*

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	30		58	
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	25		52	
	Motivační akce pro žáky ZŠ	23		38	
SOŠ (N=47)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	41		58	
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	36		52	
	Motivační akce pro žáky ZŠ	31		38	
Gymnázium (N=16)	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	16		52	
	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	15		58	
	Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku	11		26	
	Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření	11		27	
VOŠ (N=10)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	8		58	
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	7		52	
	Spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření	4		27	
Praktická škola (N=7)	Součástí výuky polytech. předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod.	4		58	
	Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod.	4		52	
	Motivační akce pro žáky ZŠ	3		38	

Příloha 11: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání	23	66%	35	51%
	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání	22	63%	29	42%
	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	21	60%	43	62%
SOŠ (N=47)	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	33	70%	43	62%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání	30	64%	35	51%
	Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	27	57%	34	49%
Gymnázium (N=16)	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	12	75%	43	62%
	Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	11	69%	34	49%
	Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod.	9	56%	28	41%
	Nedostatek materiálu pro výuku polytechnických předmětů	9	56%	21	30%
VOŠ (N=10)	Nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů	5	50%	43	62%
	Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích	4	40%	34	49%
	Nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod.	4	40%	28	41%
	Zastaralé vybavení IT pro výuku	4	40%	28	41%
	Nedostatečné/neodpovídající prostory	4	40%	22	32%
	Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání	4	40%	25	36%
Praktická škola (N=7)	Nezájem žáků školy o polytechnické vzdělávání	4	57%	25	36%
	Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání	3	43%	35	51%
	Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání	3	43%	29	42%

Příloha 12: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku	26	74%	50	72%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	25	71%	51	74%
	Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor	25	71%	46	67%
	Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání	25	71%	43	62%
	Nákup/příprava materiálů pro výuku	25	71%	41	59%
SOŠ (N=47)	Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku	35	74%	50	72%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	35	74%	51	74%
	Úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření	35	74%	47	68%
Gymnázium (N=16)	Podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku	14	88%	46	67%
	Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů	13	81%	51	74%
VOŠ (N=10)	Zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben	8	80%	49	71%
	Účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně	8	80%	42	61%
	Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízení	7	70%	47	68%
	Podpora nepovinné výuky matematiky	7	70%	34	49%
Praktická škola (N=7)	Úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor	6	86%	46	67%
	Vzdělávání pedag. prac. v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů	5	71%	38	55%

5 Rozvoj školy jako centra celoživotního učení ve Zlínském kraji

Koncept celoživotního učení je vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí, které umožňují jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak občanské a profesní uplatnění. Rozvoj sítě středních škol jako Center CŽU.

Koncept škol jako center CŽU zahrnuje působení škol, zařazených v systému počátečního vzdělávání, i v systému dalšího vzdělávání: v rovině systému life-long je umožněna jedinci individuální volba vzdělávací dráhy během života a volba způsobu získání svého vzdělání (rekvalifikace, rozšíření kompetencí, zvýšení kvalifikace), v rovině life-wide je poskytováno vzdělání různého charakteru: formální a nonformální, jsou vytvářeny příležitosti pro informální učení (učení v praxi) a jsou uznávány výsledky nejen formálního, ale se stejnou platností i výsledky nonformálního vzdělávání a informálního učení. Vzdělávání různého charakteru v obou rovinách tvoří celek a je propojováno.

- Škola je schopna v rámci profesního vzdělávání poskytovat vzdělávání různého charakteru: formální – výsledkem dosažení stupně vzdělání, kvalifikace; nonformální – např. aktualizace, prohloubení znalostí).
- Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora (rovina life-long).

V předchozím období byly krajské sítě středních odborných škol zakládány v souladu s celorepublikovým projektem ESF UNIV 2 KRAJE, realizovaným NÚV, a bylo podporováno jejich využití při profesním vzdělávání dospělých (následný projekt UNIV 3). V tomto období bude kladen důraz na aktivitu krajských sítí v jednotlivých krajích a rozšiřování jejich funkcí vůči zapojeným školám, dalším zájemcům z řad škol i vzdělávacímu prostředí dospělých (poradenství zájemcům o další vzdělávání dospělých z řad veřejnosti, poradenství poskytovatelům DVD, sdružování škol s různými obory vzdělávání do společných vzdělávacích projektů, sdílení zkušeností s profesním vzděláváním dospělých, informování o programech DVD poskytovaných středními školami v regionu ad.) Do sítě by se mohly se svými vzdělávacími programy určenými dospělým zapojit nově i gymnázia a lycea. Sítě by mohly svou působnost rozšířit (např. o působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů odborných předmětů a odborného výcviku programy DVPP) a spolupráci s jinými vzdělávacími organizacemi, které se podílejí na celoživotním vzdělávání v kraji.

Funkce Center CŽU ve středních odborných školách:

- **Vzdělávací** zahrnující poskytování dalšího vzdělávání dospělých (dále DVD) a vzdělávání seniorů.
- **Informační** zahrnující poskytování informací veřejnosti i jednotlivcům o organizaci a podmínkách DVD, včetně Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK).
- **Poradenská** zahrnující poradenství v oblasti orientace v DVD, individuální kariérové poradenství zaměřené na získání kvalifikace nebo rekvalifikace, provádění procesem uznávání (role průvodce).

Složky poskytovaného dalšího vzdělávání dospělých (DVD):

- Vzdělávání profesní,
- Vzdělávání zájmové,
- Vzdělávání občanské,
- Vzdělávání seniorů.

Předpokládá se rozšíření počtu středních a vyšších odborných škol, které budou poskytovat DVD **profesní**, vedoucí ke složení zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK) v systému uznávání neformálních a informálních výsledků učení (předchozích výsledků učení), a zároveň budou působit jako autorizované osoby pro tuto zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb.

Školy poskytující tento druh DVD musí vzdělávat podle programů akreditovaných MŠMT, a pokud chtějí zároveň působit jako zkušební orgán pro určitou profesní kvalifikaci, musí mít autorizaci. Školy mají v současnosti volně k dispozici přes 350 vzdělávacích programů z různých oborů, vytvořených a pilotovaných v projektu UNIV 3, právě tak jsou k dispozici i ověřená konkrétní zadání pro zkoušku k získání jednotlivých profesních kvalifikací podle standardů NSK.

Zájemci z řad škol, které dosud nemají s profesním vzděláváním vedoucím k získání profesní kvalifikace zkušenost, mohou absolvovat v rámci intervence P-KAP program vzdělávání k přípravě a vedení zkoušky i k tvorbě vzdělávacího programu. Pedagogičtí pracovníci, kteří působí jako lektori DVD, by si mohli rozšířit svoji kvalifikaci a získat profesní kvalifikaci lektor dalšího vzdělávání dospělých.

Zájmové vzdělávání dospělých, ale i dětí, poskytované středními školami, není předmětem zvýšené podpory vzdělávací politiky. Existuje celá státem podporovaná oblast zájmového vzdělávání se specializovanými institucemi a pedagogy. Zájmové vzdělávání je ale součástí komplexního pojetí celoživotního učení a školy mají možnost poskytovat vzdělávací programy i tohoto typu. Většinou nabízejí specifické vzdělávací programy, které nejsou součástí běžné vzdělávací nabídky, jsou veřejností žádané a vycházejí z oboru vzdělání, které škola poskytuje (např. programy zhotovování oděvů a konstrukce stříhů; vyřezávání ovoce, míchané nápoje; roubování; aranžování květin). Programy zájmového vzdělávání, pro které školy mohou pravděpodobně získat podporu v rámci projektů, jsou programy určené předškolním dětem v oblasti polytechnického vzdělávání a žákům základních škol ve stejné oblasti.

Další oblastí vzdělávání dospělých, na které se střední školy mají podílet, je vzdělávání občanské a zájmové. Výzvou je rozšířit působení středních škol především v oblasti občanského vzdělávání. Toto vzdělávání nemá stejný cíl a obsah jako školní **občanské vzdělávání** v počátečním vzdělávání, je určeno občanům proto, aby si aktualizovali své znalosti nebo získávali nové znalosti především ve státem preferovaných oblastech – ve vybraných gramotnostech společných občanům EU: digitální, environmentální, finanční, jazyková (cizí jazyky jako prostředek porozumění občanů v rámci Evropy – ne cizojazyčné vzdělávání pro potřeby výkonu profese, jako např. němčina pro tesaře, angličtina pro kosmetičky nebo **zájmové**, kdy je studium jazyka koníčkem a předmětem osobnostního rozvoje, které školy také poskytují), dále politická (např. systém státní správy a politický systém včetně volebního), právní, také ve vzdělávání zaměřeného oblast zdravotní a bezpečnostní (zdravotní prevence, zdravý životní styl včetně cvičení, první pomoc, sebeobrana, ochrana spotřebitele, ochrana před živelními pohromami), znalost regionů (historie, osobnosti, příroda, umění), příprava na stáří a stárnutí, vzdělávání rodičů ad. Školy tak mohou vytvářet vzdělávací programy využívající znalostí učitelů podle oborů vzdělání, které škola poskytuje v počátečním vzdělávání, nebo podle zájmových specializací učitelů.

Poslední oblastí celoživotního vzdělávání je **vzdělávání seniorů**. Střední školy mají být dalším vzdělávacím prostředím tohoto vzdělávání kromě univerzit třetího věku, knihoven, vzdělávacích agentur a kulturních center. Seniorům tak může být rozšířena dostupnost vzdělávání jak zvýšením dosažitelnosti v blízkosti bydliště, tak nabízenými tématy.

U vzdělávání seniorů ve středních školách je upřednostňováno mezigenerační učení, kdy se na programech podílejí žáci školy jako lektori, asistenti lektorů či instruktoři. Zároveň ale učitelé ve vzdělávání vytvářejí situace vzájemného učení i opačným směrem, kdy se žáci učí od seniorů.

Školy mohou pro seniory vytvářet programy občanského nebo zájmového vzdělávání podle svých možností i cílů kurikula počátečního vzdělávání (např. obory gastronomické – moderní stravování a příprava pokrmů; sociální péče a zdravotnické – tréninky paměti, rozpomínání, arteterapie; technické školy – digitální vzdělávání aj.). Žáci účastníci se programů pro seniory si nejen procvičují získané znalosti, ale mohou je i prokázat jinak, než je běžné v rámci zkoušení, tedy tím, že učí druhé. Mohou si procvičovat i specifické profesní dovednosti spojené s komunikací. Zároveň, a to je výchovný přínos pro počáteční vzdělávání žáků, společná účast v programech slouží k mezigeneračnímu poznávání a porozumění. Vztah k seniorům je součástí kultivačního působení školy a promítá se do celé kultury školy.

V rámci intervence P-KAP v této oblasti mohou školy získat podporu pro tvorbu vzdělávacích programů založených na principech mezigeneračního učení a pro vzdělávací postupy modifikované pro seniory.

Hlavní zjištění

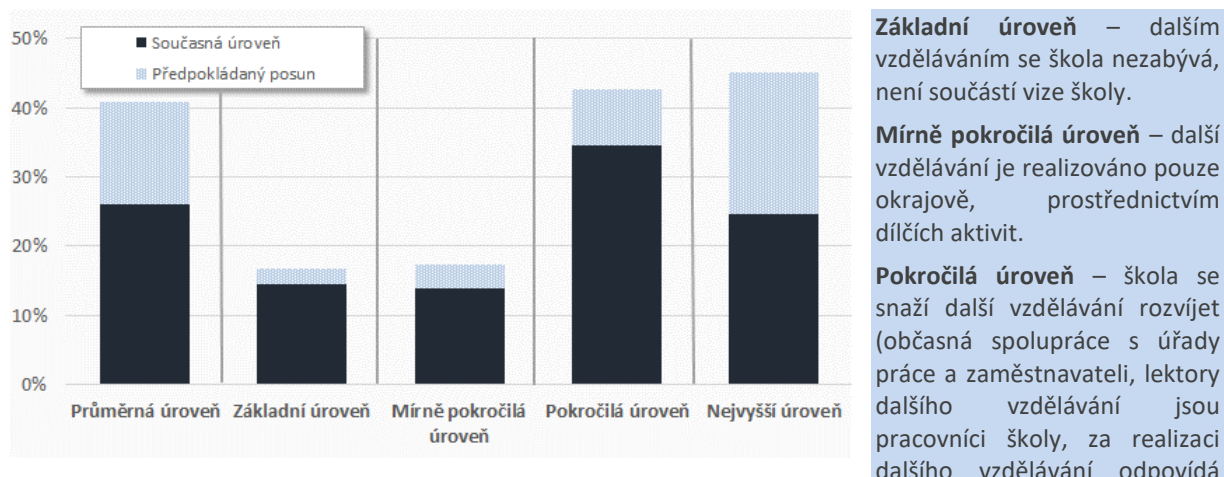
- Školy uvedly, že vykonávají největší množství aktivit na podporu rozvoje školy jako centra celoživotního učení na pokročilé úrovni, a to především snahou rozvíjet další vzdělávání. O nejvýraznější nárůst prováděných aktivit budou usilovat na úrovni systematického rozvoje dalšího vzdělávání jako plnohodnotné součásti práce školy, tj. na nejvyšší úrovni. Aktivní jsou zejména SOU a SOŠ.
- Z aktivit na podporu rozvoje školy jako centra celoživotního vzdělávání, SOŠ, VOŠ, gymnázia a praktické školy nejčastěji uvádějí, že se podílí na zájmovém vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy). Pro SOU a SOŠ mají největší význam rekvalifikace a odborné vzdělávání pro zaměstnavatele, pro gymnázia je prioritní vzdělávání v oblasti ICT dovedností.
- Školy při realizaci rozvoje školy jako centra celoživotního učení nejčastěji narážejí na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by tuto oblast zajišťoval a na malý zájem dospělých o další vzdělávání. Další překážkou, zejména pro SOU, SOŠ a VOŠ, je náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti na výběrovém řízení. Gymnázia naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání.
- Nejčastěji zmiňovanými opatřeními s vysokou důležitostí, která by školám pomohla v jejich rozvoji jako centra celoživotního vzdělávání, jsou pro SOU a SOŠ rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a finance na kvalitní materiál, a pro gymnázia zlepšení ICT školy po kvalitativní i kvantitativní stránce.

5.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení je nejvyšší podíl aktivit realizovaných středními a vyššími odbornými školami v rámci pokročilé úrovně (35 %), charakteristické snahou škol o rozvoj dalšího vzdělávání. Školy dále vykonávají řadu aktivit na nejvyšší úrovni (25 %), charakteristické systémovým rozvíjením dalšího vzdělávání, přičemž je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy. Menší část aktivit školy vykonávají mírně pokročilé úrovni (14 %), pro kterou je typická pouze okrajová realizace dalšího vzdělávání, a to prostřednictvím dílčích aktivit. Část škol se dalším vzděláváním nezabývá a je zde pouze na základní úrovni (14 %).

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 20 %). Méně výrazný posun (o 8 %) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně, kdy se střední a vyšší odborné školy snaží další vzdělávání rozvíjet, a to například občasnou spoluprací s úřady práce a zaměstnavateli či zajištěním lektorů. V rámci mírně pokročilé úrovně se předpokládá posun o 3 %.

Graf 39: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun

pověřený pracovník školy, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb.).

Nejvyšší úroveň – další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz. Příloha 13) **SOU** a **SOŠ** ve většině případů realizují činnosti, které celoživotní učení podporují a rozvíjí, tj. jsou na pokročilé úrovni (42-44 %). **SOU** i **SOŠ** se ve větší míře zaměřují také na aktivity, které v sobě obsahují prvky systematického rozvoje této oblasti (nejvyšší úroveň – 31 %). V případě **SOU** i **SOŠ** lze předpokládat nejvýraznější posun v rámci nejvyšší úrovně, tj. deklarují zájem oblast celoživotního učení systematicky rozvíjet s tendencí stát se plnohodnotnou součástí práce školy (o 23-24 %). **VOŠ** vykonávají nejvíce aktivit na nejvyšší úrovni (37 %), kdy je celoživotní vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy. Nejvyšší posun lze očekávat na pokročilé a nejvyšší úrovni.

Gymnázia se z hlediska realizace činností v oblasti celoživotního učení nacházejí především na mírně pokročilé úrovni (27 %) a rozvíjí je pouze okrajově, případně ji mají snahu dále rozvíjet (pokročilá úroveň – 24 %). Předpokládaný posun je v případě gymnázií obecně nízký, nejvyšší posun lze očekávat v rámci nejvyšší úrovně (o 15 %) případně pokročilé úrovně (o 14 %).

Praktické školy se v rámci aktivit v této oblasti nachází ve velké míře pokročilé úrovni (33 %) a mají zájem o posun v této oblasti směrem k systematickému rozvoji, kdy další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy (předpokládaný posun v rámci mírně pokročilé úrovně o 10 %).

5.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení se školy zaměřují především na zájmového vzdělávání pro veřejnost (49 %). V menší míře školy dále realizují další vzdělávání pedagogů (42 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (39 %), odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (38 %) a rekvalifikace (36 %). Dále část škol nabízí přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (29 %) a na zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., v platném znění (22 %). Občanské vzdělávání poskytuje 22 % a vzdělávání seniorů 19 % škol. Pouze v malé míře školy v rámci celoživotního učení nabízejí češtinu pro cizince (7 %). V kategorii jiných činností školy nejčastěji odpověděly, že se celoživotním učením nezabývají.

Graf 40: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí

Z pohledu jednotlivých typů škol (viz. Příloha 14) se v rámci aktivit v oblasti celoživotního učení **střední odborná učiliště** zaměřují především na rekvalifikace (54 %), dále na odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (51 %) a zájmového vzdělávání pro veřejnost (46 %). **SOŠ** se v největší míře zapojují do odborného vzdělávání pro zaměstnavatele a zájmové vzdělávání pro veřejnost (53 %). Z dalších činností ve větší míře poskytují rekvalifikace (49 %).

Vyšší odborné školy realizují činnosti především v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů, odborného vzdělávání pro zaměstnavatele, vzdělávání v oblasti ICT dovedností a zájmové vzdělávání pro veřejnost (vše 60 %).

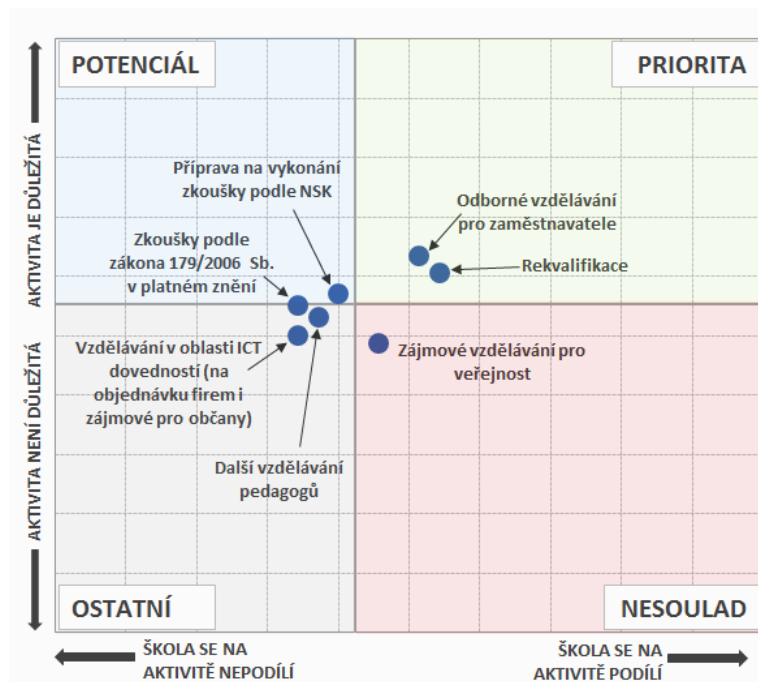
Gymnázia se v rámci této oblasti angažují především nabídkou zájmové vzdělávání pro veřejnost (56 %), dále vzdělávání v oblasti ICT dovedností (44 %) a formou dalšího vzdělávání pedagogů (31 %).

Praktické školy se v rámci celoživotního učení zabývají dalším vzděláváním pedagogů v malé míře, nejčastější aktivity jsou: rekvalifikace, zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění, další vzdělávání pedagogů a zájmovým vzděláváním pro veřejnost (vše 29 %).

5.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se v rámci aktivit v oblasti rozvoje školy jako centra celoživotního učení zaměřují především na rekvalifikace (54 %) a odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (51 %). Ve výraznější míře realizují i zájmové vzdělávání pro veřejnost, jako např. jazykové kurzy (46 %), přípravu na vykonání zkoušky podle NSK (40 %) a další vzdělávání pedagogů (37 %). Třetina středních odborných učilišť nabízí zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., v platném znění a vzdělávání v oblasti ICT dovedností na objednávku firem. Spíše výjimečně nabízejí občanské vzdělávání (17 %), vzdělávání seniorů (14 %) a češtinu pro cizince (6 %). Z jiných aktivit nabízejí SOU např. svářečský kurz nebo vzdělávají pracovníky okolních firem dle jejich požadavků.

Graf 41: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště jsou především rekvalifikace a odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. SOU se na těchto činnostech aktivně podílí a zároveň je hodnotí jako velmi důležité.

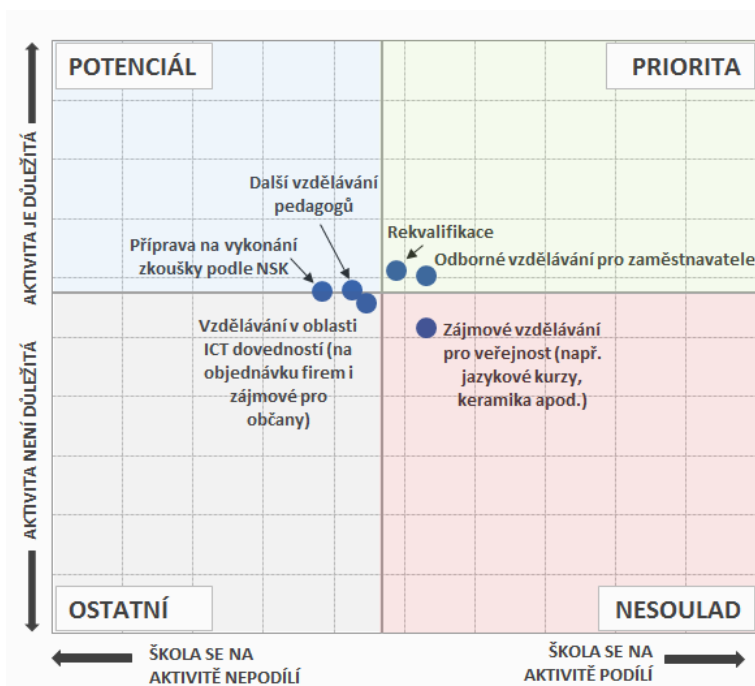
Mezi potenciál SOU v oblasti dalšího vzdělávání lze zařadit přípravu na vykonání zkoušky podle NSK a zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. Školy poskytují tyto možnosti vzdělávání v menší míře, ale současně jim přisuzují značnou důležitost.

SOU jsou aktivní v oblasti zájmového vzdělávání pro veřejnost, ve srovnání s ostatními jmenovanými položkami je tato aktivita vnímána jako méně důležitá. Nachází se v nesouladu mezi četností vykonávané aktivity a jí přisuzované důležitosti.

Střední odborné školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení v největší míře realizují odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (53 %), zájmové vzdělávání pro veřejnost (také 53 %) a rekvalifikace (49 %). Rekvalifikacemi a odborným vzděláváním pro zaměstnavatele v oblasti dalšího vzdělávání se zabývají především SOU, SOŠ a VOŠ, tj. typy škol, které poskytují odborné vzdělání na střední, případně vyšší odborné úrovni.

Dále SOU poskytují vzdělávání v oblasti ICT dovedností (45 %), další vzdělávání pedagogů (43 %) a přípravu na vykonávání zkoušky podle NSK (38 %). Zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb., v platném znění lze realizovat na 30 % SOŠ. V menší míře SOU ještě realizují občanskému vzdělávání (26 %), vzdělávání seniorů (19 %) a výuce českého jazyka pro cizince (9 %).

Graf 42: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

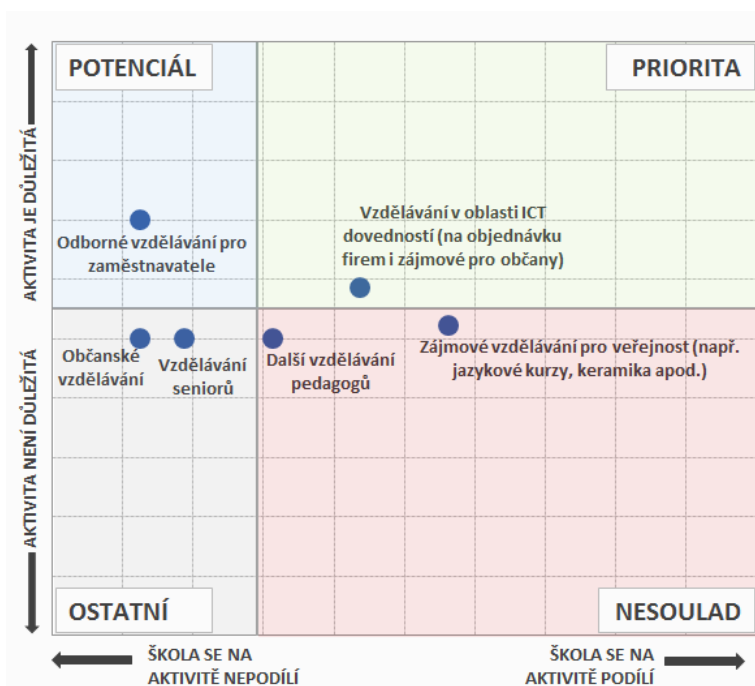
Z hlediska důležitosti jednotlivých činností v rámci rozvoje středních odborných škol jako center celoživotního učení představují priority odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a rekvalifikace. Tyto činnosti jsou SOŠ realizovány nejčastěji a jsou hodnoceny jako nejdůležitější.

V menší míře SOŠ poskytují další vzdělávání pedagogů a přípravu na vykonání zkoušky podle NSK, ale jsou to aktivity pro SOŠ poměrně důležité, nacházejí se tedy na rozhraní, kdy se mohou stát pro školy potenciálem, jenž mohou školy dále více rozvíjet.

Ačkoliv se SOŠ na zájmovém vzdělávání pro veřejnost podílí ve vysoké míře, nepovažují je za výrazně důležité aktivity školy. Zájmové vzdělávání pro veřejnost se tedy nachází v určitém nesouladu.

Gymnázia se v činnostech v oblasti dalšího vzdělávání primárně soustředí na jiné aktivity než střední odborné školy a střední odborná učiliště. Zaměřují se především na zájmové vzdělávání pro veřejnost, jako jsou např. jazykové kurzy (56 %), vzdělávání v oblasti ICT dovedností (44 %) a další vzdělávání pedagogů (31 %). V menší míře jsou aktivní i v oblasti vzdělávání seniorů (19 %), občanském vzdělávání a odborném vzdělávání pro zaměstnavatele (obojí 13 %).

Graf 43: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V oblasti dalšího vzdělávání se gymnázia ve větší míře věnují vzdělávání v oblasti ICT dovedností, přičemž tuto aktivitu považují ve srovnání s ostatními za relativně důležitou, lze ji tedy označit za jejich prioritu.

Zájmovým vzděláváním pro veřejnost se zabývají gymnázia v největší míře, ale této aktivitě nepřisuzují výraznější důležitost. Nachází se tedy v určitém nesouladu mezi četností vykonávaných aktivit v tomto směru a jejich přisuzované důležitosti. Obdobně je to i s další

aktivitou gymnázií – další vzdělávání pedagogů.

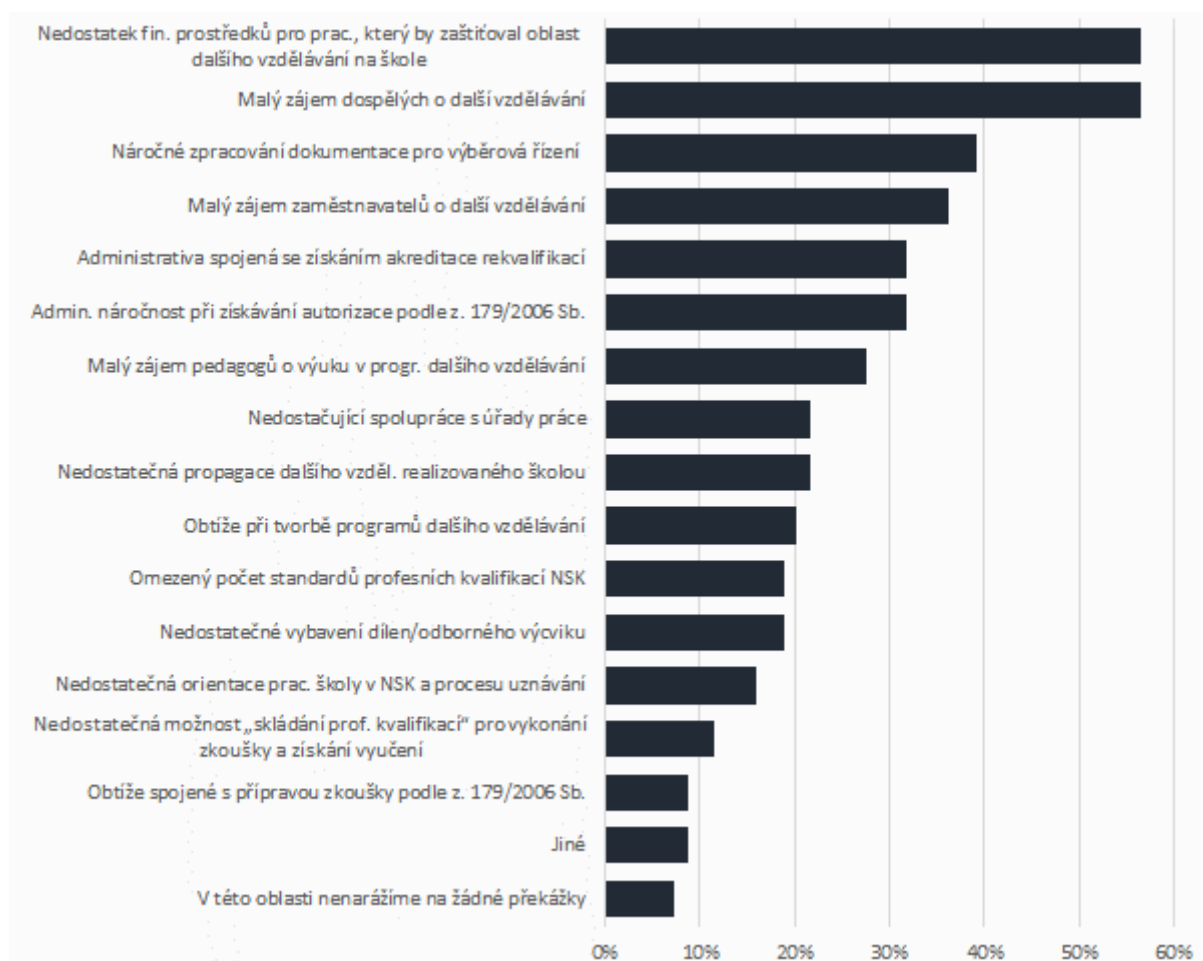
Určitý prostor pro širší rozvíjení celoživotního učení lze spatřovat v odborném vzdělávání pro zaměstnavatele. Gymnázia vykonávají tuto aktivitu v malé míře, ale považují ji za velice důležitou. Pro gymnázia představuje určitý potenciál v rozvoji oblasti dalšího vzdělávání.

5.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V rámci oblasti celoživotního učení se školy setkávají s celou řadou překážek. Školy naráží především na nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na školách (57 %) a malý zájem dospělých o další vzdělávání (57 % škol). Již v menší míře uvádějí školy také náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (39 %) a nízký zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (36 %). Školy upozorňují i na další bariéry, které se objevují v administrativní oblasti a zajištění dalšího vzdělávání – 32 % z nich poukazuje na problém s administrativou spojenou se získáním akreditace rekvalifikací a na administrativní náročnost při získávání autorizace podle zákona č. 179/2006 Sb.

Část škol přiznává výskyt překážek i přímo na školách – 28 % škol naráží na malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání a 22 % škol si uvědomuje, že propagace dalšího vzdělávání prováděného školou je nedostatečná. 22 % škol poukazuje na nedostatečnou spolupráci s úřady práce. Školy přiznávají obtíže při tvorbě programů dalšího vzdělávání (20 %) i problémy s nedostatečným vybavením dílen odborného výcviku (19 %).

Graf 44: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

V malé míře se školy setkávají s obtížemi spojenými s omezeným počtem standardů profesních kvalifikací (19 %), s nedostatečnou orientací pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (16 %), s nedostatečnou možností skládání profesních kvalifikací pro vykonání zkoušky a získání vyučení (12 %) a s přípravou zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb. (9 %). Pouze 7 % škol neuvádí překážky v oblasti rozvoje školy jako centra celoživotního učení.

Mezi jednotlivými typy škol existují rozdíly (viz. Příloha 15). Školy s odborným zaměřením (**SOU**, **SOŠ** a **VOŠ**) pociťují nejvýrazněji nedostatek finančních prostředků pro pracovníky, kteří by tuto oblast na školách zajišťovali (71 % SOU, 68 % SOŠ a 50 % VOŠ). Školy dále narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (63 % SOU, 64 % SOŠ a 60 % VOŠ) a na náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (polovina SOU, SOŠ i VOŠ).

Gymnázia uvádějí nejčastěji malý zájem dospělých o další vzdělávání (56 %). Mezi další problémy patří nedostatek finančních prostředků pro pracovníka zajišťujícího další vzdělávání (45 %) a malý zájem pedagogů o výuku v rámci dalšího vzdělávání (obojí 38 %).

Na **praktických školách** se potýkají především s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka zajišťujícího další vzdělávání (56 %), malým zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání a s malým zájem dospělých o další vzdělávání (obojí 43 %).

5.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

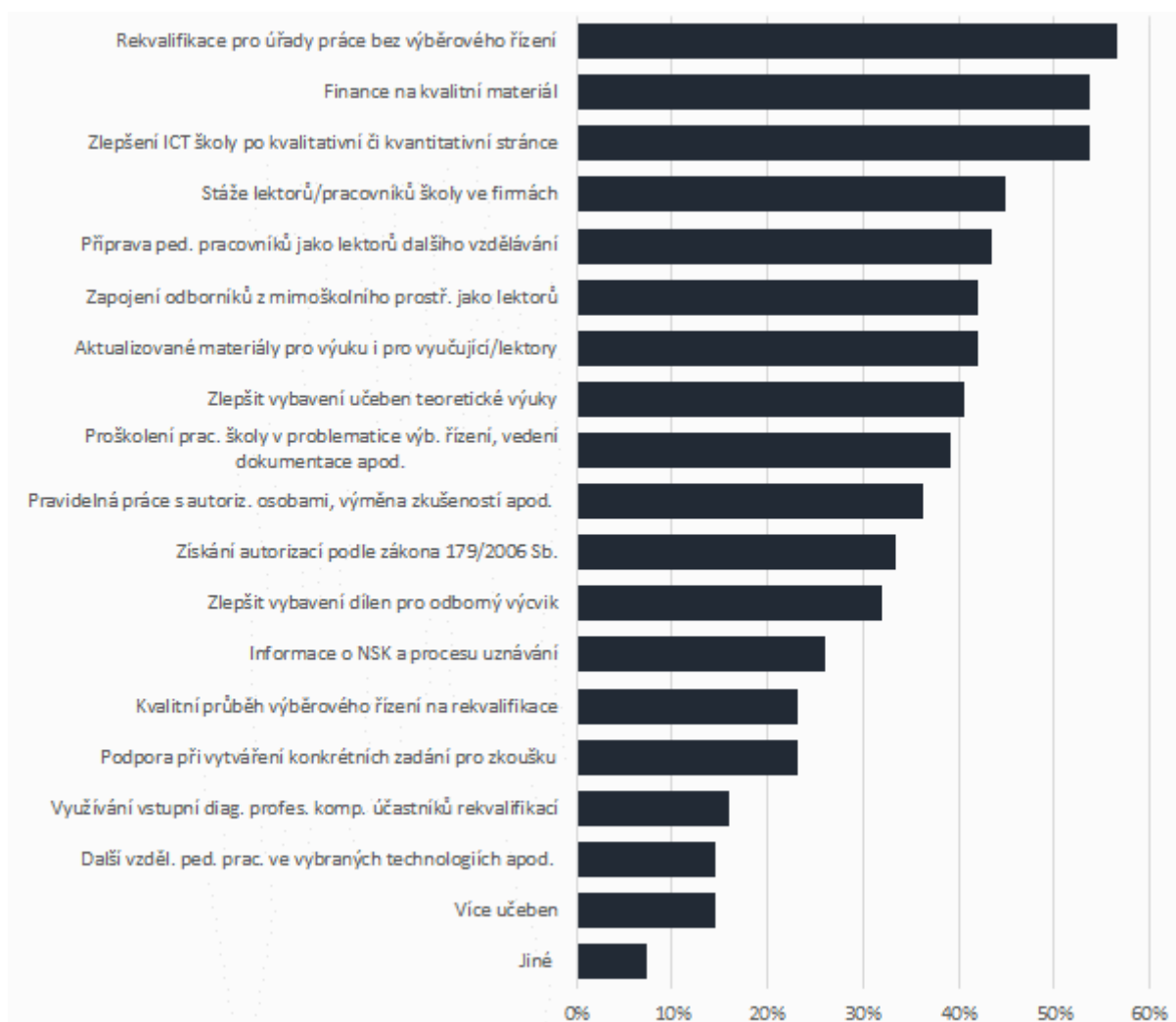
Mezi hlavní opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení, lze zařadit realizaci rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení (57 %), finance na kvalitní materiál (54 %) a zlepšení ICT školy po kvantitativní a kvalitativní stránce (58 %). Samotné školy si uvědomují důležitost navázání spolupráce s reálným pracovním prostředím a vnímají jako důležité zajištění stáží pracovníků školy ve firmách (45 %) i zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů dalšího vzdělávání (42 %). Mezi čteněji uváděná opatření patří i příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (43 %).

Více než polovina škol považuje nedostatek finančních prostředků za hlavní překážku rozvoje školy jako centra celoživotního učení. Odráží se to i u výběru opatření, u kterých se domnívají, že jim mohou v této oblasti pomoci – školy se domnívají, že rozvoji dalšího vzdělávání na školách pomohou. S tím souvisí i požadavek na dostatek aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (42 %) a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (41 %).

Z administrativního hlediska by školám ulehčilo zajištění dalšího vzdělávání, kdyby pracovníci školy byli proškoleni v problematice výběrového řízení, vedení dokumentace apod. (39 %), docházelo k pravidelné práci s autorizovanými osobami, výměně zkušeností, aktualizaci jejich vzdělávání apod. (36 %) a získávání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. (33 %). Z hlediska zajištění odborného výcviku, školy požadují zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (32 %).

Z dalších opatření zmiňují potřebu dostatečných informací o NSK a procesu uznávání (26 %), zajištění kvalitního průběhu výběrového řízení na rekvalifikace (23 %) a podpory při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (23 %). V nejmenší míře pak školy uváděly, že by jim v rozvoji celoživotního učení pomohlo využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (16 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích, obsluze vybraných strojů apod. (14 %) a více učeben (14 %).

Graf 45: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení

V oblasti rozvoje škol jako center celoživotního učení se navrhaná opatření liší podle typů škol (viz. Příloha 16). **Středním odborným učilištím a středním odborným školám** by nejvíce pomohlo, pokud by probíhaly rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (71 % SOU, 68 % SOŠ) a měly dostatek financí na kvalitní materiál (69 % SOU a 57 % SOŠ). SOU dále zdůrazňují potřebu aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (51 %), SOŠ by uvítaly zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (obojí 55 %).

Vyšší odborné školy požadují zlepšení ICT vybavení školy po kvalitativní či kvantitativní stránce i vybavení učeben teoretické výuky, rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a stáže lektorů či pracovníků školy ve firmách (vše 70 %).

Pro **gymnázia** je nejdůležitější zlepšit ICT vybavení školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (63 %), dále zkvalitnit přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (44 %), zařít, aby rekvalifikace pro úřady práce probíhaly bez výběrového řízení (38 %) a byl dostatek aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (také 38 %).

Praktickým školám by nejvíce pomohl dostatek financí na kvalitní materiál a také zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik (obojí 57 %).

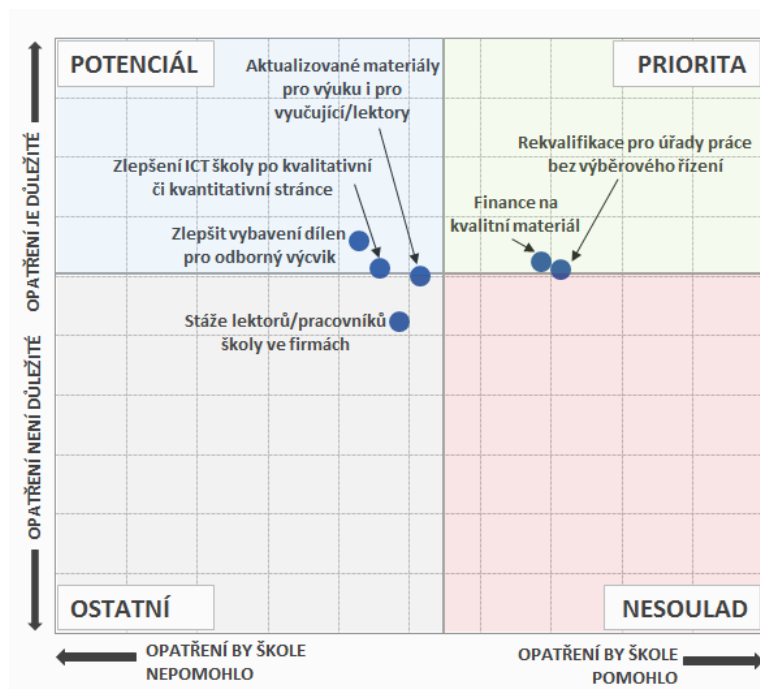
5.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvádějí řadu opatření, která by jim pomohla v rozvoji škol jako center celoživotního učení. Nejčastěji zmiňovanými opatřeními jsou možnost realizace rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení (71 %) a zajištění financí na kvalitní materiál (69 %). Vyšší podíl škol uvádí i potřebu aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (51 %), zajištění stáží pro pracovníky školy ve firmách (49 %), zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (46 %) a zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik (43 %).

Na dalších místech vidí učiliště i možnosti navázání spolupráce s firmami v okolí a s reálným pracovním prostředím a v rozvoji samotných pedagogických pracovníků, tj. zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů, příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a v možnosti proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. (vše 40 %). Stejný podíl SOU dále uvádí potřebu získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky.

Poměrně výrazný podíl středních odborných učilišť uvedl, že by jim v rámci rozvoje dalšího vzdělávání pomohla pravidelná práce s autorizovanými osobami, výměna zkušeností, aktualizace jejich vzdělávání apod. a kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikace (obojí 34 %). Části učilišť by pomohla podpora při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (29 %), dále informace o NSK a procesu uznávání (také 29 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích, obsluze vybraných strojů apod. (26 %), využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (20 %) či více učeben (11 %).

Graf 46: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti se zmiňovanými opatřeními přihlédlí k jejich důležitosti, můžeme považovat možnost rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a dostatek financí na kvalitní materiál za hlavní priority středních odborných učilišť. Školy zmiňují tato opatření v největší míře a současně jim přisuzují i nejvyšší důležitost.

Prostor pro další rozvoj celoživotního učení by mohlo přinést zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Ačkoliv není toto opatření zmiňováno tak často ve srovnání s těmi, které jsou prioritami, SOU jej považují za

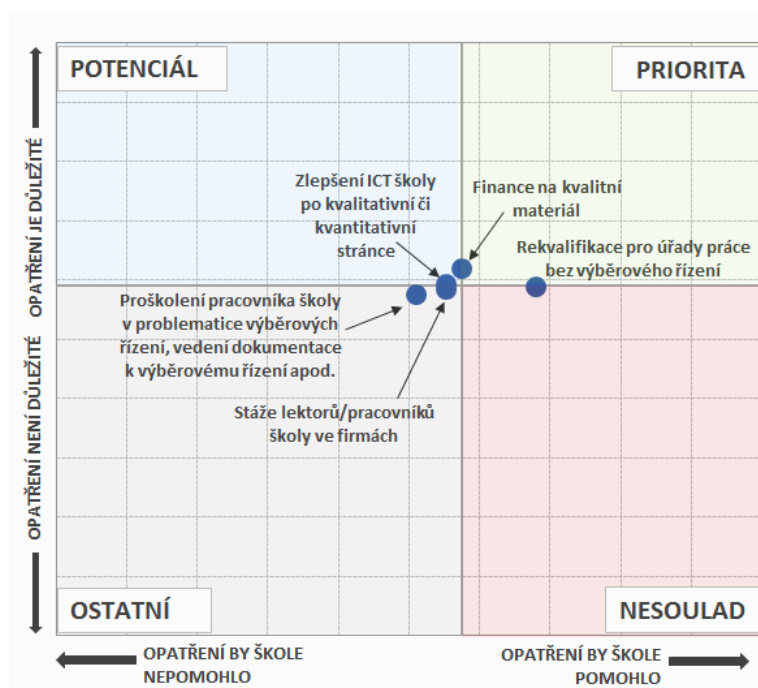
důležité. Dalšími potenciály pro střední odborná učiliště jsou aktualizace materiálů pro výuku i zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce.

Opatření, která v oblasti dalšího vzdělávání **střední odborné školy** nejčastěji uvádějí, jsou možnost rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení (68 %), finance na kvalitní materiál (57 %) a potřeba zlepšit ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (55 %). Další oblastí opatření, která by středním odborným školám mohla pomoci, spočívá v samotné lektorské oblasti, tj. v zajištění stáží lektorů či pracovníků škol ve firmách (55 %), proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. (51 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (47 %), v přípravě pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (47 %) a v pravidelné práci s autorizovanými osobami a výměnu zkušeností či aktualizací jejich vzdělávání apod. (také 47 %).

Často zmiňovanými opatřeními jsou i zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (47 %), potřeba aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (45 %), získání autorizací podle zákona 179\2006 Sb. (40 %) a zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik (36 %). Dále část středních odborných škol uvádí potřebu dostatku informací o NSK a procesu uznávání (32 %), podpory při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku (30 %) a kvalitního průběhu výběrového řízení na rekvalifikace (26 %).

Menší podíl SOŠ navrhuje opatření týkající se dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích, obsluze vybraných strojů apod., využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (obojí 19 %) a více učeben (15 %).

Graf 47: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Vzhledem k tomu, že jednou z nejméně frekventovaných aktivit středních odborných škol jsou rekvalifikace a u překážek uvádějí vyšší administrativní zátěž také v souvislosti s procesem zpracování dokumentace potřebných pro výběrová řízení, by školy uvítaly zejména, kdyby rekvalifikace pro úřady práce probíhaly bez výběrového řízení. Současně tomuto opatření přisuzují poměrně výraznou důležitost a tak je prioritním opatřením pro jejich rozvoj v oblasti dalšího vzdělávání.

Dalším často zmiňovaným opatřením pro rozvoj středních

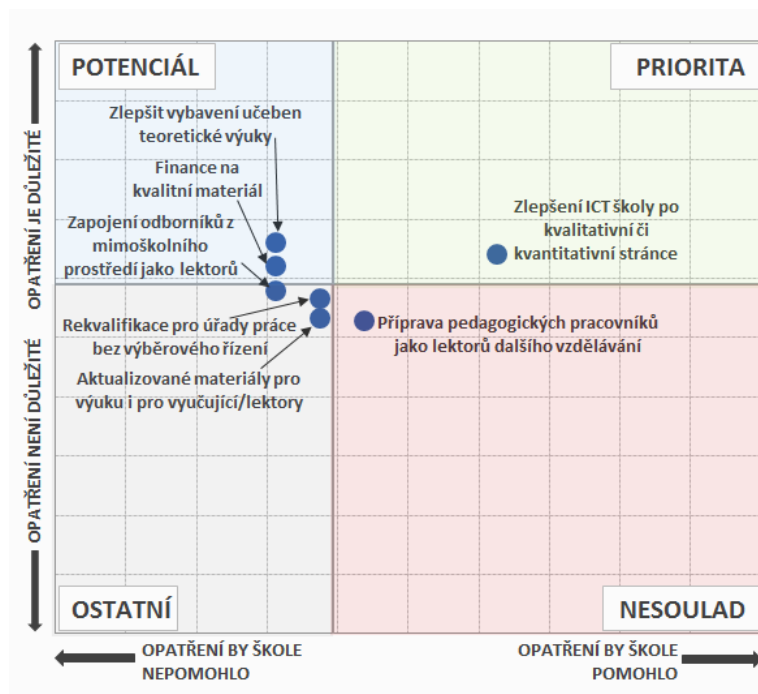
odborných škol v oblasti dalšího vzdělávání jsou finance na kvalitní materiál. Těmto financím přisuzují školy současně značnou důležitost a je opatřením s potenciálem pro další rozvoj škol v této oblasti. Částečný potenciál lze spatřovat i v zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a zajištění stáží lektorů či pracovníků škol ve firmách.

Potřebu proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. uvádějí SOŠ v menší míře a také je pokládají za méně důležité.

Z opatření, která by **gymnáziím** v této oblasti nejvíce pomohla, se nejčastěji jedná o zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (63 % škol) a přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (44 %). Dále gymnázia uvádějí potřebu realizace rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a zajištění aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující či lektory (oba 38 %). 31 % gymnázií upozorňuje na potřebu zlepšit vybavení učeben teoretické výuky, zajistit finance na kvalitní materiál a zapojit odborníky z mimoškolního prostředí jako lektory dalšího vzdělávání.

Již v menší míře gymnázia dále uvedly nutnost zajištění stáží lektorů a pracovníků školy ve firmách (19 %), proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace k výběrovému řízení apod. (13 %), potřebu pravidelné práce s autorizovanými osobami, vč. výměny zkušeností, aktualizace jejich vzdělávání apod. (13 %) a dostatku informací o NSK a procesu uznávání (také 13 %). Pouze ve výjimečných případech upozorňují i na potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích, obsluze vybraných strojů apod., podpory při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku či potřeby více učeben. Zbývající opatření gymnázia neuvádějí.

Graf 48: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Rozvoji gymnázií jako center celoživotního učení podle nich pomůže zejména zlepšení ICT školy po kvalitativní a kvantitativní stránce. Je to gymnázii nejčastěji zmiňované opatření v této oblasti a současně tomuto opatření přisuzují vysokou míru důležitosti. Pro gymnázia představuje zlepšení ICT vybavení školy prioritu v jejich rozvoji v oblasti dalšího vzdělávání.

Gymnázia jako druhé nejčastější opatření pro zlepšení rozvoje školy jako centra celoživotního učení uvedly přípravu pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání, na

straně druhé tomuto opatření přisuzují nižší důležitost.

Potřebu zlepšení vybavení učeben teoretické výuky a více financí na kvalitní materiál uvádějí gymnázia již v menší míře, ale považují je za poměrně důležité. V těchto aktivitách tedy lze spatřovat určitý potenciál pro jejich rozvoj v oblasti dalšího vzdělávání.

5.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj školy jako centra celoživotního učení“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

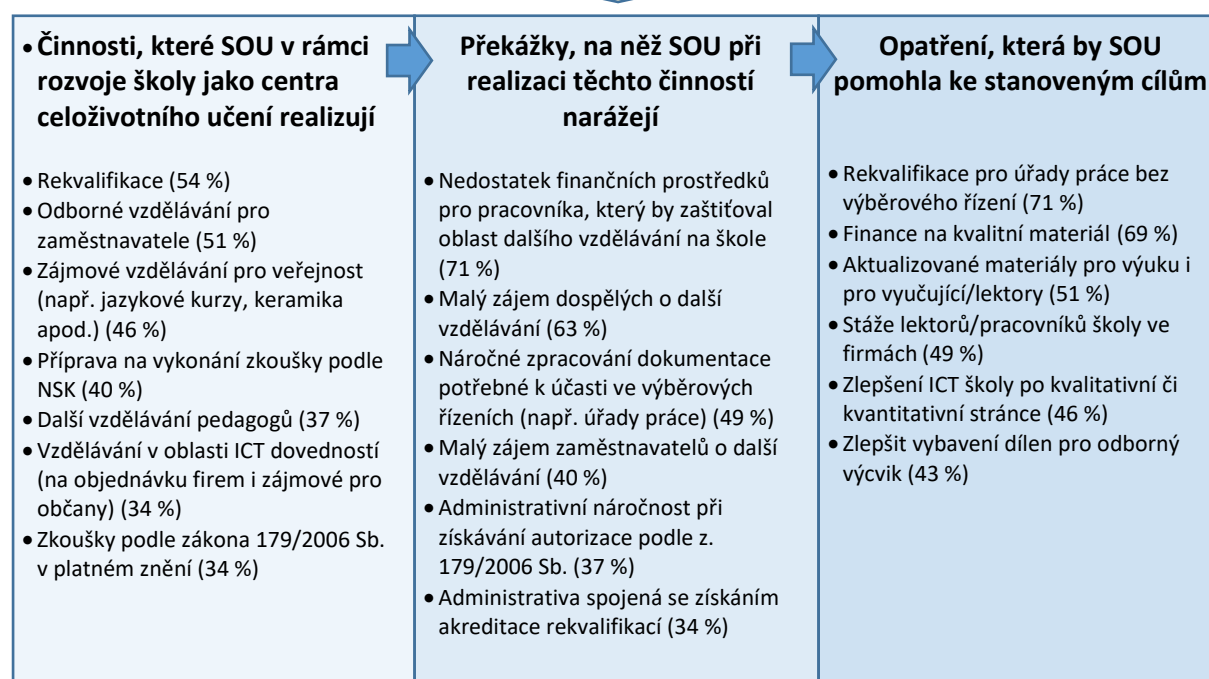
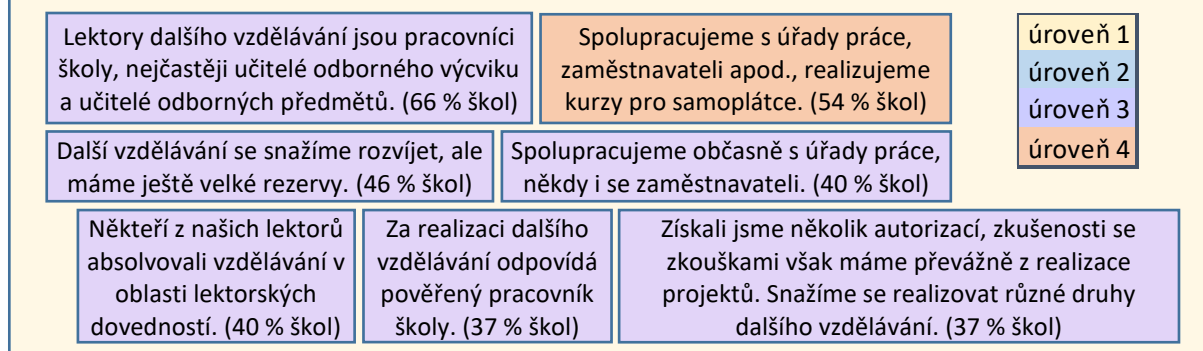
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj školy jako centra celoživotního učení* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

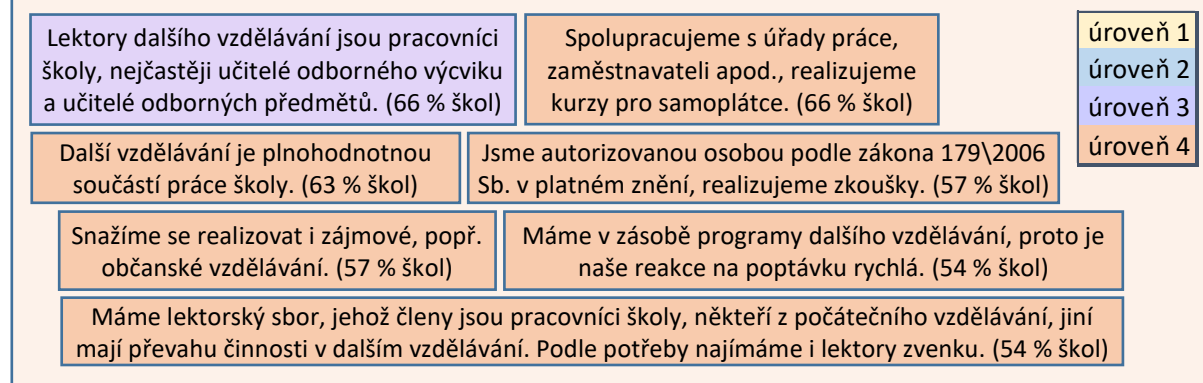
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *škola jako centrum celoživotního učení*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpurných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOU

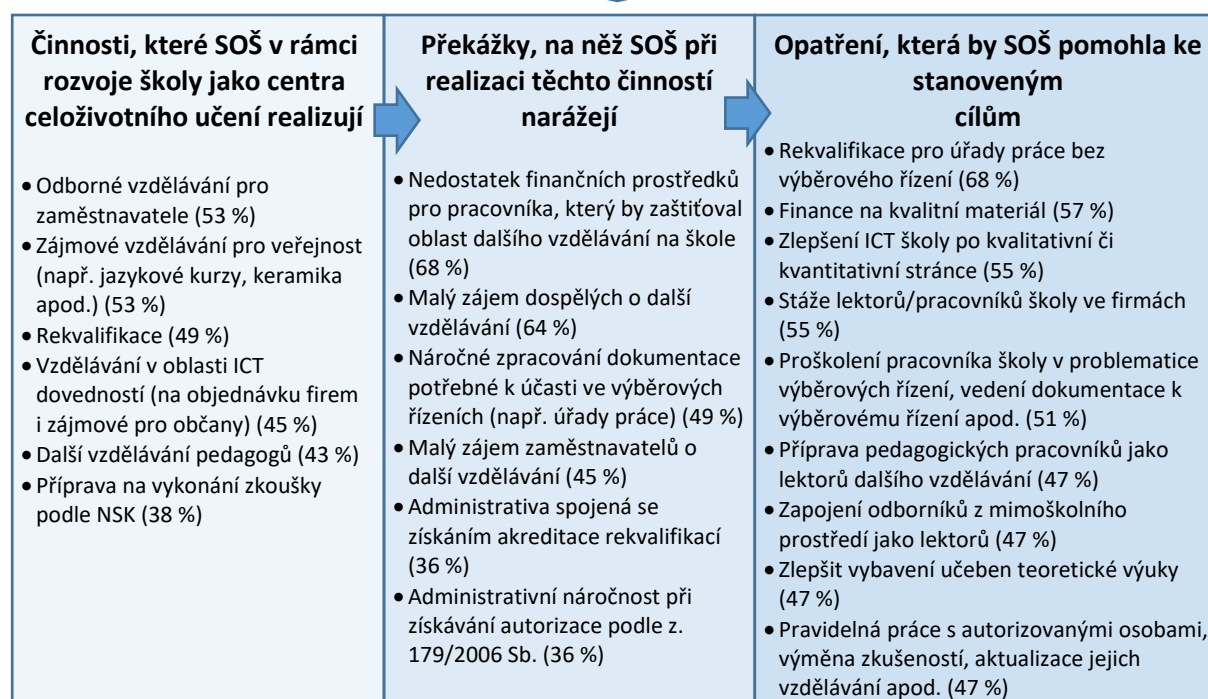
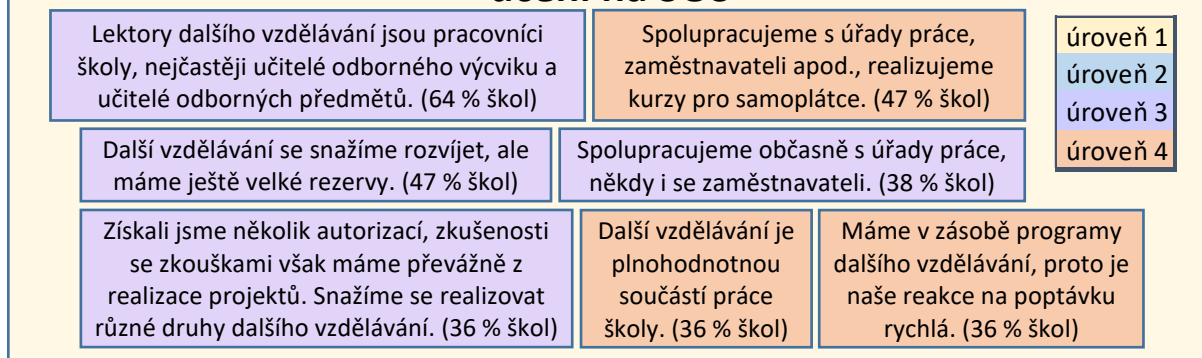

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila SOU

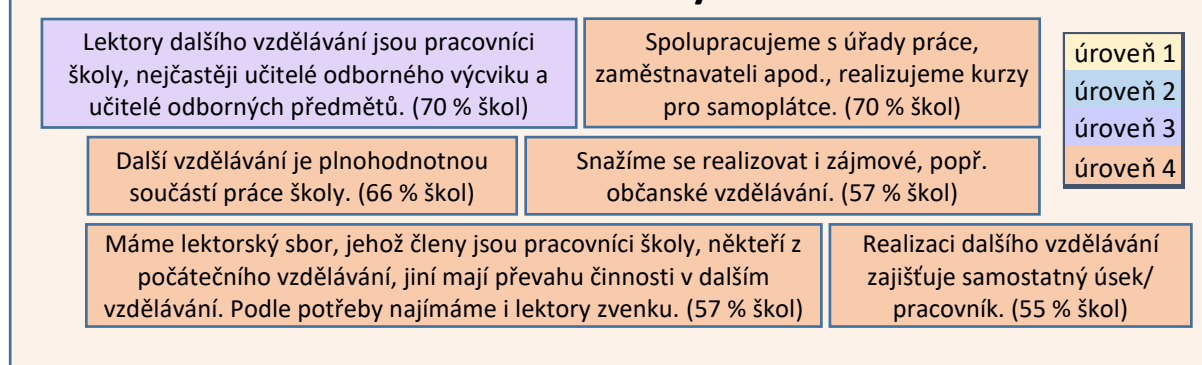

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOŠ

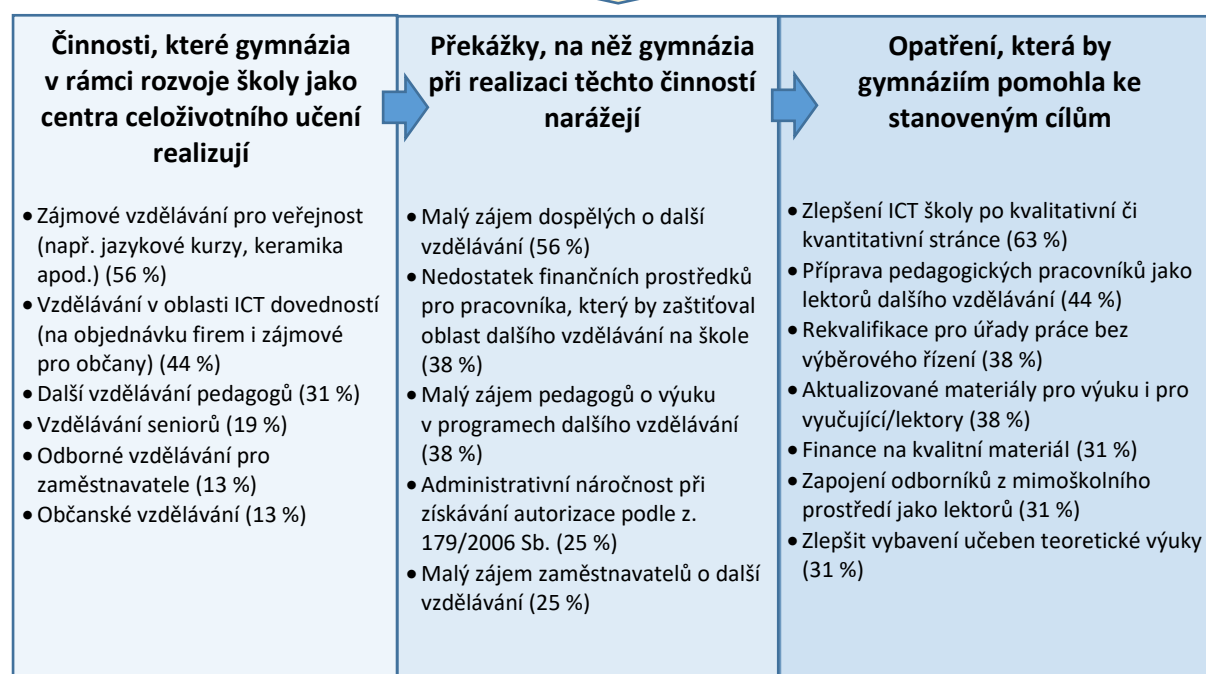

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovily SOŠ

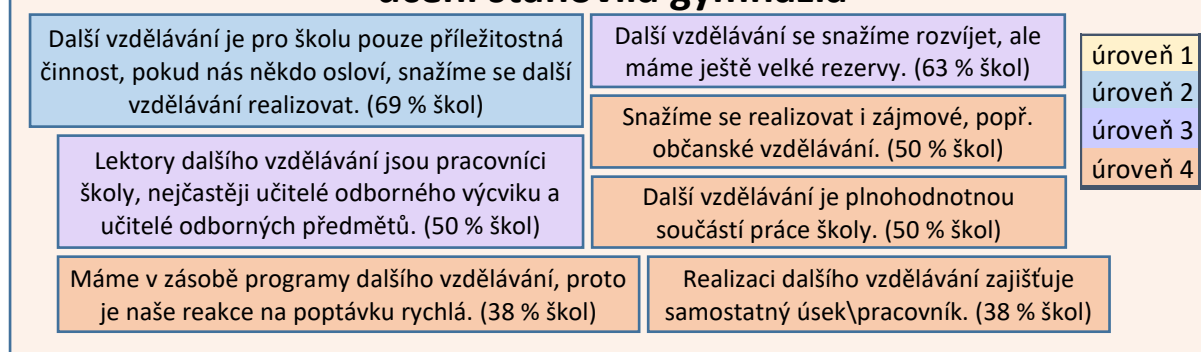

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Příloha 13: Současná úroveň rozvoje školy jako centra celoživotního učení a předpokládaný posun – podle typu školy

		Současná úroveň	Předpokládaný posun
SOU (N=35)	Průměrná úroveň	 33%	+ 15%
	Základní úroveň	 13%	+ 4%
	Mírně pokročilá úroveň	 13%	+ 2%
	Pokročilá úroveň	 44%	+ 6%
	Nejvyšší úroveň	 31%	+ 23%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň	 31%	+ 16%
	Základní úroveň	 7%	+ 1%
	Mírně pokročilá úroveň	 11%	+ 2%
	Pokročilá úroveň	 42%	+ 7%
	Nejvyšší úroveň	 31%	+ 24%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň	 17%	+ 13%
	Základní úroveň	 16%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	 27%	+ 4%
	Pokročilá úroveň	 24%	+ 14%
	Nejvyšší úroveň	 13%	+ 15%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň	 29%	+ 12%
	Základní úroveň	 5%	+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň	 13%	+ 7%
	Pokročilá úroveň	 20%	+ 13%
	Nejvyšší úroveň	 37%	+ 13%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň	 18%	+ 7%
	Základní úroveň	 14%	+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň	 14%	+ 0%
	Pokročilá úroveň	 33%	+ 5%
	Nejvyšší úroveň	 11%	+ 10%

Příloha 14: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení aktivně podílejí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Rekvalifikace	19	 54%	25	 36%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	18	 51%	26	 38%
	Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.)	16	 46%	34	 49%
SOŠ (N=47)	Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.)	25	 53%	34	 49%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	25	 53%	26	 38%
	Rekvalifikace	23	 49%	25	 36%
Gymnázium (N=16)	Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.)	9	 56%	34	 49%
	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany)	7	 44%	27	 39%
	Další vzdělávání pedagogů	5	 31%	29	 42%
VOŠ (N=10)	Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.)	6	 60%	34	 49%
	Další vzdělávání pedagogů	6	 60%	29	 42%
	Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany)	6	 60%	27	 39%
	Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele	6	 60%	26	 38%
Praktická škola (N=7)	Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.)	2	 29%	34	 49%
	Další vzdělávání pedagogů	2	 29%	29	 42%
	Rekvalifikace	2	 29%	25	 36%
	Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění	2	 29%	15	 22%

Příloha 15: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	25	71%	39	57%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	22	63%	39	57%
	Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních	17	49%	27	39%
SOŠ (N=47)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	32	68%	39	57%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	30	64%	39	57%
	Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních	23	49%	27	39%
Gymnázium (N=16)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	9	56%	39	57%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	6	38%	39	57%
	Malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání	6	38%	19	28%
VOŠ (N=10)	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	6	60%	39	57%
	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	5	50%	39	57%
	Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních	5	50%	27	39%
Praktická škola (N=7)	Nedostatek fin. prostředků pro prac., který by zaštiťoval oblast dalšího vzdělávání na škole	4	57%	39	57%
	Malý zájem dospělých o další vzdělávání	3	43%	39	57%
	Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání	3	43%	25	36%

Příloha 16: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	25	71%	39	57%
	Finance na kvalitní materiál	24	69%	37	54%
	Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory	18	51%	29	42%
SOŠ (N=47)	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	32	68%	39	57%
	Finance na kvalitní materiál	27	57%	37	54%
	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	26	55%	37	54%
	Stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách	26	55%	31	45%
Gymnázium (N=16)	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	10	63%	37	54%
	Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání	7	44%	30	43%
	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	6	38%	39	57%
	Aktualizované materiály pro výuku i pro vyučující/lektory	6	38%	29	42%
VOŠ (N=10)	Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce	7	70%	37	54%
	Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení	7	70%	39	57%
	Zlepšit vybavení učeben teoretické výuky	7	70%	28	41%
	Stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách	7	70%	31	45%
Praktická škola (N=7)	Finance na kvalitní materiál	4	57%	37	54%
	Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik	4	57%	22	32%

6 Rozvoj kariérového poradenství ve Zlínském kraji

Podle definice Evropské sítě politik celoživotního poradenství (ELGPN) je kariérové poradenství „Interakcí mezi kariérovým poradcem a jednotlivcem. Individuální nebo skupinový proces poradenství ve vzdělávání, zaměstnání a v rozhodování při přechodech a také při zvládání reakcí na změny po celou dobu života s důrazem na posilování sebeuvědomění, porozumění a usnadňování směřování k uspokojivému a smysluplnému životu a zaměstnání.“

Tato tematická oblast se soustředí na poradenství ve středním a vyšším odborném školství. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slibovat **snížení nezaměstnanosti absolventů, snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělávání** a naopak **vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání** a kteří se budou schopni snáze adaptovat na změny pracovního trhu v průběhu celé své životní-profesní dráhy.

Kariérové poradenství ve škole by ve své optimální podobě mělo mít svého **koordinátora kariérového poradenství** (koordinace podpůrných služeb, které škola svým žákům poskytuje). Nemělo by však být vykonáváno jen tímto jediným pracovníkem, ale podílet by se na něm měli **všichni pracovníci školy. Posláním školy je připravit mladého člověka na život, a tedy i na jeho kariérovou dráhu.** Kariérové poradenství by proto mělo být **provázáno s celou vzdělávací a výchovnou činností školy.** Vedle **obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů**, kde by se žáci měli mj. dozvídat, jak konkrétní znalosti, dovednosti, postoje či návyky využijí v pracovním životě, se jedná **zejména o rozvoj klíčových kompetencí, které jsou základem pro osobní rozvoj žáků, jejich aktivního zapojení do společnosti a uplatnění v životě. Osobní rozvoj žáků je nedílnou součástí kariérového poradenství** - se znalostí svých silných stránek a schopností reflexe těch slabých se žák může např. daleko **snáz rozhodovat o svém profesním zaměření** a daleko **snáz se bude adaptovat na pracovní trh a změny**, které v posledních letech přináší. Některé školy již dnes nenabízí kariérové poradenství pouze svým žákům, ale i širší veřejnosti.

Je zřejmé, že cesta k optimálnímu pojetí kariérového poradenství je v současných podmínkách pro většinu škol dlouhá a náročná. Lze ji však zvládat postupně a dosahovat takové úrovně, která je pro školu v daném časovém období realistická.

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- **Kurikulární oblast**, kde žáci dostávají užitečné informace či absolvují praktická cvičení v rámci běžné výuky (např. průřezové téma Člověk a svět práce).
- **Oblast interních služeb kariérového poradenství**, kde žáci školy mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství, pro které byl vyčleněn prostor a které poskytuje adekvátně vzdělaná osoba.
- **Oblast externích služeb kariérového poradenství**, kde škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť (např. PPP, IPS ÚP) nebo si škola platí služby, které by jinak měla problém zajistit (např. sběr a vyhodnocení psychometrických dat).

Obecně lze říci, že kariérové poradenství ve středním školství se realizuje prostřednictvím několika forem, které by v optimálním případě měly být propojené a vzájemně se doplňovat:

- **Diagnostika a sebepoznání:** Poradce (případně jiný specialista) pomáhá klientovi uvědomit si jeho charakteristiky (zájmy, předpoklady, limity). Využívá přitom různé diagnostické metody a prostředky (rozhovor, zájmové dotazníky, osobnostní testy, výkonové testy, projekční metody aj.).
- **Vzdělávání:** Klient (žák, student) si osvojuje kompetence vedoucí k jeho osobnímu rozvoji - schopnost **identifikovat** a vyhodnocovat dostupné informační zdroje a poradenské

služby, schopnost rozhodovat se, plánovat svou **kariérovou** dráhu, schopnost komunikovat (návzik přijímacího pohovoru apod.), schopnost adaptovat se na změny v průběhu své vzdělávací či pracovní dráhy apod.

- **Poskytování informací:** Klient (žák, student) dostává nabídku informací. Poradce mu buď podá konkrétní informace na základě jeho dotazu, nebo mu doporučí určité informační zdroje.
- **Komplexní poradenství:** Poradce poskytuje klientovi komplexní poradenskou podporu v návaznosti na jeho konkrétní situaci a potřeby. Možnosti by mu měly být předkládány tak, aby se na jejich základě dokázal klient sám rozhodovat. Součástí komplexního poradenství přitom jsou i všechny tři výše uvedené formy, v míře a úrovni odpovídající situaci a potřebám klienta.

Hlavní zjištění

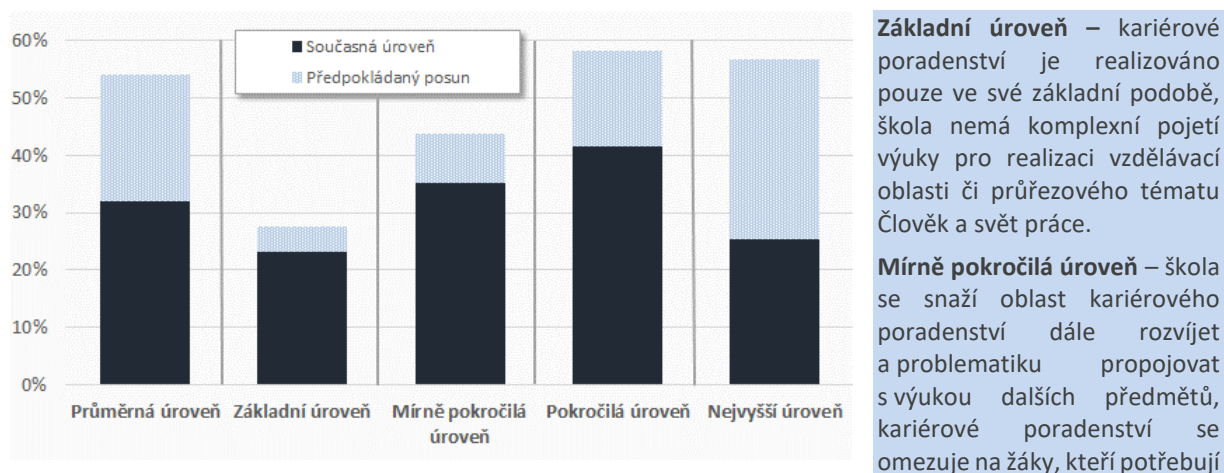
- Největší množství aktivit na podporu rozvoje kariérového poradenství vykonávají školy na pokročilé úrovni, tj. na úrovni komplexně zpracovaného pojetí kariérového poradenství, přičemž služby kariérového poradenství obsahují i prvky prevence předčasných odchodů ze škol. O nejvýraznější nárůst prováděných aktivit budou usilovat na nejvyšší úrovni - školy deklarují zájem o vytvoření interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého budou zapojeni také externí pracovníci. V této oblasti projevují značnou aktivitu všechny typy škol.
- Školy uvádějí, že nejčastěji organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků, současně této aktivitě školy nepřikládají velkou důležitost. Pro SOU, SOŠ a VOŠ má prioritní význam realizace odborného výcviku/praxe v reálném pracovním prostředí. Stejně jako gymnázia navazují spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, tuto aktivitu ale také nepokládají za velmi důležitou. Jistým potenciálem pro SOU a SOŠ je spolupráce s rodiči a pro gymnázia poskytování individuálních služeb kariérového poradenství žákům.
- Školy při rozvoji kariérového poradenství nejčastěji narážejí na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (pouze u praktických škol je to až druhotným problémem) a nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství. Praktické školy, ale i SOU a SOŠ, se setkávají s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů, VOŠ s malým zájmem ze strany zaměstnavatelů.
- Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v rozvoji kariérového poradenství, je získání finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. Tomuto opatření školy přikládají i značnou důležitost, je tedy prioritním opatřením v této oblasti. Pro SOU a SOŠ má velký význam i zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy, pro gymnázia vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a rozvoj spolupráce s VŠ.

6.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci kariérového poradenství střední a vyšší odborné školy v rámci jednotlivých úrovní nejčastěji vykonávají činnosti, jež je možné zařadit do pokročilé úrovně (42 %), pro kterou je charakteristické komplexní pojetí kariérového poradenství s prvky prevence předčasných odchodů, nebo do mírně pokročilé úrovně (35 %), v rámci které se školy snaží o další rozvoj kariérového poradenství a propojení problematiky s výukou dalších předmětů. V rámci nejvyšší úrovně, charakteristické vytvořením interním systémem kariérového poradenství a rozvíjením této oblasti prostřednictvím dalších dílčích činností, vykonávají střední a vyšší odborné školy čtvrtinu činností. Nejmenší podíl aktivit (23 %) je školami vykonáván v rámci základní úrovně, tj. kariérové poradenství je realizováno v základní podobě.

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 31 %). O něco méně výrazný posun (o 17 %) lze předpokládat u činností spadajících do pokročilé úrovně. V rámci mírně pokročilé úrovně by dle odpovědí škol měl být do budoucna zaznamenán posun o 9 % a jen k velice nízkému posunu (o 4 %) by podle vyjádření škol mělo dojít v případě činností vázaných na základní úroveň.

Graf 49: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun

změnit obor.

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství, služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů, školy v rámci této oblasti příležitostně spolupracují s externími odborníky a sociálními partnery, kariérové poradenství je využíváno především vyššími ročníky, pozornost je věnována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

Z hlediska jednotlivých typů škol (viz. Příloha 17) v rámci kariérového poradenství realizují, **SOU a SOŠ** aktivity, jež lze zařadit především do pokročilé úrovně (44 % SOU a 46 % SOŠ). SOU i SOŠ vyvíjí další činnosti na mírně pokročilé i nejvyšší úrovni. **VOŠ** vykonávají nejvíce činností spadajících do pokročilé úrovně (40 %). Nejvýraznější posun u SOU, SOŠ i VOŠ lze očekávat v nárůstu činnosti v rámci nejvyšší úrovně, tj. školy směřují své činnosti k vytvoření interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství.

Gymnázia realizují aktivity především v rámci pokročilé (39 %) a mírně pokročilé úrovně (36 %). Mají zájem o systematické rozvíjení kariérového poradenství doplněné o další dílčí činnosti (nejvyšší úroveň – předpokládaný posun o 36 %).

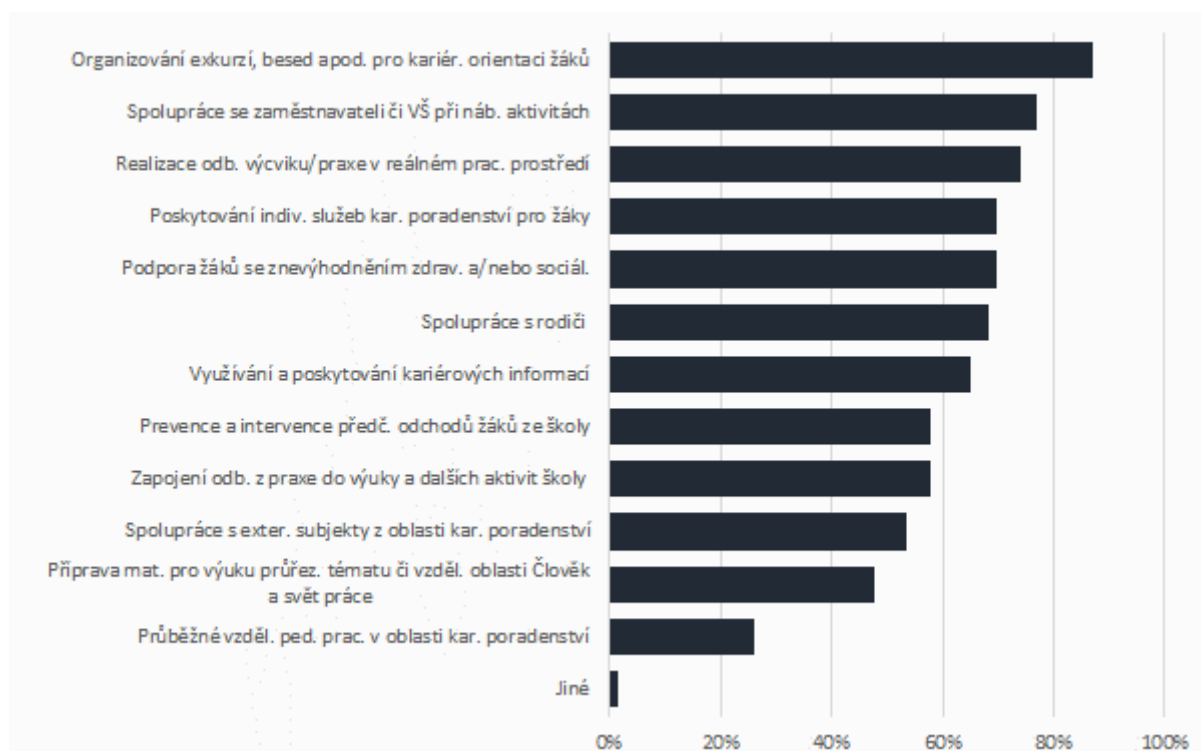
V případě **praktických škol** je kariérové poradenství realizováno v rámci pokročilé (33 %) a základní úrovně (29 %). Praktické školy nicméně mají zájem o další rozvíjení kariérového poradenství a vytvoření interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství (nejvyšší úroveň – předpokládaný posun o 27 %).

6.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

Střední a vyšší odborné školy ve Zlínském kraji se v rámci rozvoje kariérového poradenství velice aktivní a v převážné většině se zaměřují především na organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (87 %). Častá je ale také i spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (77 %) a realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí (74 %). Dále školy poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (70 %), poskytují podporu žákům se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (také 70 %), spolupracují s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů ze školy, 68 %) a poskytují kariérové informace (65 %).

Školy se také poměrně často zaměřují na prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (58 %) a zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit (také 58 %). Dále školy spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (54 %) a připravují materiály pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (48 %). V nejmenší míře se školy věnují se průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (26 %).

Graf 50: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z hlediska typu školy (viz. Příloha 18) se v rámci aktivit v oblasti kariérového poradenství **střední odborné školy** a **střední odborná učiliště** zaměřují především na realizaci odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí (91 % SOU a 94 % SOŠ), na organizování exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků (89 % SOU, 94 % SOŠ) a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (80 % SOU, 87 % SOŠ). SOU také spolupracují s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčas. odchodů ze školy, 80 %).

Vyšší odborné školy jsou v oblasti kariérového poradenství aktivní především v organizování exkurzí a besed pro kariérovou orientaci žáků, v realizaci odborného výcviku či praxi na pracovištích a v zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (tyto tři aktivity uvedlo 90 % VOŠ).

Gymnázia uvádí celou řadu aktivit. Nejčastěji spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (94 %) a organizují exkurze a besedy pro kariérovou orientaci žáků (88 %). Z dalších aktivit především poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (75 %).

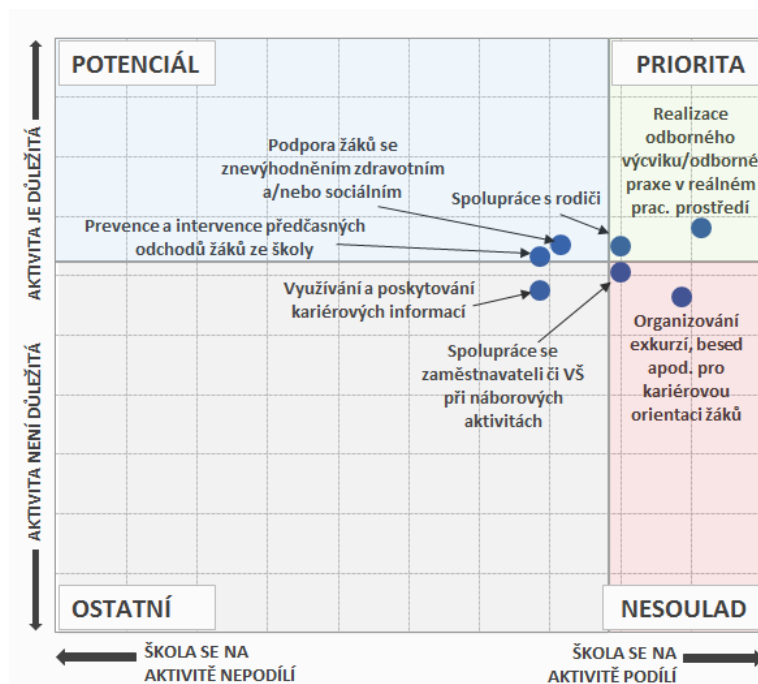
Praktické školy především podporují žáky se zdravotním či sociálním znevýhodněním, organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupracují s rodiči např. představením profese rodičů ve škole, řešením předčasných odchodů ze školy (vše 86 %).

6.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Pokud jde o aktivity, na nichž se školy podílí, **střední odborná učiliště** se v rámci rozvoje kariérového poradenství v drtivé většině zaměřují na realizaci odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí (91 %), a na organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (89 %). V hojné míře SOU spolupracují s rodiči např. představením profese rodičů ve škole, řešením předčasných odchodů ze školy (80 %) i se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (také 80 %).

Školy se dále věnují podpoře žáků se sociálním nebo zdravotním znevýhodněním (71 %), prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (69 %) a využívání a poskytování kariérových informací (69 %). Dvě třetiny škol poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky. V menší míře pak střední odborná učiliště zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (60 %), spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (57 %) a věnují se přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (46 %). Spíše výjimečně se střední odborná učiliště věnují průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (20 %).

Graf 51: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení škol do jednotlivých činností v oblasti rozvoje kariérového poradenství představuje hlavní prioritu středních odborných učilišť realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí. Tuto aktivitu zmiňovaly školy nejčastěji a zároveň ji považují za velmi důležitou.

Za další prioritu lze označit spolupráci s rodiči např. představením profese rodičů ve škole či řešením předčasných odchodů ze školy. SOU tuto aktivitu realizují poměrně ve velké míře a považují ji za důležitou.

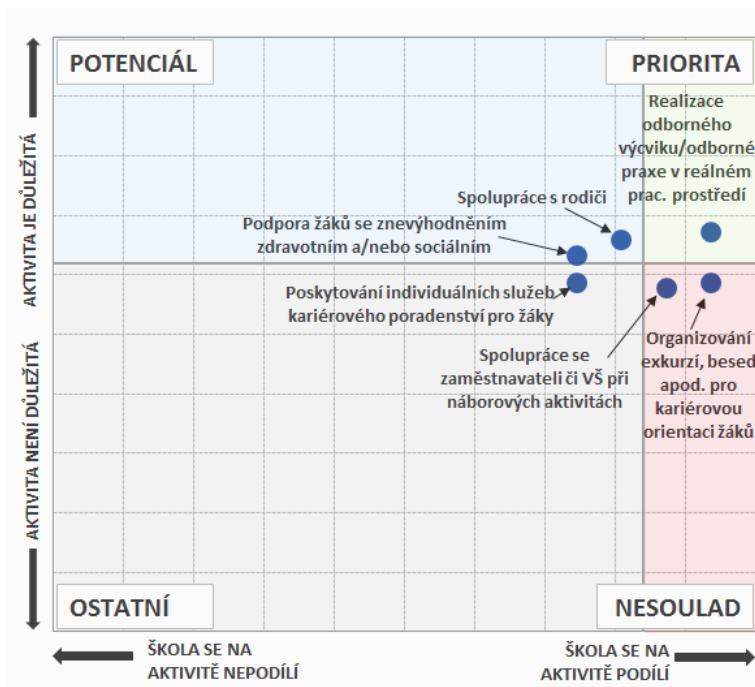
Určitými potenciály středních odborných učilišť v rozvoji oblasti kariérového poradenství jsou podpora žáků se zdravotním či sociálním znevýhodněním a prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy. I když se na těchto aktivitách SOU, podílejí spíše v menší míře, pokládají je za relativně důležité.

Střední odborná učiliště také organizují exkurze, besedy apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, nicméně těmto aktivitám přiřazují v porovnání s jinými menší důležitost. V tomto případě tedy dochází k jistému nesouladu mezi četností realizovaných aktivit a jim vyjádřených důležitostmi.

Střední odborné školy se v rámci rozvoje kariérového poradenství nejvíce zaměřují na realizaci odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí (94 %) či organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (také 94 %). Ve velké míře také spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (87 %) a s rodiči (81 %), věnují se podpoře žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (74 %) a poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (74 %).

SOŠ se rovněž věnují zapojování odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (72 %), obecnému využívání a poskytování kariérových informací (70 %) a prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (68 %). V menší míře jsou střední odborné školy aktivní ve spolupráci s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (55 %), v přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (49 %) a v průběžném vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (28 %).

Graf 52: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, hlavní prioritou pro střední odborné školy je realizace odborného výcviku či praxe v reálném pracovním prostředí. Toto opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň mu ve srovnání s ostatními přiřazují nejvyšší důležitost.

Mezi další opatření, která školám mohou pomoci a jsou pro ně důležitá, patří jednak spolupráce s rodiči např. představením profese rodičů ve škole či řešením předčasných odchodů ze školy, jednak podpora žáků se

zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Tato opatření uvedlo menší množství škol, ale jsou pro ně ve srovnání s ostatními nadprůměrně důležitá.

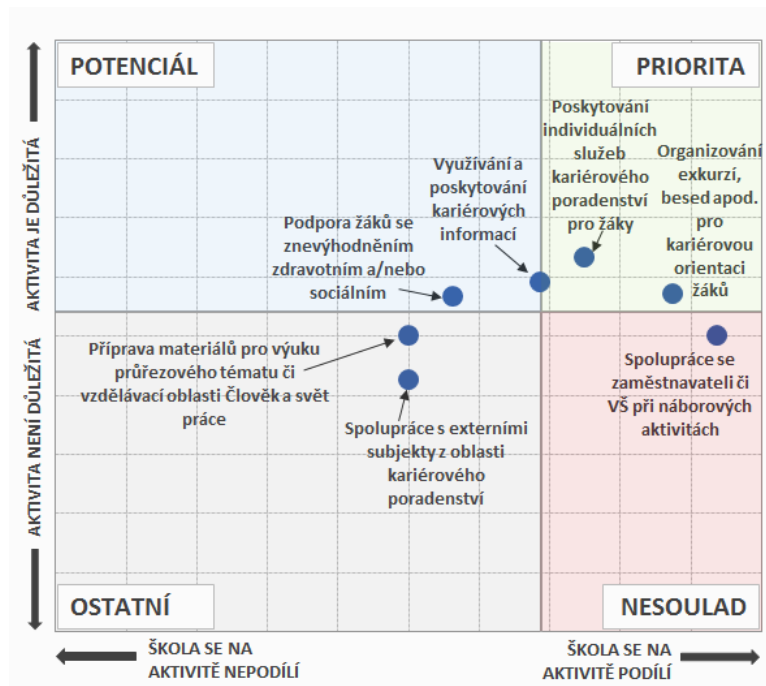
SOŠ se ve velké míře věnují organizování besed a exkurzí pro kariérovou orientaci žáků a také spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, důležitost těchto položek nicméně není

až tak vysoká. Tyto aktivity se tak nachází v nesouladu (v nesouladu mezi četností prováděných aktivit a jim přisuzované důležitosti).

Gymnázia se v rámci oblasti rozvoje kariérového poradenství soustředí především na spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (94 %) a organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (88 %). V hojně míře školy také poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (75 %) a využívají a poskytují kariérové informace (69 %). Dále se zaměřují na podporu žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (65 %).

Polovina škol se zabývá přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a spolupracuje s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství. V menší míře se školy věnují prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy, realizaci odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí, dále spolupracují s rodiči např. představením profese rodičů ve škole či řešení předčasných odchodů ze školy, zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy a věnují se průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (vše 31 %).

Graf 53: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti a zapojení gymnázií do jednotlivých činností v oblasti rozvoje kariérového poradenství představuje prioritu gymnázií organizování besed a exkurzí pro kariérovou orientaci žáků a poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky. Do těchto aktivit se školy zapojují relativně často a zároveň je ve srovnání s ostatními považují za velice důležité.

Za poměrně důležité aktivity považují gymnázia poskytování kariérových informací a zajišťování podpory žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Vzhledem

k tomu, že tyto aktivity vykonává menší podíl škol, představují pro gymnázia potenciál dalšího rozvoje kariérového poradenství.

Gymnázia nejčastěji spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, nicméně této aktivitě přiřkládají nižší míru důležitosti, čím se ocitají v jistém nesouladu (četnost vykonávané aktivity a míra její důležitosti).

Méně aktivní jsou gymnázia ve spolupráci s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství a v přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce a současně je považují i za méně důležité aktivity.

6.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj kariérového poradenství na školách, školy nejčastěji zmiňují nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství (61 %). V menší míře školy dále poukazují na rovněž nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství a malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (obojí 43 %). Jako značně problematická se ukazuje i absence pozice samostatného kariérového poradce (33 %). Školy uvádějí, že o kariérové poradenství je malý zájem i ze strany zaměstnavatelů (32 %).

Střední a vyšší odborné školy se potýkají také s nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (30 %), s nedostatečným vzděláním kariérových či výchovných poradců (26 %) či s nedostatkem příležitostí pro vzdělávání kariérových poradců (23 %). S tím souvisí i problémy části škol s nedostačujícími možnostmi pro zajištění externího kariérového poradenství (23 %). Za spíše marginální problémy lze označit nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (13 %), resp. nedostatečnou podporu oblasti kariérové orientace ve škole (9 %). Na překážky v rámci rozvoje kariérového poradenství nenaráží 9 % škol Zlínského kraje.

Graf 54: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Při pohledu na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 19) **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** narážejí především na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve školách (66 % SOU a 64 % SOŠ), na malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a jejich rodičů (54 % SOU a 47 % SOŠ) a na nízkou časovou dotaci poradců pro poskytování služeb kariérového poradenství (43 % SOU a 49 % SOŠ). **VOŠ** zmiňují také především nedostatečné finanční prostředky (70 %). Upozorňují dále na malý zájem o kariérové poradenství ze strany zaměstnavatelů (polovina z nich).

Gymnázia jsou nejvíce omezena nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění kariérového poradenství (63 %), nízkou časovou dotací poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (56 %), nedostatečným technickým a materiálovým zabezpečením pro kariérové poradenství (44 %) a nedostatkem příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců (také 44 %).

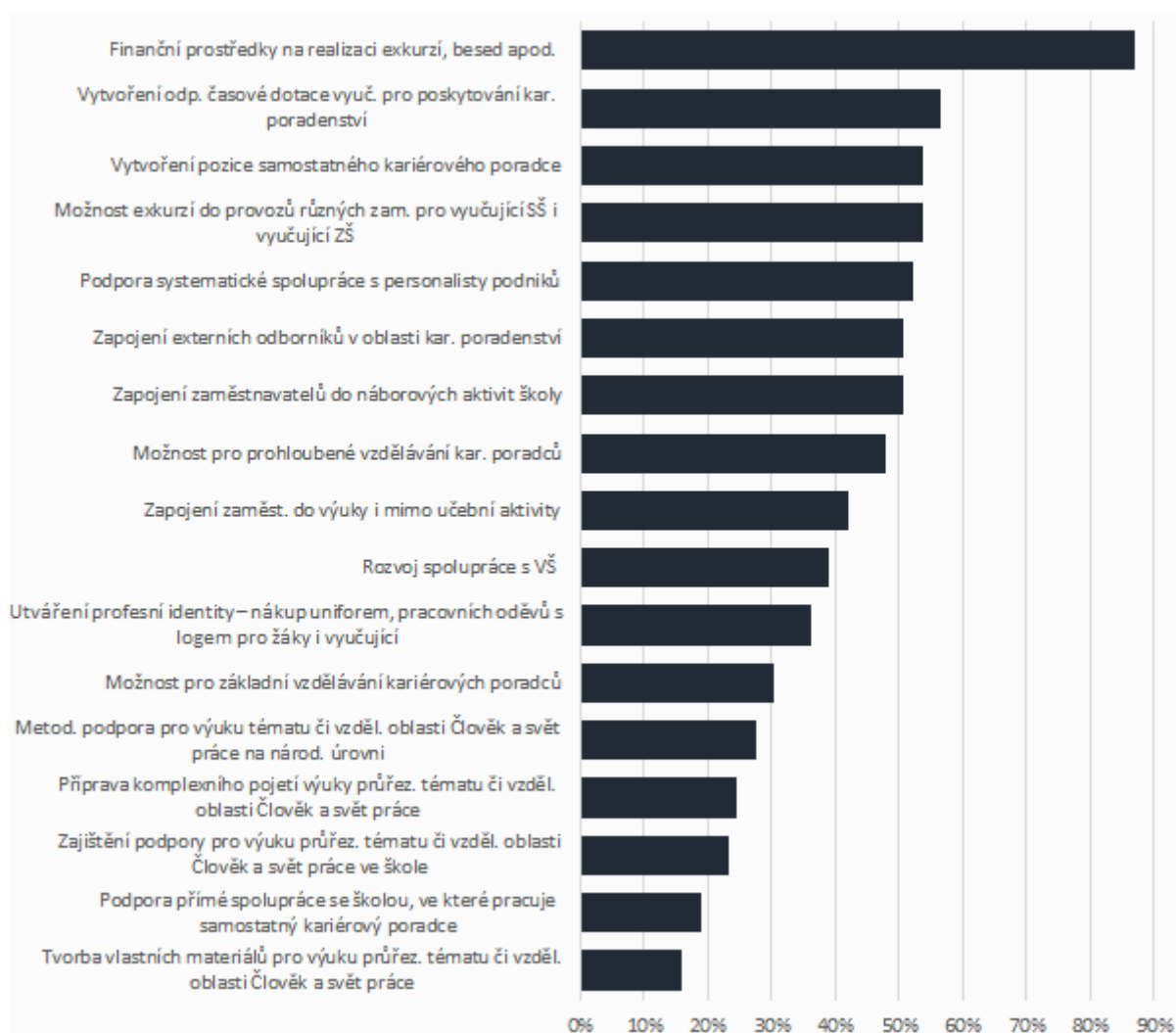
V oblasti rozvoje kariérového poradenství **praktické školy** upozorňují především na malý zájem o kariérové poradenství a to strany žáků a rodičů (71 %), i ze strany zaměstnavatelů (43 %).

6.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Jednoznačně nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v rozvoji kariérového poradenství, je získání finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (87 %). Z hlediska samotného zabezpečení kariérového poradenství na školách za velice důležitá opatření považují školy vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (57 %) i vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (54 %).

Významnou oblastí podpory rozvoje kariérového poradenství je spolupráce se zaměstnavateli, ať už se jedná o možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ (54 %), podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (52 %), zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (51 %) či zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (také 51 %). Významným opatřením je pro školy také možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (48 %).

Graf 55: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství

Za důležité považují školy také zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (42 %) a rozvoj spolupráce s VŠ (39 %). 36 % škol doporučuje přijmout opatření, které by utvářelo profesní identitu (např. nákup uniforem). Část škol by uvítala i možnost základního vzdělávání kariérových poradců (30 %).

Méně frekventovaná jsou opatření dotýkající se průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, ať už se jedná o zajištění metodologické podpory pro výuku (28 %), přípravu komplexního pojetí výuky (25 %), podpory pro výuku (23 %) nebo tvorbu vlastních výukových materiálů pro výuku (16 %). Nejméně často zmiňovaným opatřením, podpora přímé spolupráce se školou, v níž pracuje samostatný kariérový poradce (19 %).

Z hlediska typu školy (viz. Příloha 20) by z navržených opatření **SOU** a **SOŠ** nejvíce uvítaly finanční prostředky na realizaci exkurzí a besed (80 % SOU, 87 % SOŠ). Z dalších opatření pak zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (66 % SOU, 62 % SOŠ) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ (60 % SOU, 64 % SOŠ). SOU dále podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (60 %) a SOŠ vytvoření odpovídající časové dotace pro poskytování služeb kariérového poradenství (62 %).

VOŠ nejvýrazněji deklarují potřebu dostatečných finančních prostředků na realizaci exkurzí a besed a možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (obojí 70 %). Dále uvítají vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (obojí 60 %).

Gymnázia také poukazují především na potřebné finanční prostředky na realizaci exkurzí a besed (71 %) a na potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (75 %). Z dalších opatření uvádějí vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (obojí 63 %).

Praktické školy se shodují v potřebě zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí a besed. V menší míře zmiňují potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (obojí 57 %).

6.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

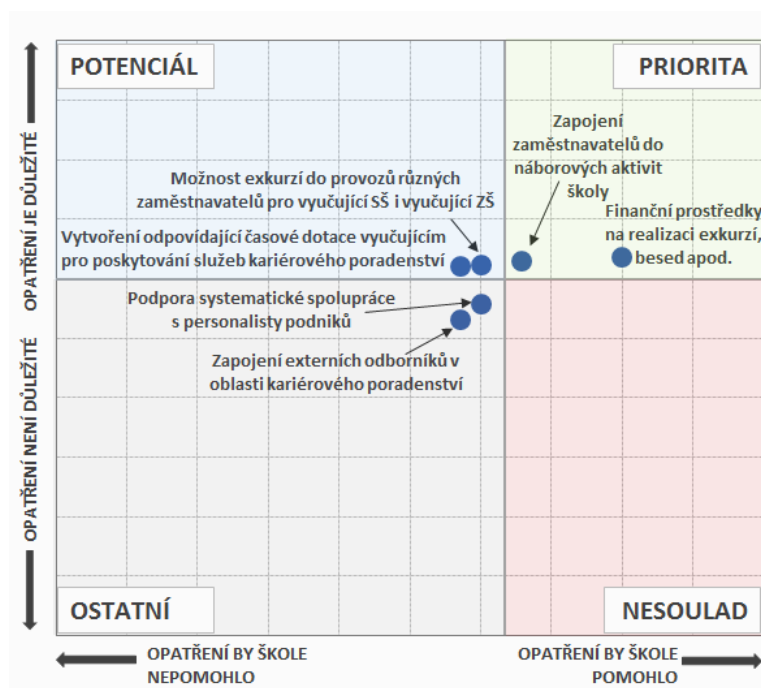
Nejčastěji zmiňovaným opatřením **středních odborných učilišť**, které by jim mělo pomoci v rozvoji kariérového poradenství, jsou finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (80 %). Školy dále zdůrazňují potřebu rozvoje oblasti spolupráce se zaměstnavateli, ať už se jedná o zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (66 %), možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (60 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (60 %) či zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (57 %).

Relativně často střední odborná učiliště zmiňují rovněž opatření, která se vztahují k personálnímu a časovému zajištění kariérového poradenství na škole. Jedná se především o vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (57 %), či vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (54 %) a možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (51 %). Polovina škol uvádí potřebu utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující.

SOU dále uvádějí potřebu zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (40 %), rozvoj spolupráce s VŠ (34 %), možnost pro základní vzdělávání kariérových poradců (26 %) i opatření dotýkající se průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, ať už jde o metodickou podpory pro výuku (37 %), zajištění podpory pro výuku (26 %), přípravu komplexního pojetí výuky

(23 %) či tvorbu vlastních výukových materiálů (17 %). V malé míře je uváděna i potřebná podpora přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (17 %).

Graf 56: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska využitelnosti a důležitosti jednotlivých opatření na podporu rozvoje kariérového poradenství představuje největší prioritu středních odborných učilišť zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. Toto opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň je pro ně v porovnání s ostatními nejdůležitější.

Mezi další opatření, které by školám pomohlo a je pro ně nadprůměrně důležité, patří zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy.

Prostor pro další rozvoj

kariérového poradenství by mohlo přinést vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů, a to jak pro vyučující středních, tak i základních škol – přestože tato opatření jsou zmiňována méně často, SOU jim přikládají velkou důležitost.

Mezi opatření, jejichž důležitost je relativně nižší než v případě prioritních opatření a jsou zároveň školami zmiňována méně často, lze zařadit podporu systematické spolupráce s personalisty podniků a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství.

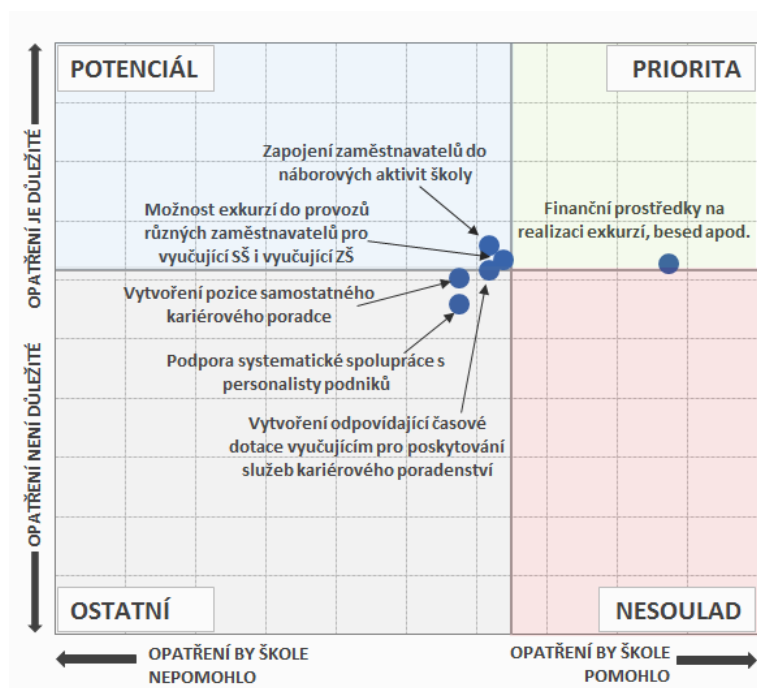
Pokud jde o opatření, která by **středním odborným školám** pomohla v rozvoji kariérového poradenství, jednoznačně nejčastěji školy zmiňují získání finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (87 %). Dále zdůrazňují i možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (64 %) či zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (62 %) a vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (62 %).

Školy v oblasti personálního zajištění kariérového poradenství by dále uvítaly vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (57 %) a rovněž mít více možností pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (53 %). Z oblasti spolupráce se zaměstnavateli školy zmiňují také podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (57 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (51 %) či zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (47 %).

SOŠ navrhuje i možnost utváření profesní identity např. nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (43 %), rozvoj spolupráce s VŠ (40 %) a více možností pro základní vzdělávání kariérových poradců (30 %). Méně často školy uvádějí potřebu dotýkající se průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, ať už jde o metodickou podporu pro výuku (26 %), přípravu komplexního pojetí výuky (také 26 %), zajištění podpory pro výuku (23 %), či tvorbu vlastních

výukových materiálů (15 %). Pětina škol navrhuje i podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce.

Graf 57: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění využitelnosti a důležitosti jednotlivých opatření na podporu rozvoje kariérového poradenství představuje prioritu středních odborných škol zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. Toto opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň mu ve srovnání s ostatními přiřkládají i poměrně vysokou důležitost.

Možnost exkurzí do provozů zaměstnavatelů pro vyučující ze SŠ i ZŠ a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit škol jsou opatření, která školy zmiňovaly v menší míře, ale přisuzují jim značnou důležitost. Představují

tedy pro střední odborné školy určitý potenciál, který mohou v oblasti rozvoje kariérového poradenství více rozvíjet. Částečně lze za opatření s potenciálem označit i vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství.

Střední odborné školy v relativně větší míře uváděly i potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce a podpory systematické spolupráce s personalisty podniků, na druhou stranu je nepovažují za nadprůměrně důležitá.

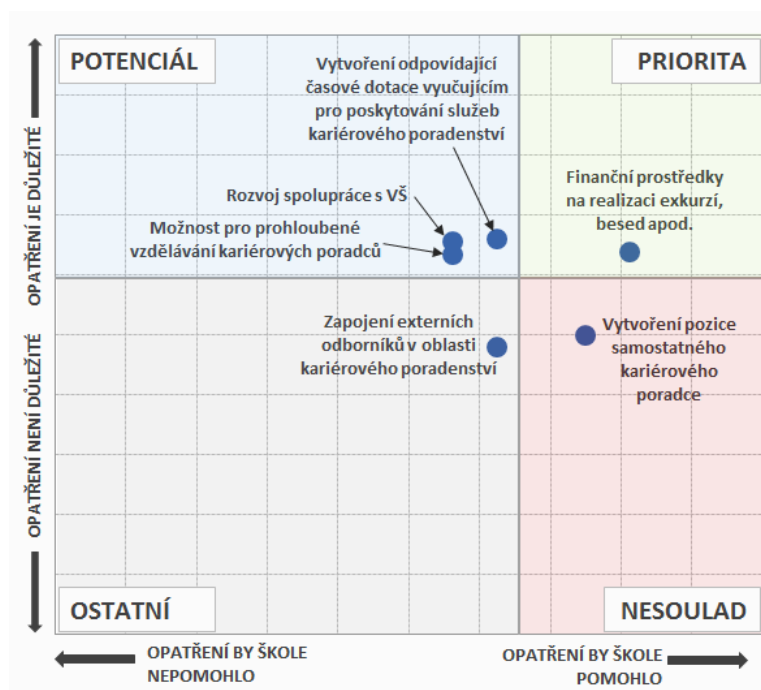
Gymnázia z opatření, která by jim pomohla v rozvoji kariérového poradenství, jednoznačně nejčastěji zmiňují získání finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (81 %) a potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (75 %). Již v menší míře gymnázia zdůrazňují vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (obojí 63 %).

Část gymnázií by uvítala podporu rozvoje spolupráce s VŠ (56 %), možnost pro prohloubené (56 %) či základní (31 %) vzdělávání kariérových poradců a zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učebních aktivit (31 %). Čtvrtina gymnázií uvádí i možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ a podporu systematické spolupráce s personalisty podniků. Z opatření týkajících se spolupráce se zaměstnavateli gymnázia dále uvedla nutnost zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (19 %). Z dalších aktivit gymnázia zmiňovala podpora přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce a utváření profesní identity např. nákupem uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (obojí 19 %).

Opatření, které se týkají průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole, uvedla pouze menší část gymnázií, a to především zajištění podpory pro jeho výuku a metodické podpory pro

výuku na národní úrovni (obojí 25 %), příprava komplexního pojetí výuky tohoto průřezového tématu a tvorbu vlastních materiálů pro jeho výuku (pouze 13 %).

Graf 58: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními na podporu rozvoje kariérového poradenství na školách měli zohlednit jejich důležitost, představují největší prioritu gymnázií zajištění finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. Toto opatření uvedlo nejvíce gymnázií a zároveň jej ve srovnání s ostatními opatřeními považují za poměrně důležité.

Za určitý potenciál lze označit vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství, rozvoj spolupráce s VŠ i možnost pro prohloubeného

vzdělávání kariérových poradců, neboť těmto opatřením přikládají gymnázia poměrně vysokou důležitost, nicméně je zmiňují méně často než prioritnímu opatření.

Potřebu vytvoření pozice samostatného kariérového poradce uvedla gymnázia v hojné míře, ale tomuto opatření nepřikládají výraznější důležitost, nachází se tedy v určitém nesouladu z hlediska četnosti a přisuzované důležitosti.

6.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj kariérového poradenství“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoj kariérového poradenství* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *kariérového poradenství*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav kariérového poradenství na SOU

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (63 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (51 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (49 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (49 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (49 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (49 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci kariérového poradenství realizují

- Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí (91 % škol)
- Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (89 % škol)
- Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (80 % škol)
- Spolupráce s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů ze školy) (80 % škol)
- Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním (71 % škol)
- Využívání a poskytování kariérových informací (69 % škol)
- Prevence a intervence předčasných odchodů žáků ze školy (69 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole (66 % škol)
- Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (54 % škol)
- Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (43 % škol)
- Absence pozice samostatného kariérového poradce (40 % škol)
- Malý zájem ze strany zaměstnavatelů (29 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství (29 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (80 % škol)
- Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (66 % škol)
- Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (60 % škol)
- Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (60 % škol)
- Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (57 % škol)
- Zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (57 % škol)

Cíle, které si SOU stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (77 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (77 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Systematicky sledujeme předčasné odchody žáků, s výsledky sledování cíleně pracujeme. (69 % škol)

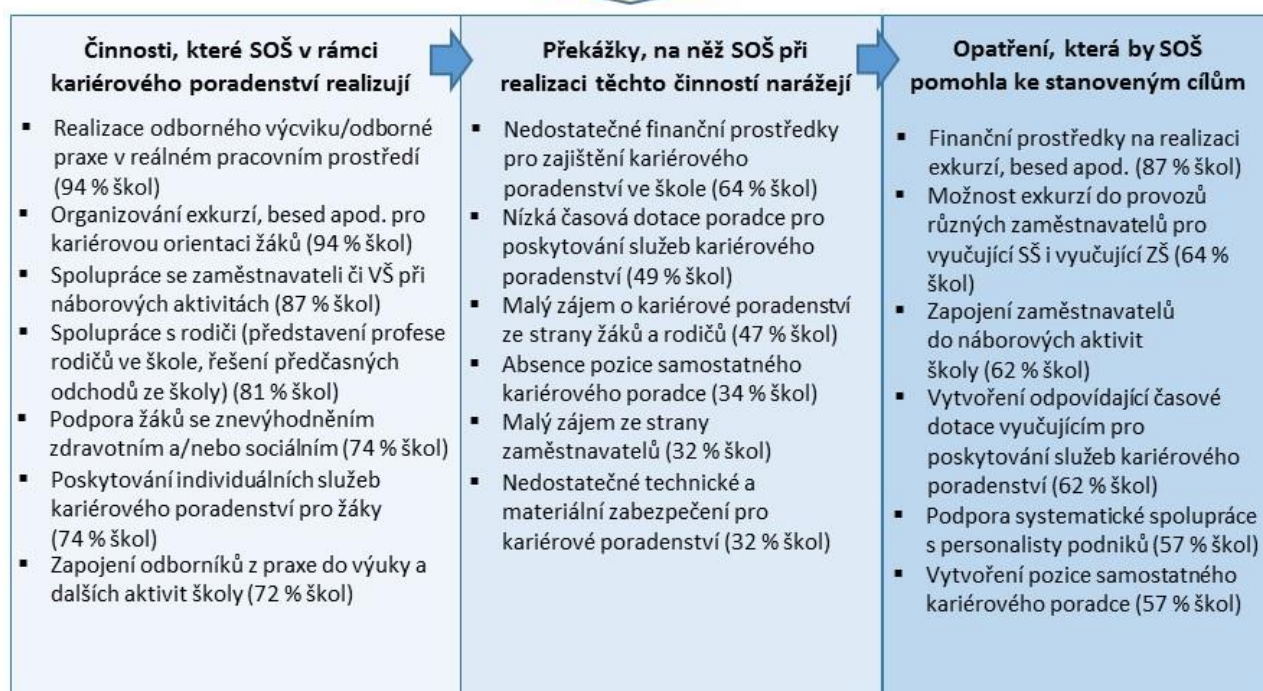
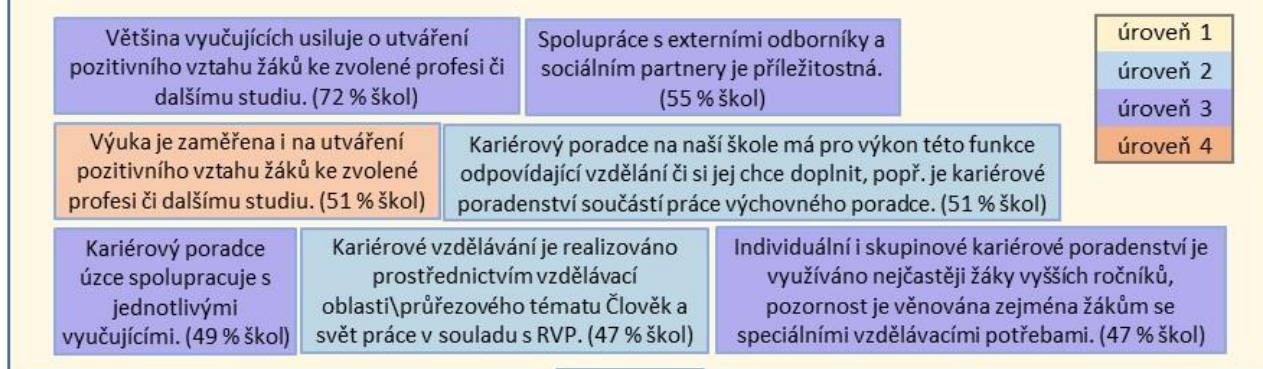
Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (69 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (66 % škol)

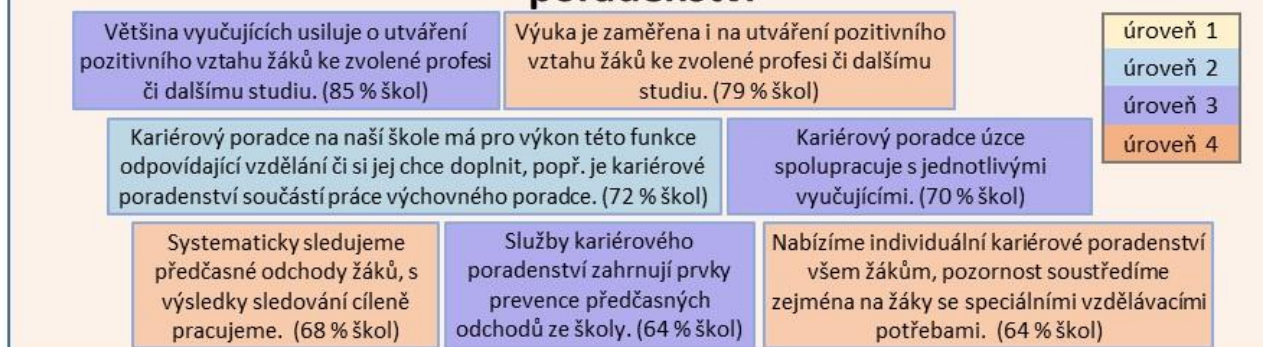
Individuální kariérové poradenství se nejčastěji zaměřuje na pomoc žákům, kteří potřebují změnit svůj obor. (63 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na SOŠ

Cíle, které si SOŠ stanovila v rámci rozvoje kariérového poradenství

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav kariérového poradenství na gymnáziích

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (75 % škol)

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (63 % škol)

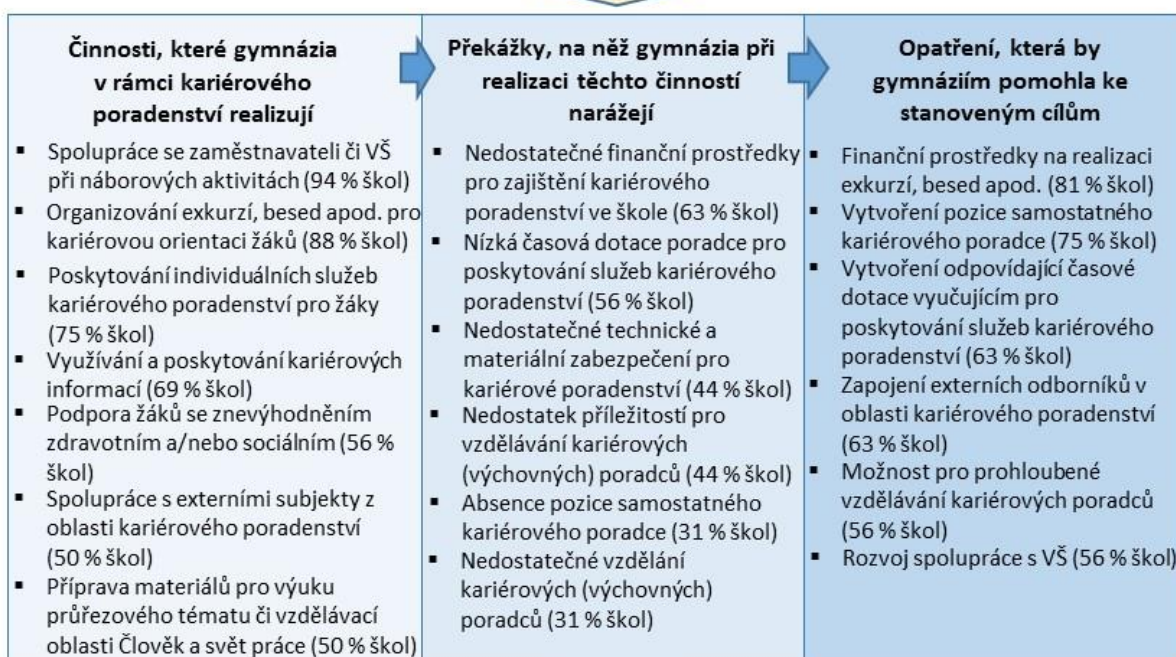
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Spolupráce s externími odborníky a sociálním partnery je příležitostná. (56 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (50 % škol)

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (44 % škol)

Kariérový poradce úzce spolupracuje s jednotlivými vyučujícími. (38 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje kariérového poradenství stanovila gymnázia

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (81 % škol)

Oblast kariérového poradenství je obsahově i časově koordinována určeným pracovníkem, který má pro tuto činnost vytvořeny odpovídající podmínky. (75 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Výuka je zaměřena i na utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (69 % škol)

Nabízíme individuální kariérové poradenství všem žákům, pozornost soustředíme zejména na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. (69 % škol)

Individuální i skupinové kariérové poradenství je využíváno nejčastěji žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. (69 % škol)

Ve škole existuje interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni nejen vyučující a další pracovníci školy, ale i externí odborníci. (69 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Příloha 17: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství
a předpokládaný posun – podle typu školy*

		Současná úroveň		Předpokládaný posun	
SOU (N=35)	Průměrná úroveň		36%		+ 23%
	Základní úroveň		29%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		38%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		44%		+ 20%
	Nejvyšší úroveň		31%		+ 31%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň		36%		+ 23%
	Základní úroveň		23%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		36%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		46%		+ 19%
	Nejvyšší úroveň		30%		+ 32%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň		29%		+ 23%
	Základní úroveň		16%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		36%		+ 6%
	Pokročilá úroveň		39%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		21%		+ 36%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň		31%		+ 22%
	Základní úroveň		15%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		26%		+ 6%
	Pokročilá úroveň		40%		+ 20%
	Nejvyšší úroveň		27%		+ 31%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň		21%		+ 19%
	Základní úroveň		29%		+ 7%
	Mírně pokročilá úroveň		23%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		33%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		12%		+ 27%

Příloha 18: Činnosti, na kterých se školy podílejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí	32	91%	51	74%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků	31	89%	60	87%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách	28	80%	53	77%
	Spolupráce s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčas. odchodů ze školy)	28	80%	47	68%
SOŠ (N=47)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků	44	94%	60	87%
	Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí	44	94%	51	74%
	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách	41	87%	53	77%
Gymnázium (N=16)	Spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách	15	94%	53	77%
	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků	14	88%	60	87%
	Poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky	12	75%	48	70%
VOŠ (N=10)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků	9	90%	60	87%
	Realizace odborného výcviku/odborné praxe v reálném pracovním prostředí	9	90%	51	74%
	Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy	9	90%	40	58%
Praktická škola (N=7)	Organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků	6	86%	60	87%
	Podpora žáků se znevýhodněním zdravotním a/nebo sociálním	6	86%	48	70%
	Spolupráce s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčas. odchodů ze školy)	6	86%	47	68%

Příloha 19: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	23	66%	42	61%
	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	19	54%	30	43%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	15	43%	30	43%
SOŠ (N=47)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	30	64%	42	61%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	23	49%	30	43%
	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	22	47%	30	43%
Gymnázium (N=16)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	10	63%	42	61%
	Nízká časová dotace poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství	9	56%	30	43%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství	7	44%	21	30%
	Nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových (výchovných) poradců	7	44%	16	23%
VOŠ (N=10)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	7	70%	42	61%
	Malý zájem ze strany zaměstnavatelů	5	50%	22	32%
Praktická škola (N=7)	Malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů	5	71%	30	43%
	Malý zájem ze strany zaměstnavatelů	3	43%	22	32%
	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství ve škole	2	29%	42	61%
	Absence pozice samostatného kariérového poradce	2	29%	23	33%

Příloha 20: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství - podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	28	80%	60	87%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	23	66%	35	51%
	Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	21	60%	37	54%
	Podpora systematické spolupráce s personalisty podniků	21	60%	36	52%
SOŠ (N=47)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	41	87%	60	87%
	Možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ	30	64%	37	54%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	29	62%	35	51%
	Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství	29	62%	39	57%
Gymnázium (N=16)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	13	81%	60	87%
	Vytvoření pozice samostatného kariérového poradce	12	75%	37	54%
	Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství	10	63%	39	57%
	Zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství	10	63%	35	51%
VOŠ (N=10)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	7	70%	60	87%
	Možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců	7	70%	33	48%
	Vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování kariérového poradenství	6	60%	39	57%
	Zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství	6	60%	35	51%
Praktická škola (N=7)	Finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod.	7	100%	60	87%
	Vytvoření pozice samostatného kariérového poradce	4	57%	37	54%
	Zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy	4	57%	35	51%

7 Podpora inkluzivního vzdělávání ve Zlínském kraji

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že **pro žáky s handicapem je zásadní volba vhodného oboru,** který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, a v konečném důsledku povede naopak ke ztížení pracovního, a pravděpodobně i společenského uplatnění handicapovaného žáka v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité **neopomenout ani význam podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků** a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. V této souvislosti je potřeba nepodceňovat význam včasné identifikace, nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

V této souvislosti chceme zmínit z důvodu **vymezení nadání** Renzulliho model¹ (1986), dle kterého mají lidé uznali za své výrazné výkony poměrně dobře definovatelnou sadu tří vzájemně se prolínajících shluků:

- nadprůměrná schopnost,
- angažovanost v úkolu,
- tvořivost.

Je důležité upozornit, že žádná z těchto komponent samostatně nadání netvoří. Jedná se totiž o interakci mezi zmíněnými třemi shluky.

Vývoj v této oblasti intervence se dá v podstatě popsat jako **posun od integrace k inkluzi**. Proto je důležité také vzájemné vymezení pojmů inkluze versus integrace. Dle Tomáše Houšky² na rozdíl od integrace, kdy se pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě, znamená inkluze vytvoření diferencovaných podmínek různým dětem tak, že všechny – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

Definice oblasti této intervence je dána naplněním těchto základních znaků inkluzivního vzdělávání:

- ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu,
- vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné,
- vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné,
- vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

Základním a logickým východiskem je především novela školského zákona č. 82/2015 Sb. v platném znění, respektive vyhláška č. 416/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků

¹ www.nadanedeti.cz/pro-odborniky-modely-nadani

² HOUŠKA, T. Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. Praha: Česká pedagogická komora, 2007. str. 7

se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb. Těmito právními normami je zaváděn systém 5 stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje Podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu. **Podpůrná opatření jsou definována výše uvedeným zákonem a jejich úplný přehled je uveden v příloze č. 1 výše uvedené Vyhlášky.**

Hlavní zjištění

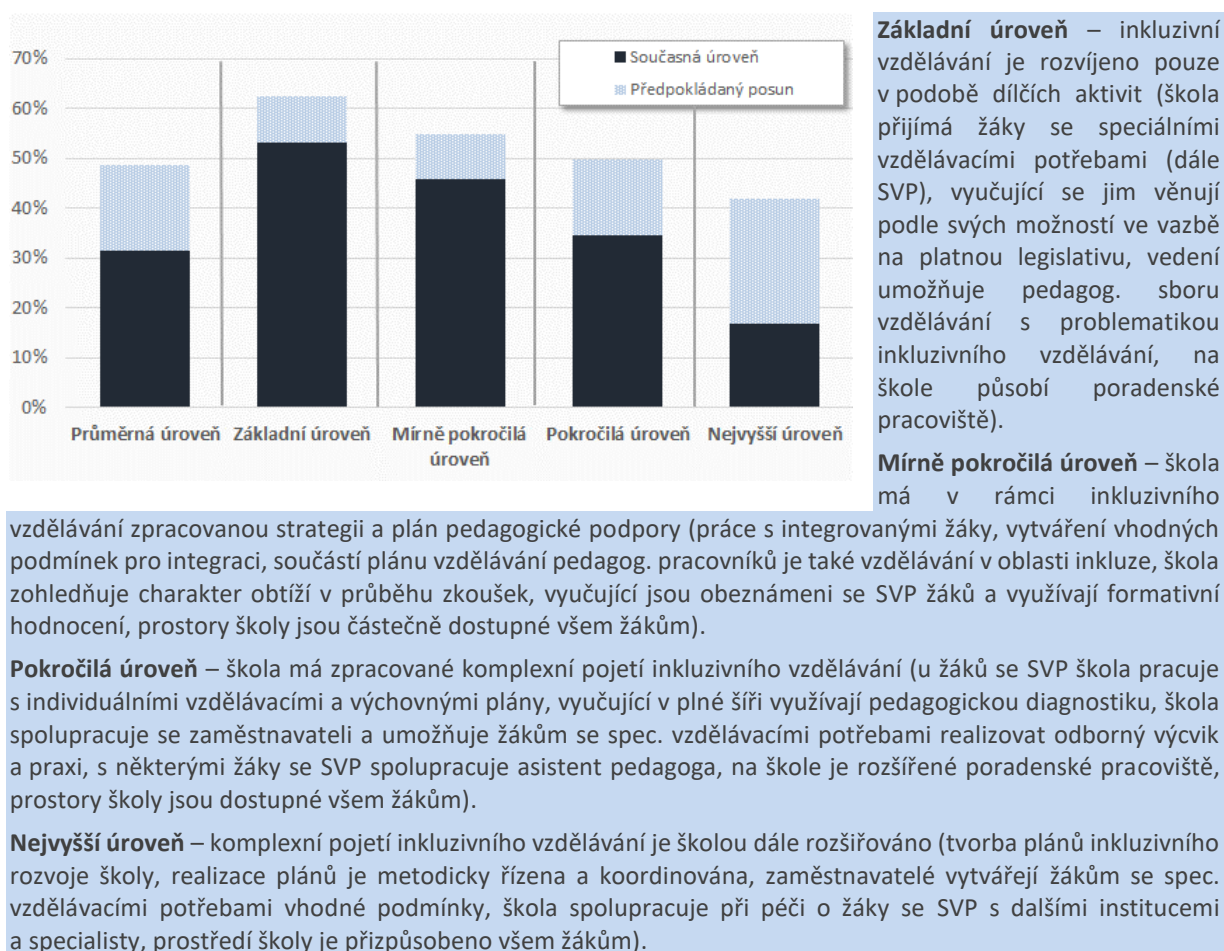
- SOU, SOŠ, VOŠ a gymnázia se v současné době v rámci realizace inkluzivního vzdělávání věnují zejména činnostem pouze na úrovni rozvoje dílčích aktivit (tj. na základní úrovni). Nejvýraznější posun lze předpokládat v rámci nejvyšší úrovně – školy deklarují zájem o činnosti, jež v sobě nesou prvky systematického přístupu k inkluzivnímu vzdělávání. Praktické školy jsou na vyšší úrovni, věnují se především činnostem na úrovni komplexního pojmání inkluzivního vzdělávání, tj. na pokročilé úrovni a v této oblasti si kladou za cíl nejvýraznější nárůst počtu aktivit.
- Jednou z nejčastěji uváděnou aktivitou, na které se v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání školy podílí, je výběr vhodných forem, metod a stylu výuky v souladu se SVP žáků. Školy také ve velké míře evidují žáky se SVP. SOU a SOŠ často zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia. Nejvíce aktivní v oblasti rozvoje inkluzivního vzdělávání jsou praktické školy, přičemž vykonávají celou řadu aktivit.
- Školy v souvislosti s podporou rozvoje inkluzivního vzdělávání nejčastěji narážejí na nedostatečné finanční prostředky pro jeho zajištění (uvádějí všechny typy škol), postrádají ŠPP v rozšířené podobě, tj. kdy je členem týmu psycholog nebo speciální pedagog (všechny typy škol kromě SOU) a nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (zejména SOU a gymnázia). Praktické školy vnímají i malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání a nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání.
- Nejčastěji zmiňovaným opatřením, které by školám pomohlo v realizaci inkluzivního vzdělávání, je vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (toto opatření uvádějí všechny typy škol a považují ho i za velice důležité). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření patří: vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (zejména SOU, SOŠ a gymnázia), zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (VOŠ) a další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (SOŠ).

7.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Střední a vyšší odborné školy ve Zlínském kraji v oblasti podpory inkluzivního vzdělávání vykonávají v současnosti nejčastěji činnosti spadající do základní úrovně (53 %), tedy takové, které tuto oblast rozvíjejí pouze v podobě dílčích aktivit. Školy dále vykonávají řadu aktivit v rámci mírně pokročilé úrovně (46 %), kdy školy mají již zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory inkluzivního vzdělávání. Do jisté míry mají školy zpracované také komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání (pokročilá úroveň - 34 %). Nejmenší část aktivit je školami vykonávána na nejvyšší úrovni (17 %), charakteristické dalším rozvíjením komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání.

Školy nejčastěji plánují rozvoj aktivit na nejvyšší úrovni (předpokládaný posun o 25 %), větší rozvoj je také plánován v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 15 %). V rámci mírně pokročilé a základní úrovně je již plánován výrazně menší rozvoj (předpokládaný posun o 9 %). Střední a vyšší odborné školy tedy plánují rozvoj směrem ke komplexnímu pojetí inkluzivního vzdělávání, které bude dále ještě rozšiřováno.

Graf 59: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 21), tak **střední odborná učiliště i střední odborné školy** vykazují nejvíce aktivit, které lze zařadit do základní (55-57 %) a mírně pokročilé úrovně (48-51 %), kdy je inkluzivní vzdělávání realizováno buďto formou dílčích aktivit, nebo školy pracují s vytvořenou strategií a plány pedagogické podpory. Největší posun lze očekávat v rámci komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání a jeho dalšího rozvoje (posun na nejvyšší úrovni o 26 % u SOU i SOŠ). Také **vyšší odborné školy** nejvíce aktivit v této oblasti vykazují na základní úrovni, tj. inkluzivní

vzdělávání rozvíjejí pouze v podobě dílčích aktivit (35 %). Navýšení počtu aktivit plánují zejména na úrovni pokročilé a na nejvyšší úrovni, tj. zaměří se na zpracování komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání a jeho dalšího rozšiřování.

Gymnázia inkluzivní vzdělávání rozvíjejí především v rámci základní (64 %) a mírně pokročilé úrovně (48 %). I v jejich případě lze očekávat nejvýraznější posun v rámci nejvyšší úrovně, tj. k rozšiřování komplexního pojetí inkluzivního vzdělávání (předpokládaný posun o 30 %).

Praktické školy se svými činnostmi pohybují napříč všemi sledovanými úrovněmi, nejvíce činností spadá do pokročilé úrovně, kdy je inkluzivní vzdělávání realizováno přes zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání. V této úrovni se předpokládá i navýšení počtu činností (předpokládaný posun o 13 %).

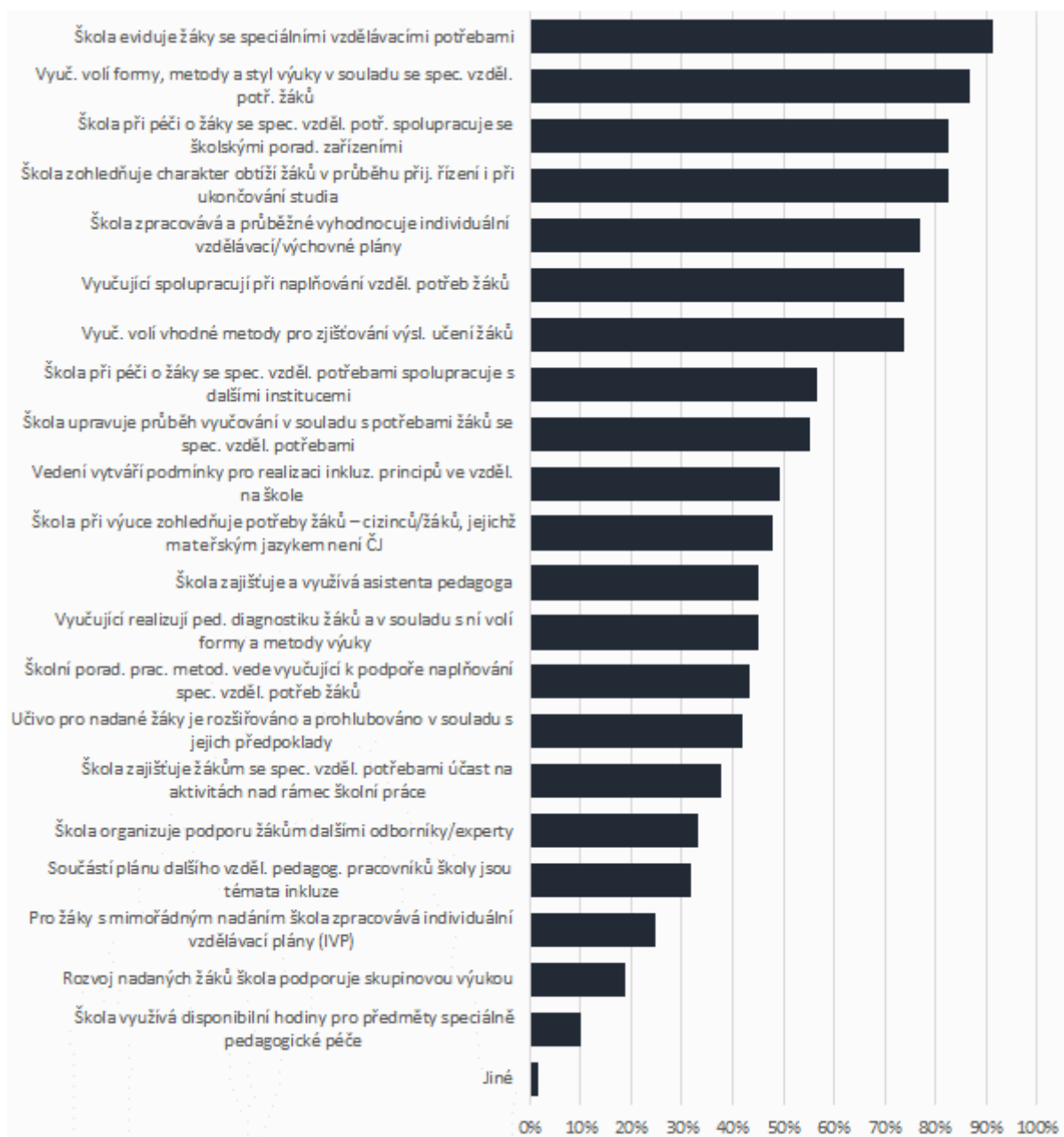
7.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci podpory inkluzivního vzdělávání školy ve Zlínském kraji se v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (91 %). V rámci této oblasti intervence vyvíjejí aktivitu nejen školy, ale také jejich pedagogičtí pracovníci. Ti v nejvyšší míře volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (87 %). Školy dále ve velmi vysoké míře spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v péči (83 %), zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (83 %) a zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány (77 %).

Vyučující dále spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto žáků) a volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (obojí 74 %). Školy často spolupracují s dalšími institucemi při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami (57 %), upravují průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se spec. vzděl. potřebami (55 %), vedení škol vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (49 %) a při výuce zohledňují potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není ČJ (48 %).

Mezi další časté aktivity škol se řadí zajištění a využívání asistenta pedagoga (45 %), realizace pedagogické diagnostiky žáků a v souladu s ní volba forem a metod výuky (také 45 %) a metodické vedení vyučujících ze strany školních poradenských pracovišť k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (43 %). Část škol (42 %) se věnuje i nadaným žákům a to formou rozšiřování a prohlubování učiva v souladu s jejich předpoklady. Školy také zajišťují žákům se spec. vzděl. potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce (38 %). Další aktivity vykonává již méně než třetina škol.

Graf 60: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí

U každého typu škol je míra vykonávaných aktivit v oblasti podpory inkluzivního vzdělávání jiná (viz Příloha 22). **Střední odborná učiliště a střední odborné školy** se zaměřují především na evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (98 % SOU a 96 % SOŠ), vyučující na školách volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (všechny SOU a 91 % SOŠ) a zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (94 % SOU a 87 % SOŠ). SOU jsou také aktivní ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (94 %). **Vyšší odborné školy** vedou evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků i vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (vše 80 % škol).

Gymnázia především evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (88 %) a při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracují se školskými porad. zařízeními (80 %). Tři čtvrtiny gymnázií uvádí,

že zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány a jejich vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků.

Všechny **praktické školy** v kraji zajišťují asistenty pedagogů, zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány, jejich vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků a současně volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků.

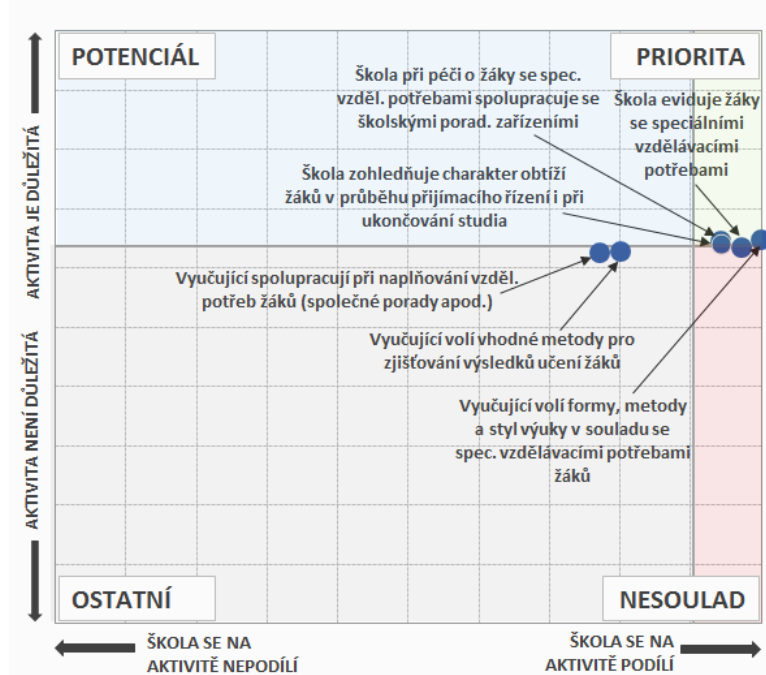
7.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Všechny **střední odborná učiliště** uvádějí, že jejich pedagogičtí pracovníci se podílejí na inkluzivním vzdělávání prostřednictvím volby forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Školy ve velké míře (97 %) evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami školy spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, které mají žáky v péči (94 %) a zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (také 94 %).

Pedagogičtí pracovníci se podílejí na inkluzivním vzdělávání i prostřednictvím volby vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků (80 %) a vzájemné spolupráce při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (77 %). Vysoký podíl škol zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací či výchovné plány (74 %), dále při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje s dalšími institucemi (71 %), a upravuje organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (60 %).

V menší míře pak školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (54 %), vedení školy vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole (také 54 %), vyučující realizují pedagogickou diagnostiku žáků, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o žáky (51 %) a školy při výuce zohledňuje potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není ČJ (51 %). Zbýlé aktivity vykonává méně než polovina středních odborných učilišť.

Graf 61: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

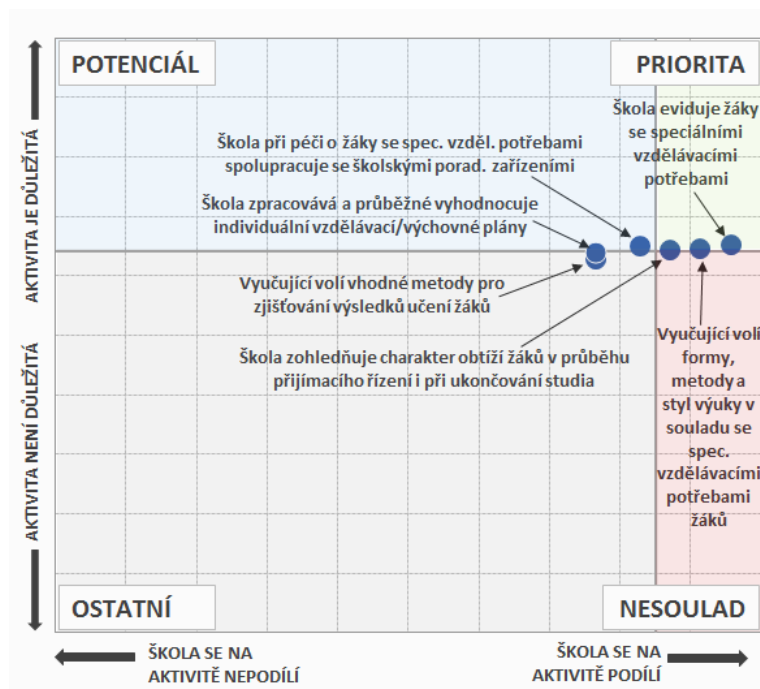
Jak je patrné z přiloženého grafu, pro střední odborná učiliště je prioritními aktivitami volba forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a částečně také evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, spolupráce školy při péči o žáky se ŠVP se školskými poradenskými zařízeními a zohlednění charakterů obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia. Nejenže školy tyto aktivity ve velké míře realizují, ale zároveň je považují za důležité.

SOU se v oblasti inkluzivního vzdělávání mohou více soustředit na volbu vhodné metody vyučujících pro zajišťování výsledků učení žáků a na spolupráci vyučujících při naplňování potřeb žáků. Ve srovnání s prioritními aktivitami prozatím ji vykonávají v menší míře, ale přisuzují těmto činnostem téměř stejnou důležitost.

Střední odborné školy se v oblasti inkluzivního vzdělávání nejčastěji věnují evidenci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (96 %). Pedagogičtí pracovníci se podílejí na inkluzivním vzdělávání především prostřednictvím volby forem, metod a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (91 %). Vysoký podíl škol dále zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (87 %) a spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v péči (83 %).

Školy dále zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací a výchovné plány (77 %), vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (77 %), a také spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (74 %). 55 % škol upravuje organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a dalších 53 % škol uvádí, že při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje s dalšími institucemi. Téměř polovina škol uvádí, že její vedení vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole, vyučující realizují pedagogickou diagnostiku žáků, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o žáky a školy při výuce zohledňují potřeby žáků, jejichž mateřským jazykem není ČJ. Další aktivity vykonává již méně než polovina škol.

Graf 62: Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit představuje pro střední odborné školy prioritu evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Tuto aktivitu školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň ji považují ve srovnání s ostatními za mírně důležitější. Za další priority lze označit i volbu forem, metod a stylu výuky vyučujícími v souladu se specifickými vzdělávacími potřebami žáků, a také zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia.

Školy ve větší míře uvádějí, že při péči o žáky se specifickými vzdělávacími potřebami spolu-

pracují se školskými poradenskými zařízeními. Současně tuto aktivitu považují za poměrně důležitou, čímž představuje pro školy potenciál v dalším rozvoji inkluzivního vzdělávání.

Školy v menší míře dále zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány a jejich vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Tyto aktivity však školy

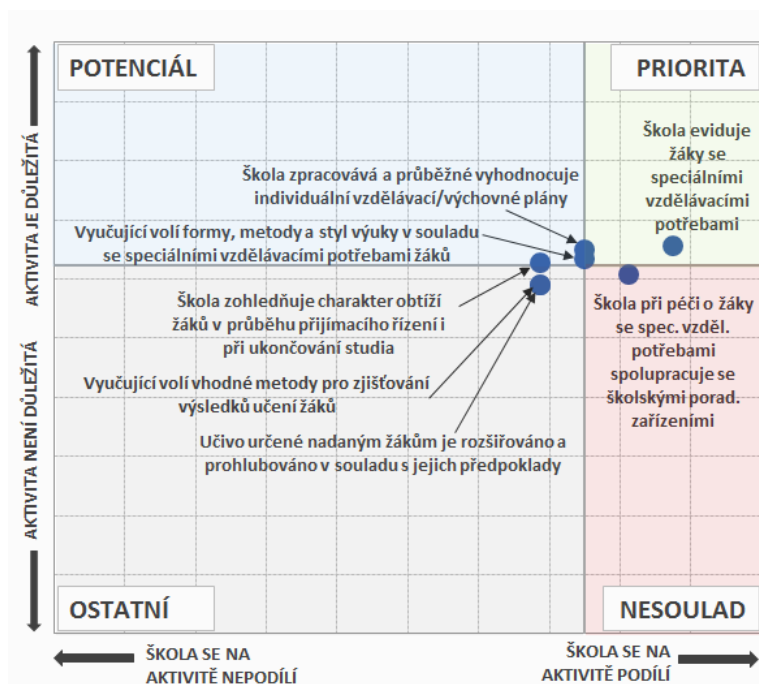
považují spíše za průměrně důležité, a tak se nacházejí v určitém nesouladu, v některých případech mohou představovat potenciál.

Gymnázia v oblasti inkluzivního vzdělávání vykonávají řadu aktivit, jenž nejfrekventovanější je vedení evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (88 %). Dále také gymnázia ve větší míře pečují o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami formou spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči (81 %), zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány (75 %) a ve třech čtvrtinách z nich vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Dále 69 % gymnázií zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia, jejich vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků a v případě nadaných žáků učivo rozšiřuje a prohlubuje v souladu s jejich předpoklady.

Další častěji zmiňované aktivity škol v této oblasti zahrnují spolupráci vyučujících při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (63 %), při výuce zohledňování potřeb žáků – cizinců, jejichž mateřským jazykem není ČJ (56 %). Polovina gymnázií zajišťuje a využívá asistenta pedagoga, pro žáky s mimořádným nadáním škola zpracovává individuální vzdělávací plány (IVP) a jejich vedení vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole. 44 % gymnázií při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje s dalšími institucemi, upravuje organizaci a průběh vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, zajišťuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce, které směřují k rozvoji dovedností, schopností a postojů žáka a součástí jejich plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy jsou i témata inkluzivního vzdělávání.

Již menší podíl gymnázií podporuje rozvoj nadání nadaných žáků prostřednictvím skupinové výuky, organizuje podporu žákům dalšími odborníky a školní poradenské pracoviště metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (vše 31 %). V malé míře vyučující realizují pedagogickou diagnostiku žáků, vyhodnocují její výsledky a v souladu s nimi volí formy a metody výuky, resp. kroky další péče o žáky (19 %) a zcela ojediněle využívají disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče (6 %).

Graf 63: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti nejčastěji zmiňovaných aktivit představuje prioritu pro gymnázia evidence žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Jmenovanou aktivitu realizuje největší počet gymnázií a zároveň jí přikládají nadprůměrnou důležitost.

Gymnázia ve větší míře při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, na druhou stranu ale této spolupráci nepřikládají gymnázia vyšší důležitost, a tak se tato činnost nachází v jistém nesouladu.

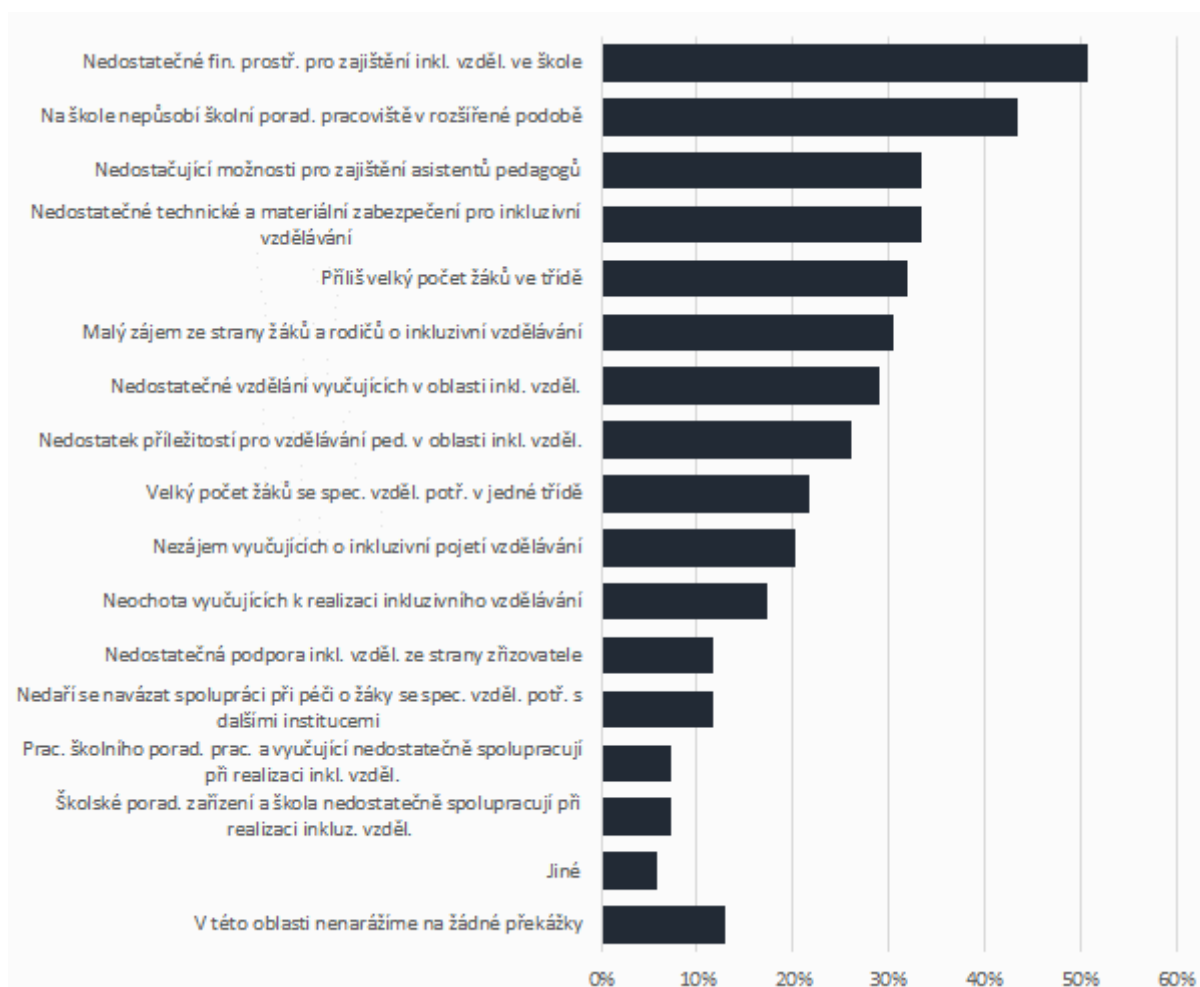
Dalšími významnými aktivitami gymnázií v kraji je zpracovávání a průběžné vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů a volba formy, metody a stylu výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. Tyto aktivity jsou školami považovány za nadprůměrně důležité, ale vzhledem k tomu, že jsou realizovány menším množstvím škol, představují spíše potenciál dalšího rozvoje inkluzivního vzdělávání. Za aktivitu, která má v sobě jistý potenciál lze považovat i zohledňování charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia.

7.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s rozvojem inkluzivního vzdělávání narážejí školy ve Zlínském kraji především na problémy s jeho finančním, materiálním a personálním zabezpečením. Nejvýraznějšími překážkami pro školy tedy jsou nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání (51 %) a absence školního poradenského pracoviště v rozšířené podobě (43 %). Třetina škol v kraji naráží na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání a na nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů. Dalšími výraznějšími překážkami v této oblasti jsou příliš velký počet žáků ve třídě (32 %), malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání (30 %), nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (29 %) a současně i nedostačující příležitosti pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (26 %). Část škol (22 %) má problém s kumulací velkého počtu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě.

V menší míře se školy potýkají s překážkami týkajícími se nezájmu o inkluzivní vzdělávání (20 %) či neochoty k jeho realizaci (17 %) ze strany vyučujících. Nedostatečnou podporu inkluzivního vzdělávání ze strany zřizovatele deklarovalo 12 % škol. Stejný podíl škol uvádí, že se jim při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nedaří navázat spolupráci s dalšími institucemi. Pouze malý podíl škol uvedl, že spolupráce na realizaci inkluzivního vzdělávání mezi školními poradenskými pracovišti a školou či vyučujícími je nedostatečná (obojí 7 %). 13 % škol v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 64: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 24), tak **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** zdůrazňují potřebu vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (51 % SOU a 57 % SOŠ). SOU dále uvádějí, že naráží na nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (43 %) a příliš velký počet žáků ve třídě (40 %). SOŠ uvádějí, že jim překáží nepůsobení školního poradenského pracoviště v rozšířené podobě (45 %) a nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (36 %). **Vyšší odborné školy** v této souvislosti poukazují především na nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (polovina z nich).

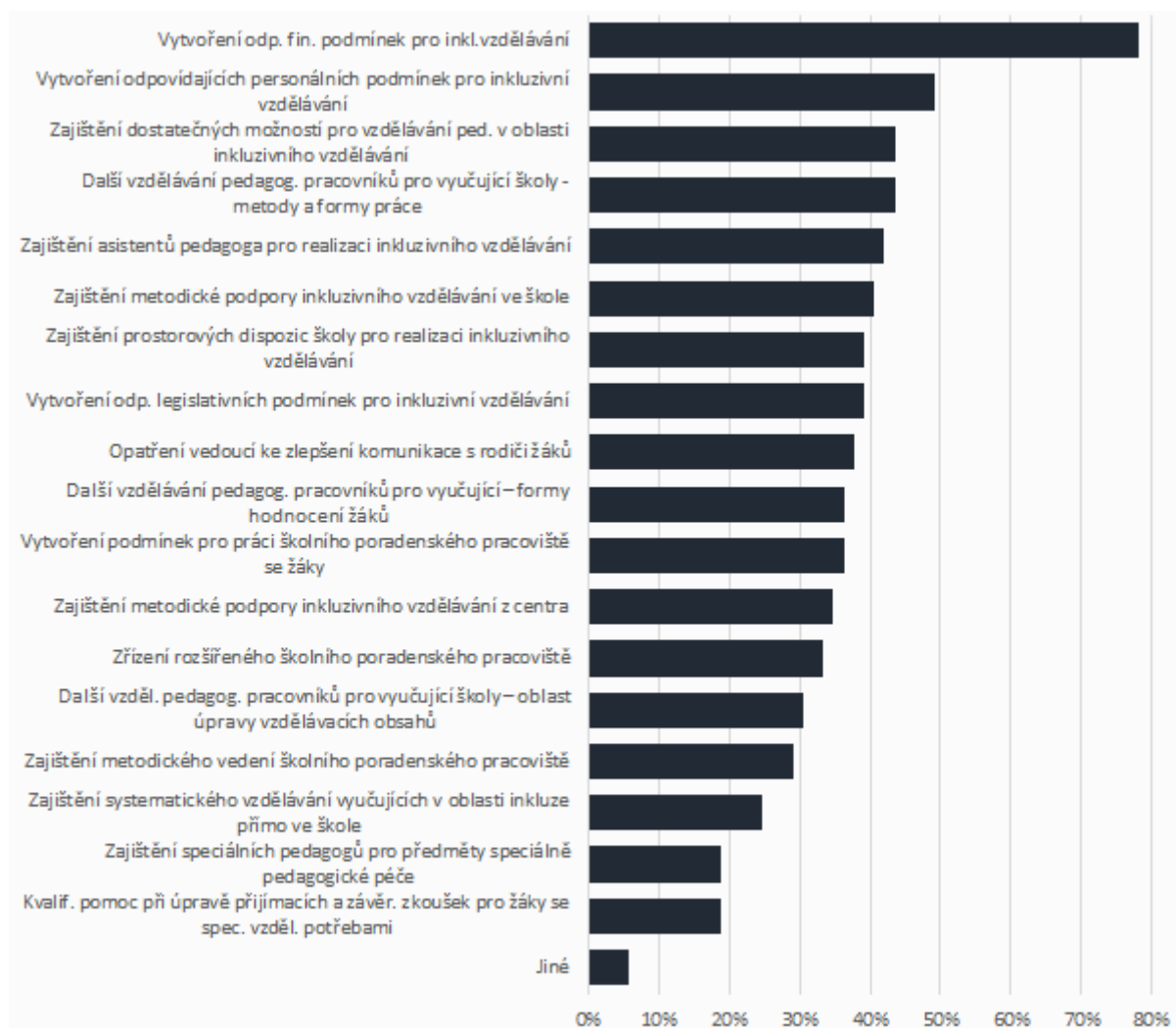
I **gymnázia** se potýkají především s nedostatkem finančních prostředků na zajištění inkluzivního vzdělávání (56 %) a na polovině z nich nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě. Část z nich (38 %) uvádí jako překážku, že nemají dostatečné možnosti pro zajištění asistentů pedagogů příp., že je ve třídě příliš velký počet žáků.

Praktické školy v kraji v největší míře jako překážku v rozvoji inkluzivního vzdělávání uvádějí nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole, nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání, malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání i to, že na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (vše 43 %).

7.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

Opatřením, které by školám v kraji jednoznačně nejvýrazněji pomohlo v realizaci inkluzivního vzdělávání, je vytvoření odpovídajících finančních podmínek (78 %). Polovině škol by pomohlo vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Dále školy uvádějí potřebu vzdělávání pedagogických pracovníků a to jednak zajištění dostatečných možností pro jejich vzdělávání v oblasti inkluzivního vzdělávání i jejich další vzdělávání v oblasti metod a forem práce (obojí 43 %).

Graf 65: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání

Školám by pomohlo zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (42 %), metodické podpory inkluzivního vzdělávání (41 %) a prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (39 %). Již v menší míře by školám pomohlo zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů (30 %), metodického vedení školního poradenského pracoviště (29 %), i systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (25 %). Dále školy uvítají kvalifikovanou pomoc při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (19 %) a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče (také 19 %).

Z dalších opatření školy uvádějí vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (39 %), opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (38 %), vytvoření podmínek

pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (36 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na různé formy hodnocení žáků (též 36 %), zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra (35 %) či zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (33 %).

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy škol (viz. Příloha 24), tak **střední odborná učiliště** a **střední odborné školy** zdůrazňují potřebu vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (74 % SOU a 85 % SOŠ) a vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (46 % SOU, 53 % SOŠ). SOU uvádí ještě opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (46 %). SOŠ dále další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce (47 %). **Vyšším odborným školám** by nejvíce pomohlo také vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (70 %) a zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (50 %).

Relativně nejvyšší nároky v oblasti rozvoje inkluzivního vzdělávání mají **gymnázia**. Dvě třetiny z nich by ocenila vytvoření odpovídajících finančních i personálních podmínek pro realizaci inkluze a 63 % zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání.

Praktické školy uvádějí jenom několik opatření – v největší míře pak vytvoření odpovídajících finančních (71 %) a personálních (57 %) podmínek pro realizaci inkluze.

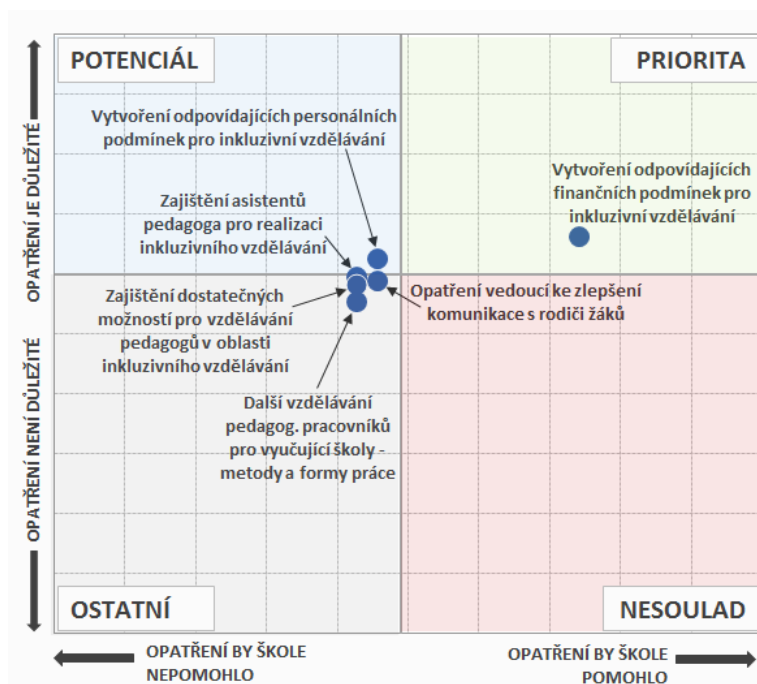
7.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvádějí řadu opatření, která by jim pomohla v realizaci inkluzivního vzdělávání. Nejčastěji deklarovaným opatřením, které by školám pomohlo v rozvoji inkluzivního vzdělávání, je vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (74 %). Dalšími významnými opatřeními jsou vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (46 %), opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (také 46 %), zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (43 %), zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (43 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce (43 %).

Středním odborným učilištím by pomohlo také zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra (40 %), vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (40 %) a zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (37 %) i prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (32 %). Dále také vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (31 %), zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (29 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů (29 %) či zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (také 29 %).

Malá část SOU dále navrhuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti různých forem hodnocení žáků (26 %), zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště (23 %), zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště (23 %), kvalifikovanou pomoc při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (20 %) a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče (14 %).

Graf 66: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

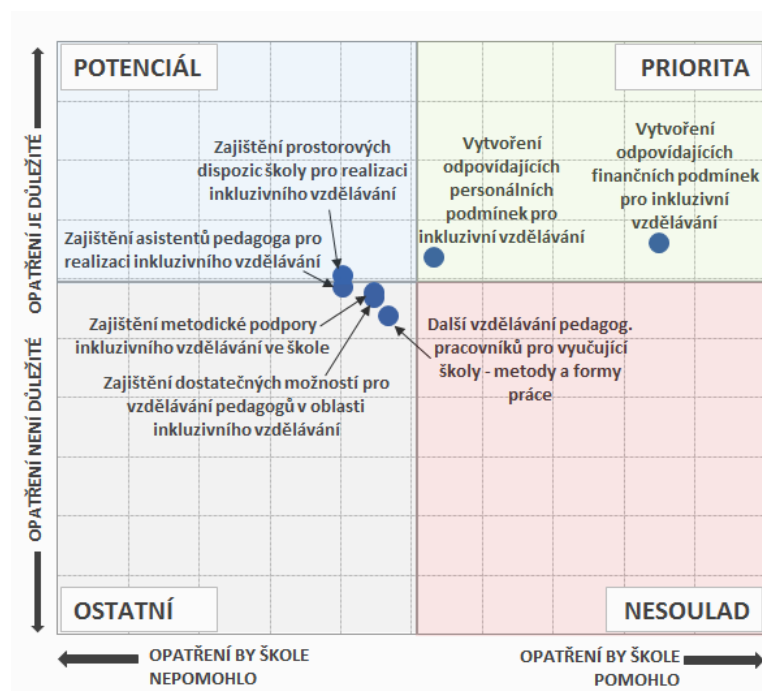
inkluzivní vzdělávání. Toto opatření tedy představuje potenciál rozvoje inkluzivního vzdělávání na středních odborných učilištích.

Školy dále častěji zmiňovaly opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků, také zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání i dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v této oblasti a jejich další vzdělávání zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání. Těmto opatřením školy zároveň přikládaly menší váhu.

Největší množství **středních odborných škol** v souvislosti s překážkami, na které narážejí, uvedlo, že by jim v realizaci inkluzivního vzdělávání pomohlo vytvoření odpovídajících finančních podmínek (85 %). Nadpoloviční množství škol dále uvedlo, že by jim pomohla opatření související s vytvořením odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (53 %). Dále by školám výrazněji pomohlo zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce (47 %), zajištění metodické podpory (45 %), dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (45 %), dále zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (40 %), asistentů pedagoga (40 %), metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra (38 %) a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (38 %) i odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (také 38 %).

Již v menší míře by středním odborným školám pomohlo také zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (36 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti forem hodnocení žáků (34 %), přijetí opatření vedoucích ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (32 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů (30 %), zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (28 %) a metodického vedení školního poradenského pracoviště (také 28 %). Pouze výjimečně by SOŠ pomohla kvalifikovaná pomoc při úpravě podmínek přijímacích a závěrečných zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (17 %) a zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče (15 %).

Graf 67: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření představuje prioritu středních odborných škol vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Toto opatření by pomohlo největšímu počtu škol a zároveň mu školy přikládají největší význam. Další prioritou středních odborných škol je vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání.

Střední odborné školy v kraji dále považují za důležité zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání. Toto opatření však byla

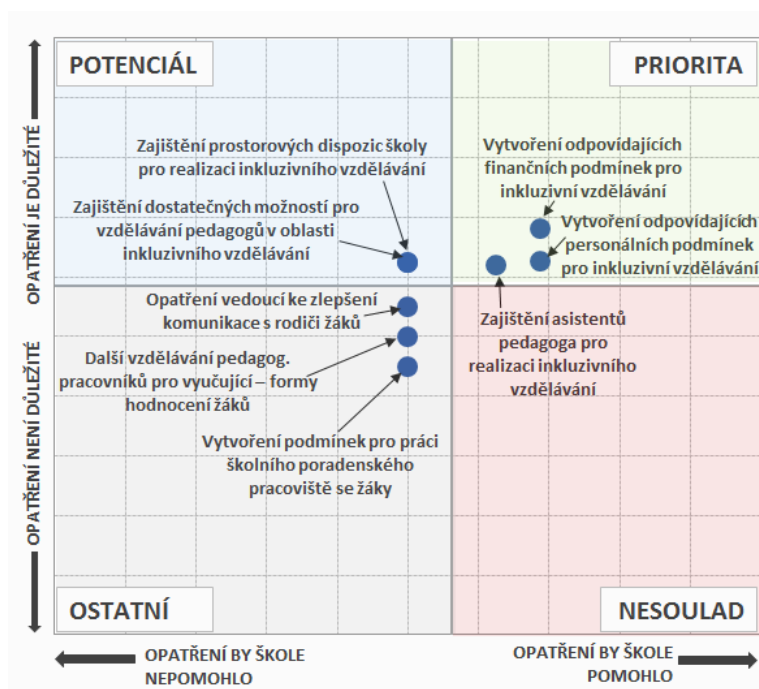
zmiňována pouze v menší míře, a představuje tedy spíše potenciál škol pro další rozvoj.

Střední odborné školy dále uvádějí i potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce a zajištění jednak dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání, i metodické podpory a asistentů pedagogů pro realizaci inkluzivního vzdělávání ve škole. Tato opatření byla zmiňována větším množstvím škol, přesto, že je školy ve srovnání s ostatními opatřeními nepovažují za příliš důležité.

Opatřeními, která by **gymnáziím** v realizaci inkluzivního vzdělávání nejvíce pomohla, jsou vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (obojí 69 %) a zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (63 %). Polovina gymnázií navrhuje přijmout opatření vedoucí k zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, také dostatečných možností pro vzdělávání pedagogických pracovníků, dále opatření vedoucích ke zlepšení komunikace s rodiči žáků, dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky. Gymnázia upozorňují i na problémy systematické – 38 % z nich poukazuje na potřebu zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra a 31 % na vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Další opatření, která gymnázia zmiňovaly, se týkají jednak zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole, také zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště i rozšířeného školního poradenského pracoviště a potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zejména v oblasti metod a forem práce (vše 31 %).

Čtvrtina gymnázií uvedla potřebu zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole. V nejmenší míře pak školy uváděly, že by jim pomohla opatření týkající se zajištění speciálních pedagogů pro předměty speciálně pedagogické péče, další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti úpravy vzdělávacích obsahů a kvalifikovaná pomoc při úpravě podmínek přijímací zkoušek pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (vše 19 %).

Graf 68: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření je pro gymnázia prioritou vytvoření odpovídajících finančních i personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň jej ve srovnání s ostatními opatřeními hodnotí jako nejdůležitější. Další prioritní opatření představuje pro gymnázia ve Zlínském kraji zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání.

Dalšími opatřeními, která byla hodnocena jako nadprůměrně důležitá, je zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci

inkluzivního vzdělávání a zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání. Vzhledem k tomu, že tato opatření zmiňovalo v porovnání s prioritními opatřeními menší množství škol, lze je označit za potenciál dalšího rozvoje inkluzivního vzdělávání na gymnáziích v kraji.

Relativně často zmiňovanými opatřeními jsou i opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků, další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti různých forem hodnocení žáků či využívání formativního hodnocení a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky. Nicméně těmito opatřeními gymnázia přisuzují nižší míru důležitosti.

7.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora inkluzivního vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpora inkluzivního vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na SOU

Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (71 % škol)

Součástí plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy je i vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. (71 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (71 % škol)

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (69 % škol)

Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory (o poskytování podpůrných opatření). (66 % škol)

Prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům. (60 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci inkluzivního vzdělávání realizují

- Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (100 % škol)
- Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (97 % škol)
- Škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči (94 % škol)
- Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (94 % škol)
- Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (80 % škol)
- Vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto žáků apod.) (77 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (51 % škol)
- Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů (43 % škol)
- Příliš velký počet žáků ve třídě (40 % škol)
- Na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (členem týmu psycholog nebo speciální pedagog) (37 % škol)
- Malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání (31 % škol)
- Velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě (31 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (74 % škol)
- Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (46 % škol)
- Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (46 % škol)
- Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (43 % škol)
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (43 % škol)
- Zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání (43 % škol)

Cíle, které si SOU stanovila v rámci inkluzivního vzdělávání

Součástí plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy je i vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti inkluzivního vzdělávání. (80 % škol)

Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (77 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (77 % škol)

Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (74 % škol)

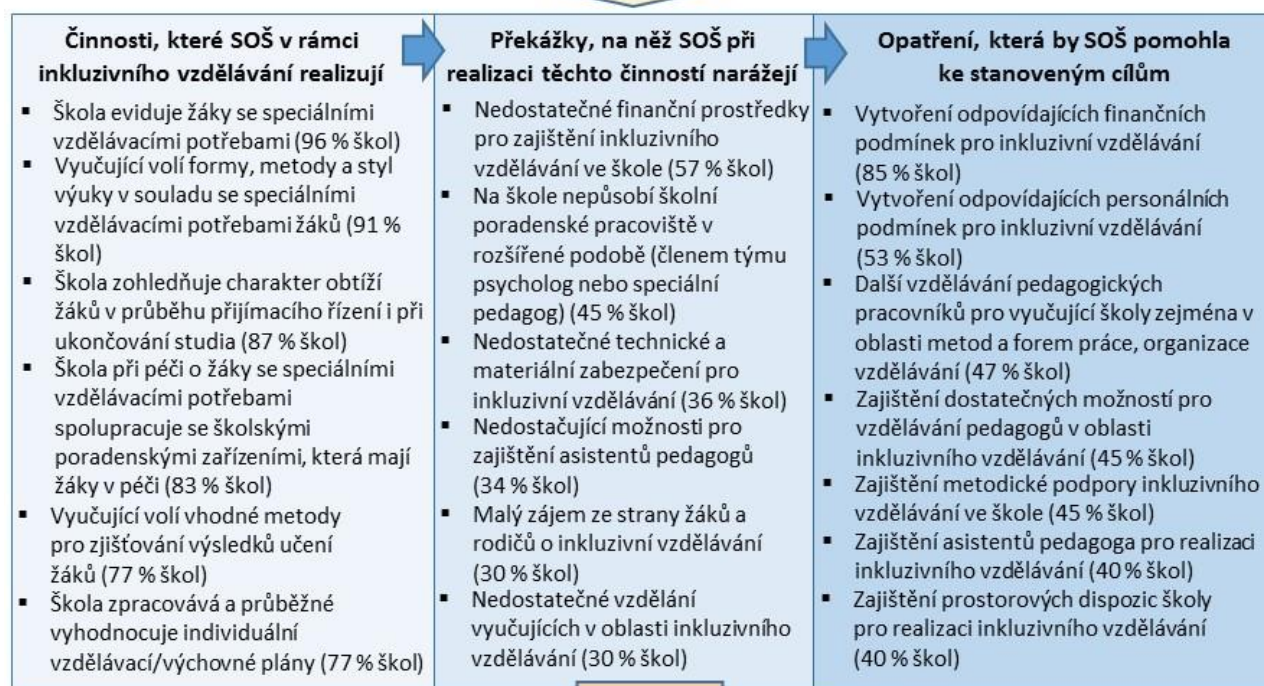
Pro žáky je zpracován plán pedagogické podpory (o poskytování podpůrných opatření). (71 % škol)

Pedagogové realizují intervenční kroky v případech, kdy evidují signály rizikového chování či výukového selhávání apod. (71 % škol)

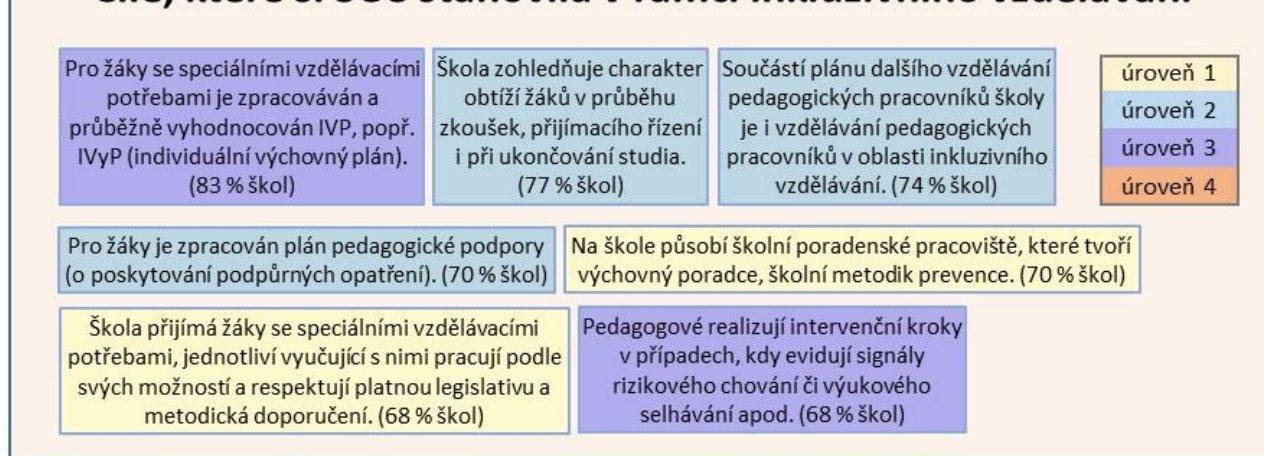
*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav inkluzivního vzdělávání na SOŠ

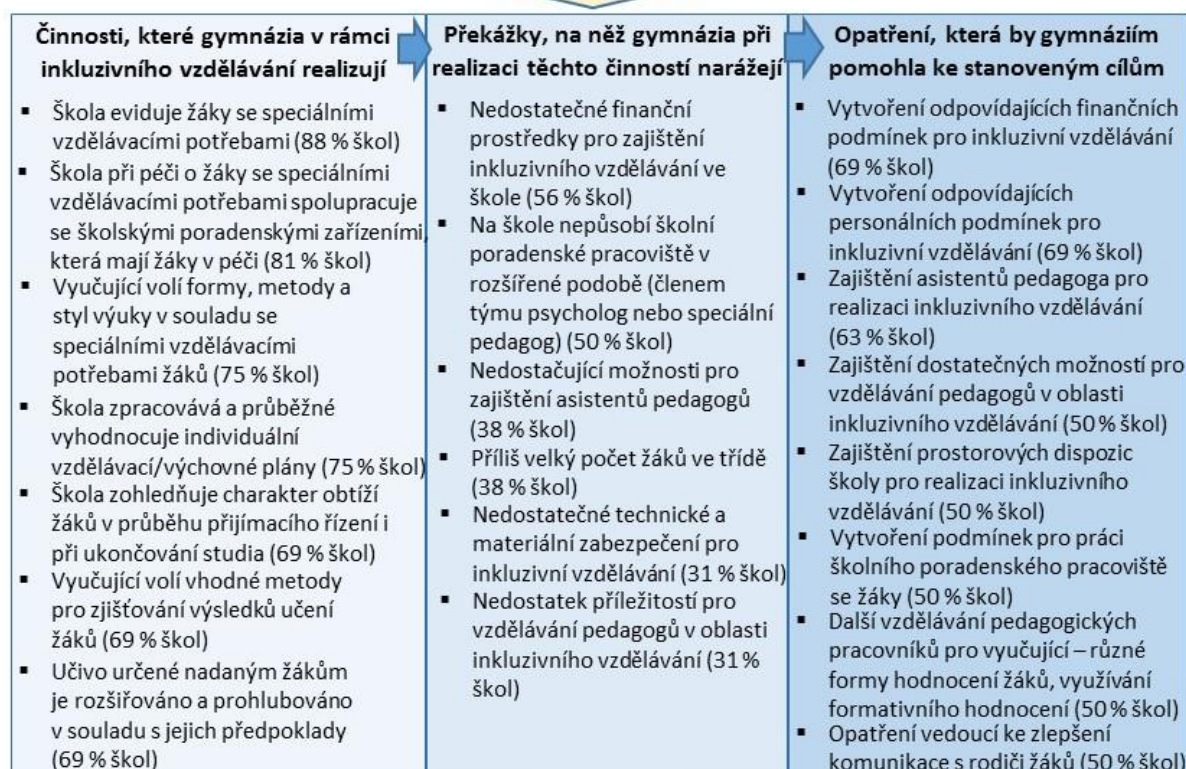

Cíle, které si SOŠ stanovila v rámci inkluzivního vzdělávání

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Příloha 21: Současná úroveň podpory inkluzivního vzdělávání
a předpokládaný posun – podle typu školy*

			Současná úroveň		Předpokládaný posun
SOU (N=35)	Průměrná úroveň		36%		+ 17%
	Základní úroveň		57%		+ 9%
	Mírně pokročilá úroveň		51%		+ 9%
	Pokročilá úroveň		40%		+ 14%
	Nejvyšší úroveň		20%		+ 26%
SOŠ (N=47)	Průměrná úroveň		32%		+ 18%
	Základní úroveň		55%		+ 12%
	Mírně pokročilá úroveň		48%		+ 10%
	Pokročilá úroveň		35%		+ 15%
	Nejvyšší úroveň		17%		+ 26%
Gymnázium (N=16)	Průměrná úroveň		29%		+ 19%
	Základní úroveň		64%		+ 2%
	Mírně pokročilá úroveň		48%		+ 4%
	Pokročilá úroveň		31%		+ 17%
	Nejvyšší úroveň		10%		+ 30%
VOŠ (N=10)	Průměrná úroveň		21%		+ 16%
	Základní úroveň		35%		+ 3%
	Mírně pokročilá úroveň		26%		+ 10%
	Pokročilá úroveň		22%		+ 18%
	Nejvyšší úroveň		15%		+ 19%
Praktická škola (N=7)	Průměrná úroveň		40%		+ 9%
	Základní úroveň		46%		+ 0%
	Mírně pokročilá úroveň		50%		+ 1%
	Pokročilá úroveň		52%		+ 13%
	Nejvyšší úroveň		21%		+ 11%

*Příloha 22: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí –
podle typu školy*

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků	35	100%	60	87%
	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	34	97%	63	91%
	Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se školskými porad. zařízeními	33	94%	57	83%
	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia	33	94%	57	83%
SOŠ (N=47)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	45	96%	63	91%
	Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků	43	91%	60	87%
	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia	41	87%	57	83%
Gymnázium (N=16)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	14	88%	63	91%
	Škola při péči o žáky se spec. vzděl. potřebami spolupracuje se školskými porad. zařízeními	13	81%	57	83%
	Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků	12	75%	60	87%
	Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány	12	75%	53	77%
VOŠ (N=10)	Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	8	80%	63	91%
	Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků	8	80%	60	87%
Praktická škola (N=7)	Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se spec. vzdělávacími potřebami žáků	7	100%	60	87%
	Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány	7	100%	53	77%
	Vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků	7	100%	51	74%
	Škola zajišťuje a využívá asistenta pedagoga	7	100%	31	45%

Příloha 23: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	18	51%	35	51%
	Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů	15	43%	23	33%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	14	40%	22	32%
SOŠ (N=47)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	27	57%	35	51%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	21	45%	30	43%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	17	36%	23	33%
Gymnázium (N=16)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	9	56%	35	51%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	8	50%	30	43%
	Nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagogů	6	38%	23	33%
	Příliš velký počet žáků ve třídě	6	38%	22	32%
VOŠ (N=10)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	5	50%	35	51%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	4	40%	30	43%
	Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	4	40%	23	33%
Praktická škola (N=7)	Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	3	43%	35	51%
	Na škole nepůsobí školní porad. pracoviště v rozšířené podobě	3	43%	30	43%
	Malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání	3	43%	21	30%
	Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	3	43%	20	29%

Příloha 24: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory inkluzivního vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	26	74%	54	78%
	Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	16	46%	34	49%
	Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků	16	46%	26	38%
SOŠ (N=47)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	40	85%	54	78%
	Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	25	53%	34	49%
	Další vzdělávání pedagog. prac. pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem	22	47%	30	43%
Gymnázium (N=16)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	11	69%	54	78%
	Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	11	69%	34	49%
	Zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání	10	63%	29	42%
VOŠ (N=10)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	7	70%	54	78%
	Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagog. v oblasti inkluziv. vzděl.	5	50%	30	43%
Praktická škola (N=7)	Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	5	71%	54	78%
	Vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	4	57%	27	39%

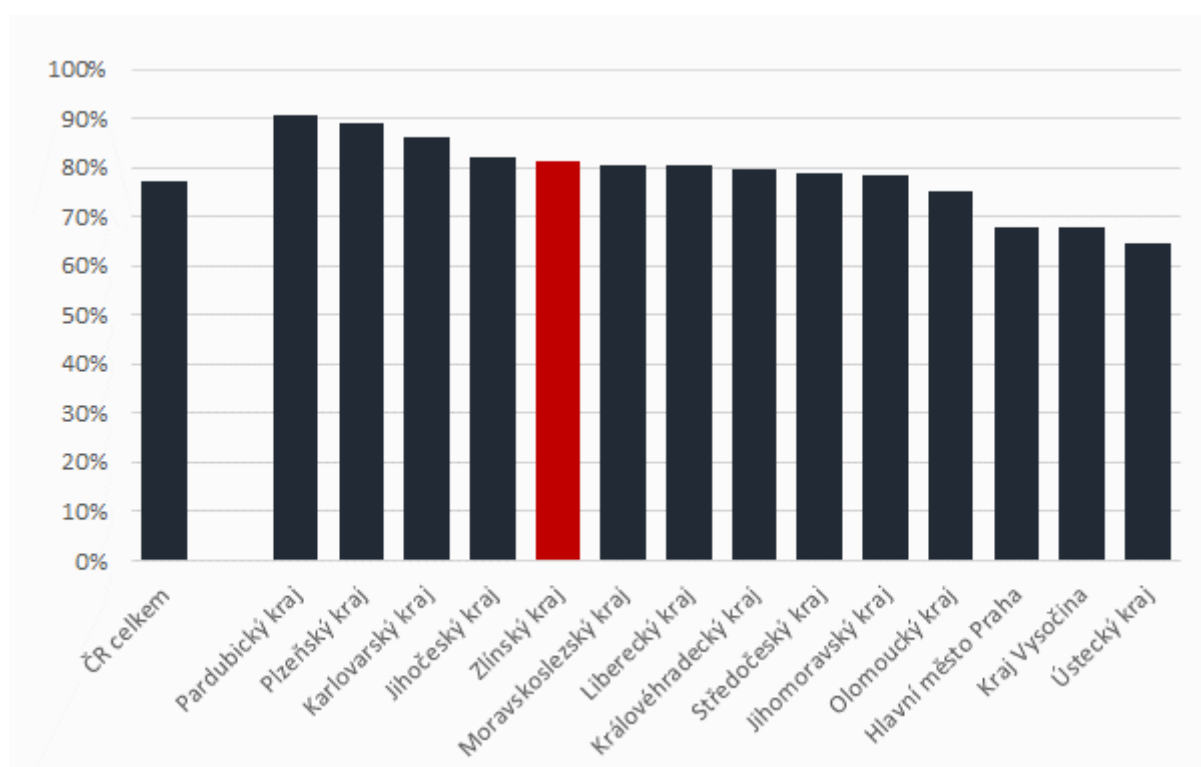
8 Podpora infrastruktury škol – investiční část

8.1 Zájem škol o čerpání investic v rámci ve Zlínském kraji

Vysoký podíl středních a vyšších škol Zlínského kraje mají zájem o čerpání finančních prostředků na rozvoj infrastruktury (81 %).

Největší zájem o finanční prostředky mají školy v Pardubickém (91 % škol), Plzeňském (89 %) a Karlovarském kraji (86 %). Školy v drtivé většině krajů ve srovnání s celorepublikovými výsledky projevily nadprůměrný zájem o čerpání prostředků na investice. Průměrný zájem o čerpání prostředků na investice pak projevily školy v Jihomoravském kraji (78 %). Nejnižší podíl škol projevily zájem o získání prostředků na investice v Ústeckém kraji (66 %), na Vysočině (67 %) v Hlavním městě Praha (64 % škol).

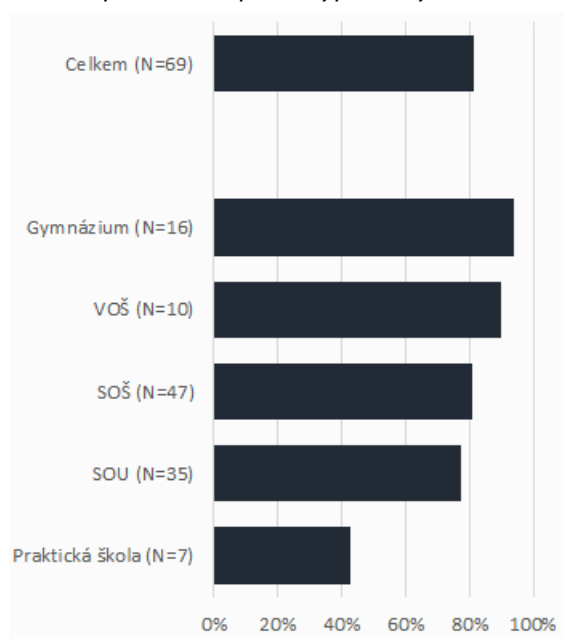
Graf 69: Zájem o čerpání finančních prostředků v jednotlivých krajích

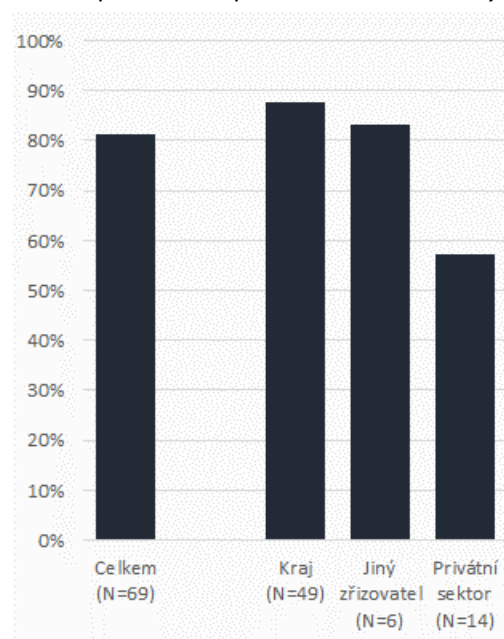
Z hlediska typu školy mají nejvyšší zájem o čerpání prostředků na investice do infrastruktury především gymnázia (94 %) a vyšší odborné školy (90 %). Následují střední odborné školy, z nichž projevilo zájem o čerpání prostředků 81 %. Střední odborná učiliště by rovněž rády využily možnosti získat finance na infrastrukturu (77 %). Zájem praktických škol byl o poznání nižší. Pouze 43 % z nich uvedlo, že bude usilovat o získání prostředků na investice.

Pokud se zaměříme na zřizovatele školy, tak nejvyšší zájem o čerpání finančních prostředků je mezi veřejnými školami, jejichž zřizovatelem je kraj (88 %). V menší míře budou o finance na rozvoj infrastruktury usilovat školy, jejichž zřizovatelem je církev, obce, ministerstva nebo stát, nicméně i v této skupině vyjádřila zájem více než polovina škol (83 %). Soukromé školy byly ve svých očekáváních strážlivější, o prostředky hodlá usilovat 57 % z nich.

Graf 70: Zájem o čerpání finančních prostředků podle typu školy

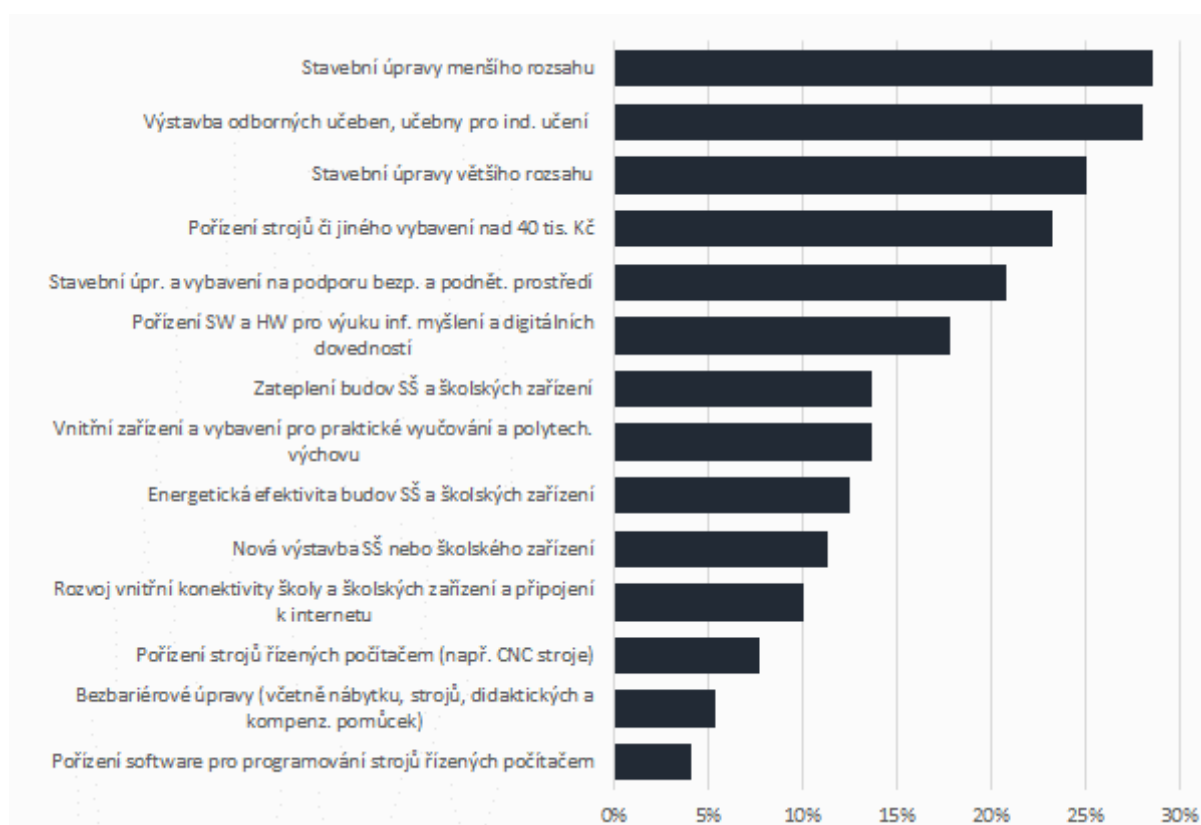
Graf 71: Zájem o čerpání finančních prostředků podle zřizovatele školy

8.2 Preferované oblasti čerpání finančních prostředků

Z hlediska preferovaných oblastí čerpání finančních prostředků na investice do infrastruktury projevily školy největší zájem o stavební úpravy menšího rozsahu (29 %). V těsném sledu následuje zájem o výstavbu odborných učeben, učeben pro malé skupiny žáků, atd. (28 %).

Graf 72: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

Čtvrtina škol má zájem o stavební úpravy většího rozsahu. Zájem školy vyjádřily i o pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc Kč (23 %), o stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí SŠ a školských zařízení (21 %) a pořízení softwaru a hardwaru pro výuku informatického myšlení a digitálních dovedností (18 %). Svě neopomenutelné místo v rámci preferovaných oblastí čerpání investičních záměrů má o investice na zateplení budov středních škol a školských zařízení (14 %), vnitřního zařízení a vybavení pro praktické vyučování a polytechnickou výchovu (14 %) a investic do energetické efektivity budov SŠ a školských zařízení (13 %).

Školy do jisté míry projevily zájem také o čerpání prostředků v oblasti nové výstavby budov středních škol nebo školských zařízení (11 %), a také v oblasti rozvoje vnitřní konektivity školy a školských zařízení a připojení k internetu (10 %). Nejmenší míra zájmu o čerpání finančních prostředků byla zaznamenána v oblasti pořízení strojů řízených počítačem (8 %), bezbariérových úprav (5 %) či pořízení softwaru pro programování strojů řízených počítačem (4 %).

Tab. 2: Oblasti plánovaného čerpání finančních prostředků – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=27)	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	27	33%	39	23%
	Stavební úpravy většího rozsahu - přestavby a rekonstrukce	24	30%	42	25%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	23	28%	48	29%
SOŠ (N=38)	Stavební úpravy většího rozsahu - přestavby a rekonstrukce	35	31%	42	25%
	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	32	28%	47	28%
	Pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tis. Kč	31	27%	39	23%
Gymnázium (N=15)	Stavební úpravy menšího rozsahu	19	42%	48	29%
	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	17	38%	47	28%
	Stavební úpravy a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí	14	31%	35	21%
VOŠ (N=9)	Výstavba odborných učeben, učebny pro ind. učení (včetně vybavení)	12	44%	47	28%
	Stavební úpravy většího rozsahu - přestavby a rekonstrukce	8	30%	42	25%
	Pořízení SW a HW pro výuku informatického myšlení a digitálních dovedností	7	26%	30	18%
Praktická škola (N=3)	Zateplení budov SŠ a školských zařízení	4	44%	23	14%
	Stavební úpravy většího rozsahu - přestavby a rekonstrukce	3	33%	42	25%
	Stavební úpravy menšího rozsahu	2	22%	48	29%

Pozn.: Při výpočtu podílů byl zohledněn maximální možný počet investičních záměrů za školy pro každou oblast.

Z hlediska typu školy by **střední odborná učiliště** chtěla investovat především do pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc Kč (33 %). Dalšími nejčastějšími oblastmi čerpání pro střední odborná učiliště byly stavební úpravy většího (30 %) či menšího rozsahu (28 %). **Střední odborné školy** měly zájem o investiční záměry především pro oblasti stavebních úprav většího rozsahu (31 %), výstavby nových učeben či výstavby a vybavení učeben pro individuální učení (28 %) a pořízení strojů či jiného vybavení nad 40 tisíc Kč (27 %).

Gymnázia (z nichž tři čtvrtiny daly najevo zájem o investice do infrastruktury) projevila zájem o čerpání finančních prostředků především v oblastech stavebních úprav menšího rozsahu (42 %), výstavby odborných učeben a učeben pro individuální učení (38 %) a stavebních úprav a vybavení na podporu bezpečného a podnětného prostředí (31 %). **Vyšší odborné školy** se zajímaly především o oblast výstavby odborných učeben a učeben pro individuální učení (44 %). Dále měly vyšší odborné školy zájem také o čerpání finančních prostředků především v oblastech stavebních úprav většího rozsahu (30 %) a pořízení SW a HW pro výuku informatického myšlení a digitálních dovedností (26 %). O investice do infrastruktury projevily zájem také **praktický školy**. Ty měly největší zájem o čerpání prostředků na zateplení budov SŠ a školských zařízení (44 %). Dalšími oblastmi s velmi vysokým zájmem ze strany praktických škol byly stavební úpravy většího (33 %) a menšího rozsahu (22 %).

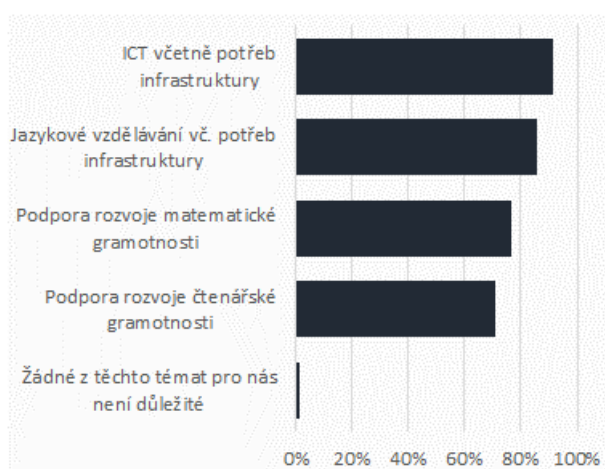
9 Nepovinné oblasti

Podpora krajského akčního plánování se soustřeďuje kromě tzv. povinných oblastí i na nepovinné oblasti, které jsou volitelné. Mezi volitelná témata patří rozvoj výuky cizích jazyků, ICT kompetence a čtenářská a matematická gramotnost. Alespoň jedno z těchto témat je důležité pro naprostou většinu škol v kraji (99 %).

9.1 Důležitost nepovinných oblastí

Z hlediska uvedených nepovinných oblastí školy nejčastěji považují za důležitou oblast rozvoj ICT včetně potřeb infrastruktury, podpory digitálních kompetencí a konektivity školy. Takto se vyjádřilo 91 % škol.

Graf 73: Důležitost nepovinných oblastí

Na druhém místě školy považují za potřebnou podporu jazykového vzdělávání, včetně potřeb infrastruktury. Podporu této oblasti považuje za důležitou 86 % škol. Pro přibližně tři čtvrtiny škol jsou podstatnými a důležitými oblastmi i rozvoj matematické (77 %) a čtenářské gramotnosti (71 %).

Zaměříme-li se na nepovinné oblasti a jejich důležitost podle typů škol, pak pro odborné školy (SOU, SOŠ a VOŠ) je jednou z nejdůležitějších nepovinných oblastí ICT včetně potřeb infrastruktury.

V rámci **středních odborných učilišť** tuto oblast označilo jako významnou 89 % škol. Dalšími podstatnými nepovinnými oblastmi jsou pro učiliště podpora rozvoje jazykového vzdělávání (80 %) a rozvoje matematické gramotnosti (80 %). V rámci stanovených nepovinných oblastí je pro střední odborná učiliště relativně nejméně důležitá podpora rozvoje čtenářské gramotnosti, kterou hodnotí jako podstatnou 66 % škol.

Střední odborné školy podobně jako učiliště hodnotí jako nejdůležitější nejčastěji potřebu podpory jazykového vzdělávání (96 %) a oblast ICT (94 %). Ve srovnání s učilišti je tedy podpora jazykového vzdělávání středními odbornými školami vnímána jako důležitější. Relativně méně podstatná je podpora rozvoje matematické (79 %) a čtenářské gramotnosti (74 %).

Gymnázia přikládají velký význam prakticky všem nepovinným oblastem. Všechny gymnázia označily jako důležité jak ICT včetně potřeb infrastruktury, tak podporu rozvoje jazykového vzdělávání včetně potřeb infrastruktury. Ve srovnání s ostatními typy škol je zde orientace na podporu matematických dovedností jednoznačně nejvýraznější. Je důležitá pro téměř všechny gymnázia (94 %). Na posledním místě je u gymnázií z hlediska důležitosti opět podpora rozvoje čtenářské gramotnosti, ovšem ve srovnání s ostatními typy škol naprostá většina gymnázií (88 %) považuje i tuto oblast za důležitou.

Vyšší odborné školy považují za podstatné oblasti rozvoj ICT a jazykové vzdělávání. Naproti tomu podporu čtenářské a matematické gramotnosti označilo jako důležitou jen 70 % škol, což zřejmě souvisí s tím, že se jedná již o terciární vzdělávání.

V případě **praktických škol** je nejpodstatnější oblastí podpora rozvoje ICT (71 %), již v menší míře i podpora rozvoje matematické gramotnosti a čtenářské gramotnosti (57 %). Na rozdíl od ostatních typů škol je pro praktické školy nejméně podstatnou nepovinnou oblastí jazykové vzdělávání. Jako důležitou oblast jej označilo jen 43 % škol.

Tab. 3: Důležitost nepovinných oblastí – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=35)	ICT včetně potřeb infrastruktury	31	89%	63	91%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	28	80%	59	86%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	28	80%	53	77%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	23	66%	49	71%
SOŠ (N=47)	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	45	96%	59	86%
	ICT včetně potřeb infrastruktury	44	94%	63	91%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	37	79%	53	77%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	35	74%	49	71%
Gymnázium (N=16)	ICT včetně potřeb infrastruktury	16	100%	63	91%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	16	100%	59	86%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	15	94%	53	77%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	14	88%	49	71%
VOŠ (N=10)	ICT včetně potřeb infrastruktury	10	100%	63	91%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	10	100%	59	86%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	7	70%	53	77%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	7	70%	49	71%
Praktická škola (N=7)	ICT včetně potřeb infrastruktury	5	71%	63	91%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti	4	57%	53	77%
	Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti	4	57%	49	71%
	Jazykové vzdělávání včetně potřeb infrastruktury	3	43%	59	86%

9.2 Opatření pro zlepšení v oblasti ICT včetně potřeb infrastruktury

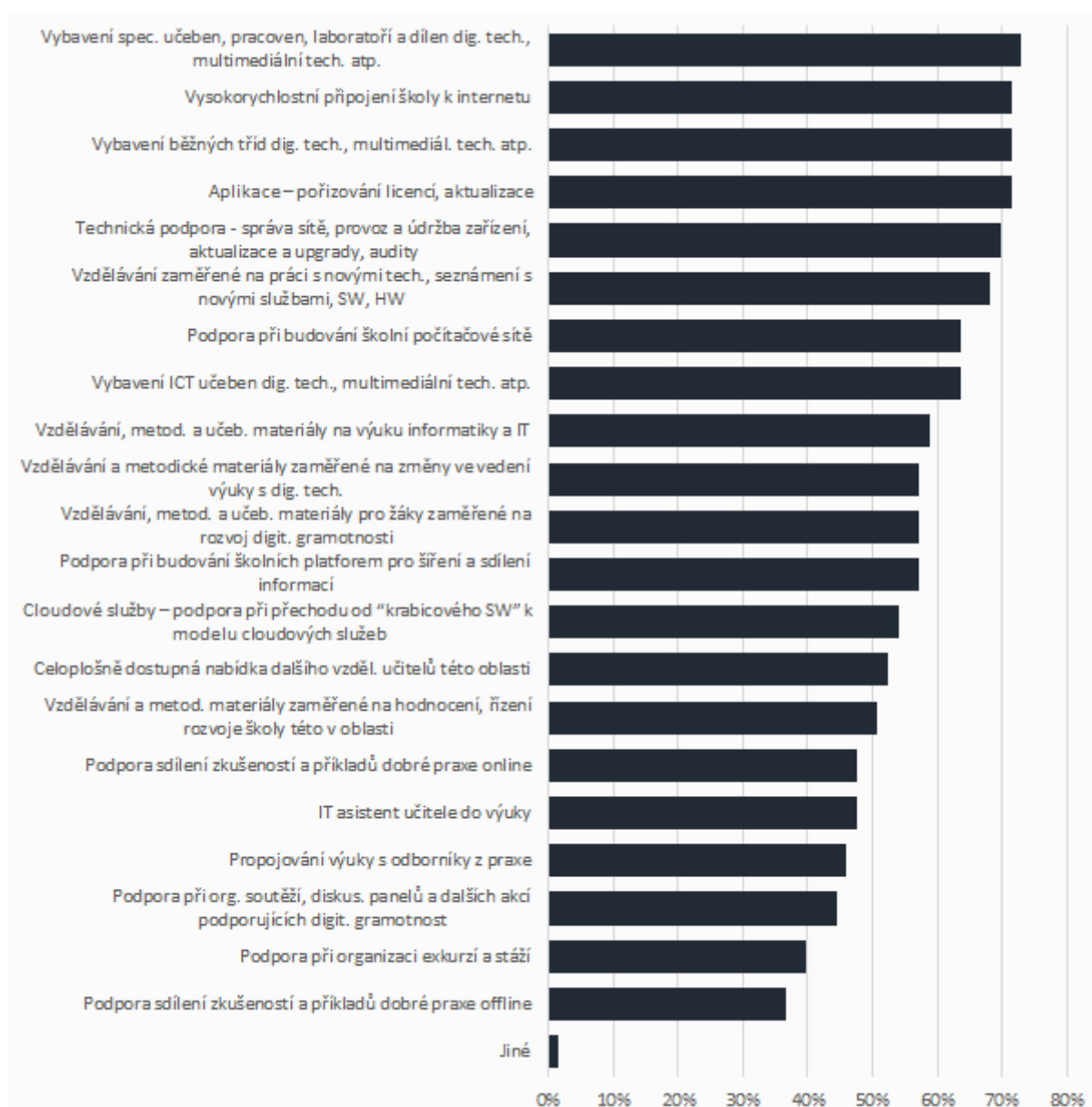
Nejčastěji zmiňovanými opatřeními, která by školám pomohla k dosažení zvoleného cíle v oblasti ICT včetně potřeb infrastruktury a která uvádějí celkově 73 % škol, je vybavení specializovaných učeben, pracoven, laboratoří a dílen digitálními technologiemi. Jen s mírně nižší frekvencí školy uvádějí potřebu vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou apod., potřebu vysokorychlostního připojení školy k internetu, pořizování licencí k aplikacím a jejich aktualizace (vše 71 %) a potřebu technické podpory – správu sítě, provoz a údržbu zařízení, aktualizace, upgrady a auditů (70 %). Potřebu vzdělávání zaměřeného na práci s novými technologiemi a službami, SW, HW vyjádřilo 68 % škol, potřebu podpory při budování školní počítačové sítě a vybavení ICT učeben digitálními technologiemi a multimediální technikou 63 % škol.

Celá řada navrhovaných opatření se týká oblasti vzdělávání a metodických materiálů. Zejména uvádí potřebu vzdělávání a metodických i učebních materiálů zaměřených na výuku informatiky a IT (59 %), dále vzdělávání a materiálů pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti žáků i na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi (obojí 57 %). Již méně často zmiňovaným opatřením je podle škol také celoplošně dostupná nabídka dalšího vzdělávání učitelů (52 %) a vzdělávání a metodické materiály zaměřené na hodnocení, řízení rozvoje školy v oblasti ICT (51 %).

Pro více než polovinu škol patří k opatřením, která by pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT, podpora při budování školních platforem pro šíření a sdílení informací (57 %) a cloudové služby,

konkrétně podpora při přechodu od „krabicového SW“ k modelu cloudových služeb (54 %). Další podstatnou oblastí jsou aktivity orientované na podporu sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe online a zajištění IT asistenta učitele do výuky (obojí 48 %). Z dalších opatření školy uvádějí potřebu propojení škol s praxí, např. propojování výuky s odborníky z praxe (46 %), podporu při organizaci soutěží, diskusních panelů a dalších akcí podporujících digitální gramotnost (44 %), podporu při organizaci exkurzí a stáží (42 %) a podporu sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe offline (37 %).

Graf 74: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury

Zaměříme-li se na specifika podle jednotlivých typů škol, pak **SOU** uvádějí jako nejdůležitější opatření technickou podporu (správa sítě, provoz a údržba), pořizování licencí a aktualizací aplikací, vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami a vzdělávání a metodické i učební materiály pro žáky zaměřené na digitální rozvoj (vše 74 % škol).

SOŠ označují za důležitá opatření pořízení licencí a aktualizace aplikací (75 %), vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami (73 %), zajištění vysokorychlostního

připojení k internetu (70 %) a vybavení specializovaných učeben, pracoven a laboratoří digitálními technologiemi (také 70 %).

Tab. 4: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti ICT vč. potřeb infrastruktury – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=31)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	23	74%	45	71%
	Technická podpora - správa sítě, provoz a údržba zařízení, aktualizace a upgrady, audit	23	74%	44	70%
	Vzdělávání zaměřené na práci s novými tech., seznámení s novými službami, SW, HW	23	74%	43	68%
	Vzdělávání, metod. a učeb. materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digit. gramotnosti	23	74%	36	57%
SOŠ (N=44)	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	33	75%	45	71%
	Vzdělávání zaměřené na práci s novými tech., seznámení s novými službami, SW, HW	32	73%	43	68%
	Vysokorychlostní připojení školy k internetu (připojení všech budov školy atp.)	31	70%	45	71%
	Vybavení specializovaných učeben, pracoven a laboratoří digitálními technologiemi	31	70%	46	73%
Gymnázium (N=16)	Vybavení specializovaných učeben, pracoven a laboratoří digitálními technologiemi	15	94%	46	73%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	13	81%	45	71%
	Vzdělávání zaměřené na práci s novými tech., seznámení s novými službami, SW, HW	12	75%	43	68%
VOŠ (N=10)	Vysokorychlostní připojení školy k internetu (připojení všech budov školy atp.)	10	100%	45	71%
	Vybavení běžných tříd digitálními technologiemi, multimediální technikou atp.	9	90%	45	71%
	Vybavení specializovaných učeben, pracoven a laboratoří digitálními technologiemi	8	80%	46	73%
	Aplikace – pořizování licencí, aktualizace	8	80%	45	71%
	Podpora při budování školní počítačové sítě (kabel. a bezdrát. rozvody po areálu školy)	8	80%	40	63%
Praktická škola (N=5)	Vzdělávání, metod. a učeb. materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digit. gramotnosti	4	80%	37	59%

Všechny **vyšší odborné školy** zmiňují potřebu zajištění vysokorychlostní připojení školy k internetu. I několik dalších opatření uvádí vysoký podíl škol: vybavení běžných tříd (90 %), vybavení specializovaných učeben a laboratoří (80 %) digitálními technologiemi, pořizování licencí a aktualizace aplikací (80 %) a podporu při budování školní počítačové sítě i školních platforem pro šíření informací jako např. školní informační systém (také 80 %).

Gymnázia v souvislosti s opatřeními nejčastěji zmiňují specializovaných učeben (94 %) i vybavení běžných tříd (81 %) digitální a multimediální technikou, potřebu vzdělávání zaměřenou na práci s novými technologiemi a seznámení s novými službami (75 %). Pro **praktické školy** je stěžejním opatřením vzdělávání, metodické a učební materiály zaměřené pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti.

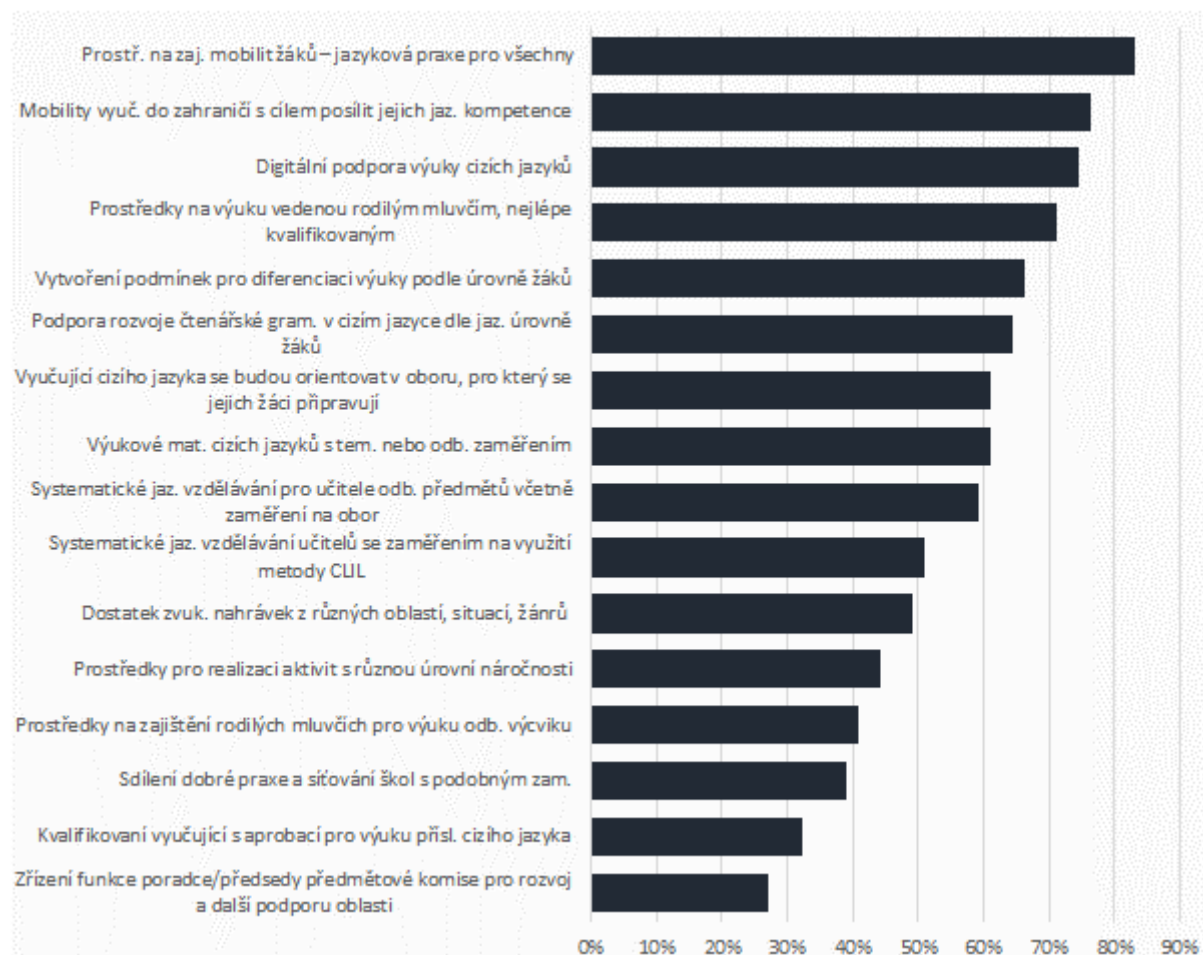
9.3 Opatření pro zlepšení v oblasti jazykového vzdělávání

V rámci jazykového vzdělávání by středním a vyšším odborným školám v kraji jednoznačně nejvíce pomohlo k dosažení zvolených cílů zajištění prostředků na zajištění mobility žáků (83 %) i vyučujících (76 %) do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, digitální podpora výuky cizích jazyků (75 %) a více prostředků na výuku vedenou rodilým mluvčím, pokud možno kvalifikovaným (71 %). Dvě třetiny škol také uvedly, že by ocenily vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a 64 % podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce v závislosti na jazykové úrovni žáků. Školy by uvítaly, kdyby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru, pro který se jejich žáci připravují (61 %) a měly výukových materiálů pro výuku cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (také 61 %).

Pro školy je dále důležité vzdělávání učitelů, a to především systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor (59 %) či systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL (51 %). Polovině škol dále chybí dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací a žánrů.

Mezi další zmiňovaná opatření patří získání prostředků pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti (44 %) i na zajištění rodilých mluvčích pro výuku odborného výcviku (41 %), dále sdílení dobré praxe a síťování škol s podobným zaměřením (39 %). V malé míře školy uvádějí i zajištění kvalifikovaných vyučujících s aprobací pro výuku příslušného cizího jazyka (32 %) a zřízení funkce poradce či předsedy předmětové komise pro rozvoj a další podporu oblasti (27 %).

Graf 75: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání

Střední odborná učiliště a středním odborným školám ve značné míře považují za potřebné zajistit především prostředky na mobility žáků (86 % SOU a 84 % SOŠ), dále by jim pomohla i digitální podpora výuky cizích jazyků (82 % SOU a 76 % SOŠ) a prostředky na zajištění mobility vyučujících do zahraničí (79 % SOU a 73 % SOŠ). Střední odborná učiliště dále uvítají výukové materiály s tematickým nebo odborným zaměřením (79 %) a SOŠ vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (73 %).

Vyšší odborné školy považují za potřebnou především digitální podporu výuky cizích jazyků (90 %), dále pak zajištění prostředků na výuku vedenou rodilým mluvčím, také vyučujících cizích jazyků, kteří se budou orientovat v oboru, pro který se žáci připravují i vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (vše 80 %).

Gymnázia ve velké míře uvádějí celou řadu potřebných opatření pro rozvoj oblasti jazykového vzdělávání. Zdůrazňují především potřebu zajistit prostředky a to na mobilitu vyučujících (94 %) i žáků (88 %) do zahraničí a prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (81 %).

Praktické školy by uvítaly především prostředky na zajištění mobility žáka v rámci jazykové praxe pro všechny.

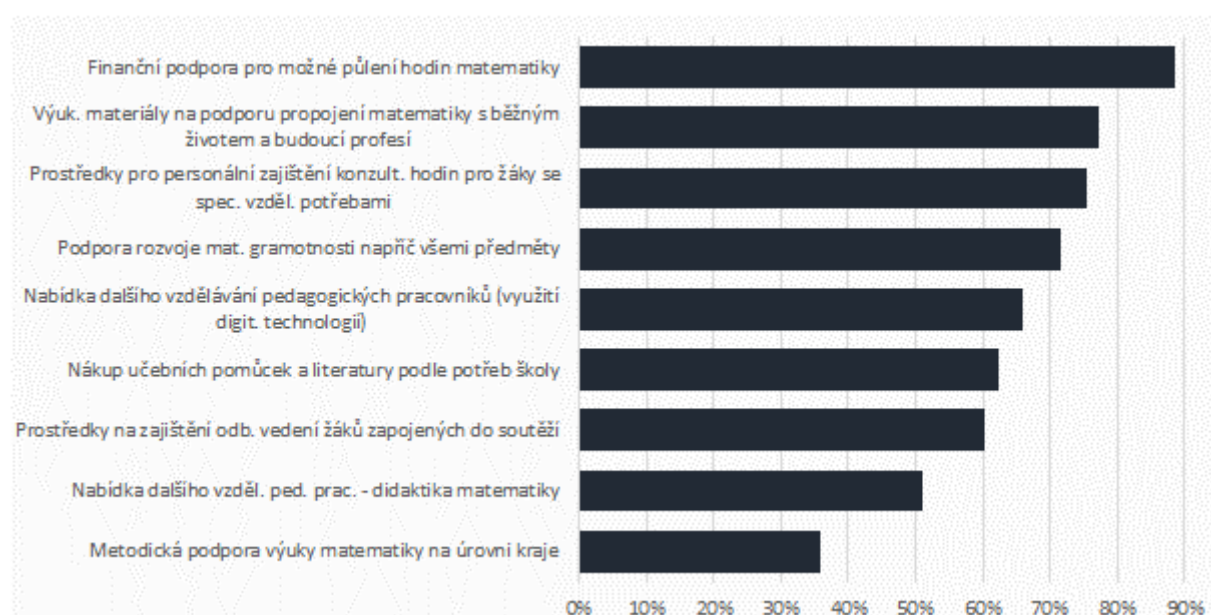
Tab. 5: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti jazykového vzdělávání – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=28)	Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny	24	86%	49	83%
	Digitální podpora výuky cizích jazyků	23	82%	44	75%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	22	79%	45	76%
	Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením	22	79%	36	61%
SOŠ (N=45)	Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny	38	84%	49	83%
	Digitální podpora výuky cizích jazyků	34	76%	44	75%
	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	33	73%	45	76%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	33	73%	39	66%
Gymnázium (N=16)	Mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence	15	94%	45	76%
	Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny	14	88%	49	83%
	Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným	13	81%	42	71%
VOŠ (N=10)	Digitální podpora výuky cizích jazyků	9	90%	44	75%
	Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným	8	80%	42	71%
	Vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se žáci připravují	8	80%	36	61%
	Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků	8	80%	39	66%
Praktická škola (N=3)	Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny	3	100%	49	83%

9.4 Opatření pro zlepšení v oblasti matematické gramotnosti

V rámci zlepšování oblasti matematické gramotnosti by středním a vyšším odborným školám v kraji nejvíce pomohla k dosažení zvolených cílů finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (89 %) a zajištění výukových materiálů na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (89 %) a zajištění výukových materiálů na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (77 %). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření lze zařadit zajištění prostředků pro personální zajištění konzult. hodin pro žáky se spec. vzděl. potřebami (75 %), podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (72 %) a nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (využití digit. technologií) (67 %).

Graf 76: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti

Značná část škol považuje za potřebné a užitečné zajištění prostředků na nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (62 %) a na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (60 %). V menší míře nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky matematiky (51 %) a potřebu metodické podpory výuky matematiky na úrovni kraje (36 %).

Tab. 6: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=28)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	24	86%	47	89%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty	22	79%	38	72%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	21	75%	41	77%
SOŠ (N=37)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	33	89%	47	89%
	Prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP	28	76%	40	75%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	27	73%	41	77%
Gymnázium (N=15)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	14	93%	47	89%
	Prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží	13	87%	32	60%
	Nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (využití digit. technologií)	12	80%	35	66%
VOŠ (N=7)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	7	100%	47	89%
	Prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP	6	86%	40	75%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	6	86%	41	77%
	Nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy	6	86%	33	62%
Praktická škola (N=4)	Finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky	3	75%	47	89%
	Prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP	3	75%	40	75%
	Výuk. materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí	3	75%	41	77%
	Podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty	3	75%	38	72%

Pokud jde o preferenci jednotlivých opatření v závislosti na konkrétním typu střední či vyšší odborné školy, pokládají všechny školy za potřebné především zajištění finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky.

Střední odborná učiliště kromě finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (86 %), uvítají také podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (79 %) a zabezpečení výukových materiálů na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (75 %).

Střední odborné školy a vyšší odborné školy v největší míře požadují finanční podporu pro možné půlení hodin matematiky (89 % SOŠ a 100 % VOŠ). Dále by rovněž uvítaly prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP (76 % SOŠ a 86 % VOŠ), výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí (73 % SOŠ a 86 % VOŠ) a VOŠ i nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb škol (tako 86 %).

Gymnázia považují za potřebné také především zajištění finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (93 %), dále pak prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (87 %) a další vzdělávání pedagogů ve využití digitálních technologií při rozvoji matematické gramotnosti (80 %).

Praktickým školám k dosažení zvolených cílů v oblasti matematické gramotnosti by pomohla především finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky, prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP, výukové materiály na podporu propojení matematiky s běžným životem a budoucí profesí i podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (vše 75 %).

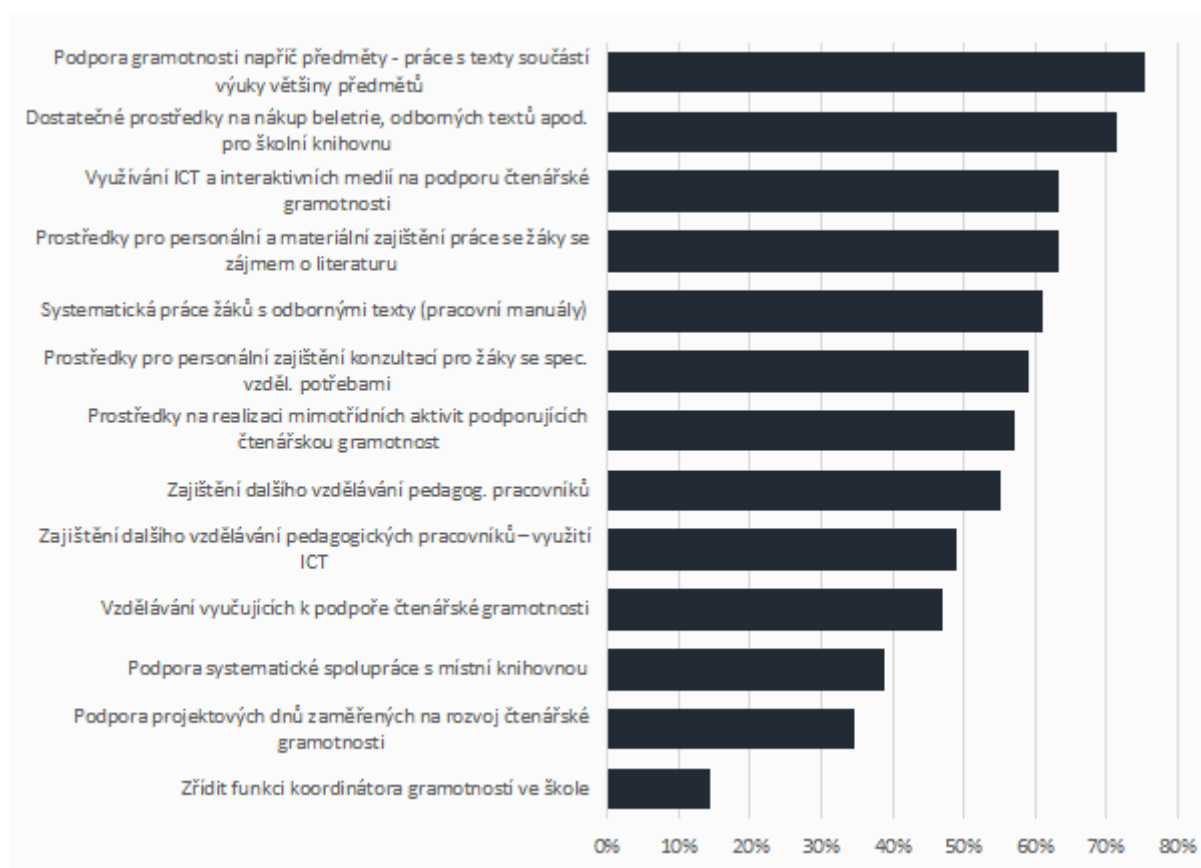
9.5 Opatření pro zlepšení v oblasti čtenářské gramotnosti

V rámci zlepšování oblasti čtenářské gramotnosti by středním a vyšším odborným školám v kraji nejvíce pomohla k dosažení zvolených cílů podpora gramotnosti napříč předměty, tj. že práce s texty bude součástí výuky většiny předmětů (76 %) a zajištění dostatečných prostředků na nákup beletrie či odborných textů pro školní knihovnu (71 %). Mezi další nejčastěji zmiňovaná opatření lze zařadit využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (63 %), na personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu (63 %) a podporu systematické práce žáků s odbornými texty, jako jsou např. pracovní manuály (61 %).

V menší míře považují střední a vyšší odborné školy za potřebné a užitečné zajištění prostředků pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (59 %), a také na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (57 %). Školy upozorňují i na potřebu zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků obecně (55 %), ale i jejich vzdělávání v oblasti využití ICT (49 %) a vzdělávání vyučujících k podpoře čtenářské gramotnosti (47 %).

Relativně nejméně často pak střední a vyšší odborné školy zmiňují potřebu podpory systematické spolupráce s místní knihovnou (39 %) a podpory projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti (35 %). Pouze malý podíl škol navrhuje zřízení funkce koordinátora gramotností ve škole (14 %).

Graf 77: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti

Pokud jde o preferenci jednotlivých opatření v závislosti na konkrétním typu střední či vyšší odborné školy, střední školy pokládají za potřebnou především podporu gramotnosti napříč předměty, tj. že práce s texty bude součástí výuky většiny předmětů. Největší zájem o opatření v této oblasti projevili vyšší odborné školy.

Střední odborná učiliště i střední odborné školy také ve značné míře považují za potřebné, aby žáci systematicky pracovali s odbornými texty (78 % SOU, 69 % SOŠ) a získaly dostatečné prostředky na nákup beletrie odborných textů apod. pro školní knihovnu (65 % SOU, 71 % SOŠ). SOU ve stejné míře (65 %) uvádějí i potřebu dostatečných prostředků pro personální zajištění konzultací pro žáky se ŠVP.

Vyšší odborné školy by ocenily využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti a dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů, ale i na personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu, pro personální zajištění konzultací pro žáky se ŠVP i na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (vše 86 %).

Gymnázia kromě podpory gramotnosti napříč předměty uvítají využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti a prostředky na personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu i na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (vše 71 %).

Praktické školy by především uvítaly prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se specifickými poruchami učení.

Tab. 7: Opatření, která by školám pomohla k dosažení zvolených cílů v oblasti čtenářské gramotnosti – podle typu školy

		Typ školy		Kraj	
		N	%	N	%
SOU (N=23)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	18	78%	37	76%
	Systematická práce žáků s odbornými texty (např. pracovní manuály apod.)	18	78%	30	61%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	15	65%	35	71%
	Prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se spec. vzděl. potřebami	15	65%	29	59%
SOŠ (N=35)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	26	74%	37	76%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	25	71%	35	71%
	Systematická práce žáků s odbornými texty (např. pracovní manuály apod.)	24	69%	30	61%
Gymnázium (N=14)	Podpora gramotnosti napříč předměty - práce s texty součástí výuky většiny předmětů	10	71%	37	76%
	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	10	71%	31	63%
	Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu	10	71%	31	63%
	Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost	10	71%	28	57%
VOŠ (N=7)	Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti	6	86%	31	63%
	Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu	6	86%	35	71%
	Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu	6	86%	31	63%
	Prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se spec. vzděl. potřebami	6	86%	29	59%
	Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost	6	86%	28	57%
Praktická škola (N=4)	Prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se spec. vzděl. potřebami	3	75%	29	59%